

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bc. Michaela Václavíková

**Bývalý vojenský újezd Libavá: vznik nového
komunálního politického systému**

Diplomová práce

Praha 2017

Autor práce: **Bc. Michaela Václavíková**

Vedoucí práce: **PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

VÁCLAVÍKOVÁ, Michaela. *Bývalý vojenský újezd Libavá: vznik nového komunálního politického systému*. Praha, 2017. 113 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá optimalizací vojenských újezdů v České republice, která je spojená se vznikem nových obcí a přechodem od vojenské správy k samosprávě. Snaží se zachytit samotný proces, který je zakončený vyčleněním sídelních útvarů z vojenských újezdů, zmenšením jejich hranic a zrušením vojenského újezdu Brdy. Diplomová práce je případovou studií Města Libavá a snaží se zaznamenat dopad přechodu na civilní obyvatelstvo a na nově vzniklou samosprávu. K tomu využívá polostrukturované rozhovory s hlavními aktéry, anketu mezi obyvateli Města Libavá a monitoring médií. Součástí teoretického vymezení je analýza vojenských újezdů v Evropě. Práce se snaží zachytit jejich charakteristiku a rozdíly.

Abstract

This thesis focuses on optimization of military estates in the Czech Republic that is connected both to establishment of new municipalities and transition from military administration to local administration. The thesis tries to describe the process itself being finished by setting settlement units aside from military estates, reduction of their borders and dissolution of the Brdy military estate. A case study of the Libavá Town is also a part of the thesis. The study is trying to monitor the impact of the transition mentioned above on civil population and on the newly established local administration. Three methods were used to collect the data – namely half structured interviews with chief participants, a survey amongst Libavá inhabitants and media monitoring. A part of the theoretical part is also an analysis of military estates in Europe whose characteristics and differences are also presented.

Klíčová slova

Vojenský újezd – optimalizace – přechod – obecní samospráva – komunální volby

Keywords

Military estate – optimization – transition – municipal self-government – local election

Rozsah práce: 139 477 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 19. 5. 2017

Bc. Michaela Václavíková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce, panu PhDr. Petru Jüptnerovi, Ph.D., za obrovskou trpělivost a čas, který mi při zpracování práce věnoval. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, díky níž tato diplomová práce mohla vzniknout.

Institut politologických studií

Teze diplomové práce

Bývalý vojenský újezd Libavá: vznik nového komunálního politického systému

K 1. 1. 2016 dochází po více jak půl století k dovršení obnovy občanských práv. Vznikem šesti nových obcí přestává být porušována Ústava České republiky a nyní, již bývalým obyvatelům vojenských újezdů, je navráceno právo volit zástupce místní samosprávy. Demokratizace započatá po roce 1989 je dovršena komunálními volbami konanými 16. 1. 2016.

Stalo se tak díky dokončení optimalizačního plánu vojenských újezdů v České republice. Dle zákona o obcích každá část území České republiky je součástí některé obce, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Tento zákon se nevztahuje na vojenské újezdy, což je území vyhrazené k výcviku nebo působení armádních sil. Právní oporu mají v zákonu č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany České republiky, část šestá (§ 30 až § 40), která definuje vojenské újezdy jako územní správní jednotku státu. Jelikož vojenské újezdy nejsou zařazené do území žádné obce, vyskytují se problémy spojené s čl. 99 Ústavy České republiky, podle kterého se Česká republika člení na obce, jež jsou základními územními samosprávnými celky. S tím souvisí problematika obyvatel žijících ve vojenských újezdech, jimž nebylo zaručeno právo na samosprávu. Toto právo bylo navráceno 16. 1. 2016, kdy si nově vzniklé obce v prvních volbách zvolily svá zastupitelstva. Se vznikem samosprávy přichází také problémy, které musí obce řešit. Mezi priority patří zajistit základní chod obce, což může být pro nově vzniklé subjekty velmi složité, jelikož začínají s čistým štítem a nulovými zkušenostmi.

Tento ojedinělý přechod z vojenské správy k samosprávě byl zaznamenán regionálními i celostátními médii, kde občané poukazovali na praktické problémy spojené s přechodem. Město Libavá bude například minimálně dva měsíce bez obchodu, protože novou smlouvu o podnájmu neměl kdo podepsat. Smlouvy podepisuje zastupitelstvo obce, které v době vzniku obce ještě nebylo zvoleno. Dále zmiňovali problém s financováním a s ním spojené udržení základní školy v obci. Obce se nyní musí poprvé samy postarat o zajištění služeb pro občany, protože do 1. 1. 2016 měly vše na starost vojenské újezdy a Armáda České republiky.

S nově vzniklými samosprávami se objevuje otázka, jak je možné, že mohlo vzniknout šest nových obcí, z nichž tři mají do 200 obyvatel, jedna lehce přesahuje 300

obyvatel a největší z nich, Město Libavá, má 541 obyvatel? Jednou z podmínek, které zákon o obcích definuje, je, že nově vzniklá obec musí mít alespoň 1000 občanů. Tato novela zákona vznikla z důvodu silné roztržičnosti municipální struktury v České republice. Malé obce se potýkají s problémy hlavně v podobě nedostatku financí, které mohou vést k jejich zadlužení a v nejhorším případě až k jejich zhroucení.

Cíl práce a metodologie

Cílem práce je analyzovat vznik, problémy a vývoj nově ustavené obce. Diplomová práce je tedy případovou studií Města Libavá, malé vesnice s cca 500 obyvateli. Vesnice vznikla na základě ankety z roku 2012, kdy si obyvatelé sami rozhodli, zda se připojí k jiné obci, nebo chtějí působit samostatně. Diplomová práce se zaměřuje na jednu obec z důvodu náročného šetření, které proběhne v terénu. K 16. 1. 2016 již proběhl průzkum veřejného mínění ve Městě Libavá. Byl zaměřen na otázku přechodu pod civilní správu a přínos komunálních voleb. Zároveň obec Město Libavá patří mezi největší obce, které se vyčlenily z vojenského újezdu, a nároky místních obyvatel na samosprávu jsou vysoké. Výzkum se zaměří nejen na vznik samotné obce, ale také na proces osamostatňování v rámci vojenského újezdu Libavá, což patří mezi ojedinělé případy. Pro práci bude důležitý nejen samotný výsledek optimalizace, ale také průběh procesu a problémy s ním spojené.

Jelikož bude diplomová práce zkoumat jednu obec, využije při analýze kvalitativní metody. Bude se jednat o anketu mezi obyvateli Města Libavá, polostrukturovaný rozhovor s nově jmenovanou starostkou, s předsedou přípravného výboru a odborníkem z Ministerstva obrany. Dále se bude jednat o obsahovou analýzu dokumentů týkajících se tzv. optimalizace. Jak uvedené rozhovory, tak i sekundární literatura by měly osvětlit samotný proces vzniku obce, její problémy a nastínit postoj obyvatel k nově ustavené obci.

Důležitým milníkem byly první komunální volby, které budou patřit mezi nosné body samotné analýzy. K dokreslení situace použiji obsahovou analýzu médií jako odraz výjimečnosti této události. Mezi výzkumné otázky patří: Byl přechod k samosprávě dostatečně připraven? Dokáže malá nově vzniklá obec dostatečně efektivně fungovat?

Osnova a struktura práce

1. Kontextuální zakotvení
2. Vojenské újezdy v České republice
 - Analýza optimalizačního plánu
 - Analýza zákona o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)
3. Rozhovory s aktéry přechodu, anketa mezi obyvateli ve Městě Libavá
4. Dopad optimalizace na nově vzniklou obec

Z důvodu neexistence žádného teoretického rámce bude práce zakotvena v přístupech evropských států k tzv. „unincorporated area.“ Např. v Německu existují Lohheide a Osterheide, které jsou součástí Bergen-Hohne vojenského tréninkového území. Jsou to území, která mají okolo 800 obyvatel, ale rozdíl s Českou republikou je v tom, že ústředními orgány obce jsou „district principal“ a rada volená občany. Starosta je navržen vlastníky pozemků, což je spolková vláda, a následně volen radou. Dalším příkladem je zrušený vojenský újezd na Slovensku, Vojenský obvod Javorina. Zanikl

1. 1. 2011. U tohoto příkladu je rozdíl v tom, že Vojenský obvod Javorina neměl žádné obyvatele, zahrnoval pouze území zabraná zaniklým obcím. V obecném hledisku „unincorporated area“ jsou většinou neobydlená území, která nejsou řízena vlastní obecní samosprávou, ale jsou součástí větších administrativních celků. Pokud jsou obyvatelé přítomni, mají právo, sice omezené, podílet se na volbě samosprávy, jako je tomu v Německu.

Po kontextuálním zakotvení bude následovat analýza vojenských újezdů v České republice v podobě deskripce historického vývoje a zjišťování specifík a odlišností jednotlivých újezdů. Součástí také bude reflexe vzniku obce Libavá, zjištění demografického složení obyvatel a jeho následného vlivu na voličskou účast. Analýza optimalizačního plánu a zákona č. 15/2015 Sb. je důležitou součástí práce pro zjištění změn a následných dopadů na obec. Problematika vojenských újezdů v České republice, dle slov předsedy optimalizační komise p. Kazatele, je světový unikát. Již při chystání optimalizace se nedalo vycházet ze zahraničních zkušeností a „začínalo se na zelné louce“.

Praktická část práce je následně zaměřena na rozhovory s důležitými aktéry přechodu. Konkrétně se jedná o nově zvolenou starostku, předsedu přípravného výboru a předsedu

Komise pro optimalizaci vojenských újezdů. K dokreslení situace poslouží průzkum veřejného mínění, uskutečněný v den voleb 16. 1. 2016 ve Městě Libavá.

Závěr práce se bude zabývat dopady optimalizace na nově vzniklou obec.

Zdroje

Baldersheim, H., L. E. Rose (eds.). 2010. *Territorial Choice. The Politics of Boundaries and Borders*. London: Palgrave Macmillan.

Balík, S. 2005. „Metodologie výzkumu komunální politiky.“ Pp. 163–175 in P. Fiala, M. Strmiska (eds.). *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Balík, S. 2009. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada.

Bernard, J., T. Kostecký, M. Illner, J. Vobecká. 2011. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Bubeníček, V. 2007. „Definice malé obce v politologickém výzkumu.“ Pp. 827–836 in *Agrární perspektivy XVI.: Evropské trendy v rozvoji zemědělství a venkova*. Praha: ČZU PEF.

Bubeníček, V. 2010a. *Lokální modely demokracie v malých obcích ČR* (disertační práce). Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta.

Čmejrek, J. 2005. „Specifika komunální politiky v malých obcích ČR.“ Pp. 72–87 in B. Dančák, P. Fiala, V. Hloušek (eds.). *Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav.

Dokument Ministerstva obrany: Optimalizace vojenských újezdů

Machala, Jindřich. 2015. *Kronika Libavska*. Libavá: Tiskárna Budík.

Zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů).

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Obsah

ÚVOD.....	2
1. VOJENSKÉ ÚJEZDY V EVROPĚ.....	7
1.1. PROBLEMATIKA ZÍSKÁVÁNÍ DAT	7
1.2. PŘÍKLADY VOJENSKÝCH ÚJEZDŮ S CIVILNÍM OBYVATELSTVEM V EVROPĚ.....	10
1.2.1. Česká a Slovenská republika.....	10
1.3. PŘÍKLADY VOJENSKÝCH ÚJEZDŮ BEZ CIVILNÍHO OBYVATELSTVA V EVROPĚ	17
1.3.1. Norsko, Švédsko, Velká Británie	17
1.3.2. Německo, Rakousko	18
2. VOJENSKÉ ÚJEZDY V ČESKÉ REPUBLICĚ	21
2.1. HISTORIE VOJENSKÝCH ÚJEZDŮ A JEJICH VYMEZENÍ	21
2.2. JEDNOTLIVÉ PŘÍPADY VOJENSKÝCH ÚJEZDŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ	28
2.2.1. Vojenský újezd Boletice.....	28
2.2.2. Vojenský újezd Březina	29
2.2.3. Vojenský újezd Hradiště.....	30
2.2.4. Vojenský újezd Libavá.....	32
2.2.5. Vojenský újezd Brdy.....	33
3. PROCES PŘECHODU OD VOJENSKÉ SPRÁVY K SAMOSPRÁVĚ.....	36
3.1. ÚZEMNÍ ZMĚNY VOJENSKÝCH ÚJEZDŮ.....	42
3.2. VZNIK NOVÝCH OBCÍ A PRVNÍ VOLBY	45
4. LIBAVÁ NA CESTĚ OD VOJENSKÉHO ÚJEZDU K SAMOSPRÁVĚ	47
4.1. PŘECHOD OD VOJENSKÉ SPRÁVY K SAMOSPRÁVĚ.....	47
4.2. FINANČNÍ AUTONOMIE OBCE	53
4.3. DOPADY NA POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB.....	58
4.4. USTANOVENÍ MÍSTNÍ SAMOSPRÁVY A POLITICKÁ PARTICIPACE	61
4.5. VERTIKÁLNÍ VZTAHY A MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE	71
ZÁVĚR	73
SUMMARY	77
POUŽITÁ LITERATURA.....	78
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	88
SEZNAM PŘÍLOH.....	89
PŘÍLOHY	90

Úvod

Vojenské újezdy byly téměř 70 let spojené s porušováním občanských práv a práva na soukromé vlastnictví. Obyvatelé žijící v prostorech vojenských újezdů si nemohli zvolit samosprávu a odkoupit si nemovitý majetek. Žili pod vojenskou správou, bydleli v cizích bytech a domech a starali se o cizí zahrady. Dle zákona o obcích každá část území České republiky je součástí některé obce, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.¹ Tento zákon se nevztahuje na vojenské újezdy, což je území vyhrazené k výcviku nebo působení armádních sil. Právní oporu mají v zákonu č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany České republiky, která definuje vojenské újezdy jako územní správní jednotku státu.² Jelikož vojenské újezdy nejsou zařazené do území žádné obce, vyskytují se problémy spojené s Ústavou České republiky, podle které se Česká republika člení na obce, jež jsou základními územními samosprávnými celky.³ S tím souvisí problematika obyvatel žijících ve vojenských újezdech, jimž nebylo zaručeno právo na samosprávu. Demokratizace započatá po roce 1989 se tedy dovršila komunálními volbami konanými 16. 1. 2016, kdy si nově vzniklé obce v prvních volbách zvolily svá zastupitelstva. Stalo se tak díky dokončení optimalizačního plánu vojenských újezdů v České republice. Se vznikem samosprávy přichází také problémy, které musí obce řešit. Mezi priority patří zajistit základní chod obce, což může být pro nově vzniklé subjekty velmi složité, jelikož začínají s čistým štítem a nulovými zkušenostmi.

Cíl práce a metodologie

Cílem práce je analyzovat vznik, problémy a vývoj nově ustanovené obce. A zodpovědět výzkumné otázky: *Byl přechod k samosprávě dostatečně připraven? Dokáže malá nově vzniklá obec efektivně fungovat?* Diplomová práce je tedy případovou studií Města Libavá, malé vesnice s cca 500 obyvateli. Vesnice vznikla na základě ankety z roku 2012, kdy si obyvatelé sami rozhodli, zda se připojí k jiné obci, nebo chtějí působit samostatně. Diplomová práce se zaměřuje na jednu obec z důvodu náročného šetření, které proběhlo v terénu. Zároveň obec Město Libavá patří mezi největší obce, které se vyčlenily z vojenského újezdu, a nároky místních obyvatel na

¹ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení). *zakonyprolidi.cz*. [online]. 15. 5. 2000. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128 >](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128)

² Zákon č. 222/1999 Sb. Zákon o zajišťování obrany České republiky. *zakonyprolidi.cz*. [online]. 12. 10. 1999. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < zakonyprolidi.cz/1999-222 >](http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222)

³ Ústava České republiky. *psp.cz*. [online]. 16. 12. 1992. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html >](https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html)

samosprávu jsou vysoké. Výzkum sleduje nejen vznik samotné obce, ale také proces osamostatňování v rámci vojenského újezdu Libavá, což patří mezi ojedinělé případy. Pro práci bude důležitý nejen výsledek optimalizace, ale také průběh procesu a problémy s ním spojené.

Jelikož diplomová práce zkoumá jednu obec, jedná se o případovou studii a využije při analýze kvalitativní metody. Základem analýzy tohoto zkoumání je nashromáždění početnějšího množství dat a proměnných pro širší pohled a porozumění, kdy mezi největší výhody patří detailní popis zkoumaného tématu, postřehnutí veškerých důležitých aspektů. Tato analýza však přináší nevýhodu omezenosti (Drulák 2008: 14-17).

K 16. 1. 2016 se uskutečnila anketa ve Městě Libavá. Anketa se skládala ze dvou bloků. První se zaměřoval na zánik vojenského újezdu a vznik nové obce a sestával ze čtyř uzavřených otázek. Druhý se zabýval volbami a skládal se ze 4 uzavřených otázek a jedné otevřené. Celkem bylo osloveno 41 respondentů. Dále práce využije polostrukturované rozhovory s nově jmenovanou starostkou Štěpánkou Tichou, s předsedou přípravného výboru Jiřím Ondřejkou a předsedou komise pro optimalizaci Vladimírem Kazatelem z Ministerstva obrany. Celkový přechod a situace v nově vzniklé obci bude upřesněna rozhovorem se starostkou Města Libavá po ročním fungování obce. Rozhovor se starostkou Města Libavá sestával z dvou bloků. První z nich byl zaměřen na optimalizaci vojenských újezdů a obsahoval pět otevřených otázek. Druhý blok sledoval fungování obce a dotazoval se sedmi otevřenými otázkami. Rozhovor s předsedou přípravného výboru se skládal ze dvou bloků. První z nich se věnoval optimalizaci vojenských újezdů a měl pět otevřených otázek. Druhý blok se ptal na fungování obce sedmi otevřenými otázkami. Rozhovor s Vladimírem Kazatelem byl sestaven z 18 otázek zaměřených na celý proces optimalizace. Poslední rozhovor se starostkou obce Města Libavá byl rozčleněn na pět tematických bloků. První blok finance obsahoval pět otevřených otázek. Druhý blok služby měl jednu otevřenou otázku. Třetí blok správa obce se skládal ze šesti otevřených otázek, čtvrtý blok vnější vztahy obce ze tří otevřených otázek a poslední blok občanská společnost měl tři otevřené otázky.

Dále práce využívá obsahovou analýzu dokumentů, týkající se tzv. optimalizace. Kvantitativní obsahová analýza se zaměřuje na zkoumání velkého množství dat, na jehož základě se vypočítá absolutní hodnota výrazů. Pro zpracování této diplomové práce je vhodnější druhý typ obsahové analýzy, a to kvalitativní. Ta spočívá ve

vytvoření kategorií, které jsou aplikovatelné na výzkumný vzorek. V tomto případě se jedná o témata v novinových článcích celostátních a regionálních deníků, na webových stránkách Ministerstva obrany a dokumenty Optimalizace vojenských újezdů 2012 a Optimalizace vojenských újezdů 2015. Mezi tři hlavní přístupy obsahové analýzy se řadí za prvé konvenční obsahová analýza, kde kategorie vyplývají ze samotných dat. Za druhé se jedná o řízený přístup, který vyplývá z existující teorie a výzkumu a za třetí sumativní přístup, který slouží k odhalení a kvantifikování slov s cílem pochopit kontext a následně jej využít k objasnění skrytých významů vedle zřetelných. Empirická část práce bude vycházet z obsahové analýzy konvenčním přístupem (Shannon, Hsieh 2005: 1278-1285).

Jak uvedené rozhovory, tak i sekundární literatura by měly osvětlit samotný proces vzniku obce, její problémy a nastínit postoj obyvatel k nově ustavené obci. Významným milníkem byly první komunální volby, které budou patřit mezi důležité body analýzy. K dokreslení situace použiji obsahovou analýzu médií jako odraz výjimečnosti této události. Monitoring médií v rámci diplomové práce vyzdvihne zásadní otázky, které obyvatelé nebo armádní vedení muselo v průběhu několika let řešit. V rámci reportáží se objevují i rozhovory s obyvateli, jejich názory, problémy a obavy. Tím pádem se můžeme dozvědět o fungování vojenského újezdu z praktického hlediska, i z dávné minulosti. Jako periodizaci jsem zvolila rok 2011, kdy došlo k oficiálnímu ohlášení záměru Ministerstva obrany restrukturalizovat vojenské újezdy v České republice, do dubna 2017, kdy média zaznamenala realizaci optimalizačního plánu, vznik nových obcí, první komunální volby a rok života od vzniku obcí. V rámci diplomové práce byly vybrány k monitoringu webové stránky Ministerstva obrany army.cz. a facebooková stránka Ministerstva obrany zabývající se vojenskými újezdy. Za celostátní média byla vybrána Česká televize a ČT24, idnes.cz, novinky.cz a Parlamentní listy. Regionální médium zastupoval olomoucky.denik.cz.

Vojenské újezdy, v zahraničí spíše vojenské výcvikové prostory, nenajdeme pouze v České republice, ale i v Evropě a ve světě. Z důvodu neexistence žádného teoretického rámce je práce zakotvena v přístupech evropských států k vojenským újezdům. V rámci šetření a získávání informací byly využity internetové zdroje, elektronické knihovny, které však nedisponovaly téměř žádnými materiály. Další metodou získávání dat bylo oslovení Severoatlantické aliance, kde mi poradili zaměřit se na zahraniční ambasády a české ambasády v zahraničí. Celkem bylo kontaktováno 15 zahraničních ambasád a 28 českých ambasád v evropských zemích. Dále jsem požádala

o informace české akademiky působící na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy a proběhlo také setkání se švédským vojenským atašé.

Struktura práce

První kapitola diplomové práce s názvem Vojenské újezdy v Evropě je rozdělena na tři podkapitoly a snaží se vystihnout charakter vojenských výcvikových prostorů v zahraničí. Charakteristika začíná popisem sběru dat, který byl značně složitý a komplikovaný. Důležitým faktem, který kapitola zachycuje, je, že vojenské újezdy lze rozdělit na ty, ve kterých žije civilní obyvatelstvo a bez civilního obyvatelstva. Dále kapitola upozorňuje na skutečnost, že existují evropské země, které žádné vojenské výcvikové prostory nemají.

Po kontextuálním zakotvení v druhé kapitole, která je rozdělena na dvě podkapitoly, následuje analýza vojenských újezdů v České republice v podobě deskripce historického vývoje a zjišťování specifík a odlišností jednotlivých újezdů, charakteristiky a využití.

Třetí kapitola s názvem Proces přechodu od vojenské správy k samosprávě se nesnaží pouze analyzovat optimalizační plán a zákon č. 15/2015 Sb., ale také zachytit samotný proces, jednání, způsob přechodu vojenské správy na obecní samosprávu. Tato kapitola je důležitou součástí práce pro zjištění změn a následných dopadů na obec. Problematika vojenských újezdů v České republice, dle slov předsedy optimalizační komise pana Kazatele, je světový unikát. Již při chystání optimalizace se nedalo vycházet ze zahraničních zkušeností a „začínalo se na zelené louce“.

Poslední kapitola je zaměřena empiricky a snaží se zachytit reálné dopady přechodu na vojenský újezd Libavá, konkrétně na nově vzniklou obec Město Libavá. Praktická část práce je cílena na rozhovory s důležitými aktéry přechodu. Konkrétně se jedná o nově zvolenou starostku, předsedu přípravného výboru a předsedu Komise pro optimalizaci vojenských újezdů. K dokreslení situace poslouží průzkum veřejného mínění, uskutečněný v den voleb 16. 1. 2016 ve Městě Libavá, a nepostradatelnou součástí je analýza médií, která zachycuje výroky obyvatel žijících ve vojenských újezdech.

Reflexe tématu v literatuře

Co se týče shromažďování a využívání relevantních zdrojů, byla tato snaha značně komplikovaná. Knižní publikace se nedaly téměř využít, jelikož se jedná o aktuální téma, navíc spojené s armádou a Ministerstvem obrany. Práce vycházela většinou z internetových zdrojů, článků, webových stránek Ministerstva obrany a materiálů zaslaných ambasádami. Mezi hlavní zdroje patří publikace vydané Ministerstvem obrany a jejich webová stránka army.cz. Ministerstvo obrany vydávalo články o průběhu optimalizace, zveřejňovalo výsledky ankety, faktická data a změny probíhající ve vojenských újezdech a v sídelních útvarech. Dále vydalo publikace, které měly informovat o samotném přechodu a poskytnou návod pro obyvatele sídelních útvarů, jak postupovat a vypořádat se s blížící se změnou. Jedná se o Optimalizaci vojenských újezdů 2012 a Optimalizaci vojenských újezdů 2015. Dále byla užitečná kniha Vojenské újezdy v České republice a Využití vojenských újezdů v České republice. S těmito publikacemi byl problém v tom, že byly vydány 2006 a 2012, tudíž neobsahovaly aktuální změny ve vojenských újezdech. Nicméně na základě dostupné literatury se podařilo získat veškeré potřebné informace pro tuto diplomovou práci.

1. Vojské újezdy v Evropě

1.1. *Problematika získávání dat*

Vojské újezdy nebo vojské výcvikové prostory nejsou součástí státního území jen v České republice. Najdeme je v Evropě i ve světě. Na Slovensku se jedná o vojské obvody, v Německu o *Truppenübungsplätze*. Informace o vojských újezdech v zahraničí nejsou snadno dostupné na webových stránkách ani v knihovnách. Lze najít pouze střípky v rámci nerelevantních zdrojů. Proto jsem využila oslovení Severoatlantické aliance, kde mi doporučili poslat dotaz na ambasády evropských zemí. V rámci kladení dotazů jsem získala kontakt na švédského vojského ataše, který mi poradil obrátit se na české ambasády v Evropských zemích. Zároveň byl velmi překvapen, že v České republice existovaly municipality, které si nemohly zvolit vlastní samosprávu. Přestože úspěšnost v komunikaci s ambasádami nebyla stoprocentní, dokázala jsem získat ucelený přehled o výskytu vojských výcvikových prostorů v Evropě.

Při zpracování dat mě zaujala komunikace s Českou ambasádou na Ukrajině a v Rumunsku. Na Ukrajině, na rozdíl od České republiky, kde jsou podobné údaje relativně běžně dostupné, včetně informací zveřejňovaných na webu Ministerstva obrany České republiky, patří informace týkající se vojských újezdů a výcvikových prostorů Ozbrojených sil Ukrajiny mezi informace neverejné, případně i klasifikované (utajované). Důvodů je několik, od historických (trend vše, co se nějak týkalo vojských záležitostí, maximálně utajovat) až po důvody vyplývající z reálné situace na východě Ukrajiny, kdy ve vojských výcvikových prostorech jsou vyvedena vojska, probíhá zde intenzivní výcvik a vojska jsou potom v rámci rotací zasazována na východ Ukrajiny do zóny provedení antiteroristické operace. Získávání informací o rumunských vojských výcvikových prostorech probíhalo podobně jako na Ukrajině. Česká ambasáda se spojila s Ministerstvem obrany Rumunska a požádala jej, aby mému požadavku vyhověli. To se vyjádřilo, že svůj požadavek musím zaslat přímo jim s následnými údaji: jméno, příjmení, datum narození, místo narození, bydliště, státní občanství, profese a účel požadavku. Přestože jsem všechny údaje zaslala, odpovědi se mi nedostalo. Naopak velice dobře komunikovaly ambasády v Německu, Rakousku,

Švýcarsku, Norsku a Švédsku, které byly vstřícné, zaslaly mi odkazy na vojenské výcvikové prostory ve svých zemích.

Na základě zjištěných informací lze vojenské újezdy rozdělit do tří kategorií. První skupinou jsou země, které mají vojenské újezdy s civilním obyvatelstvem, kdy z 28 oslovených evropských zemí se ukázalo, že jsou pouze dvě, Slovenská a Česká republika. Tyto dvě země mají společnou historii a také zakládací zákon. Jedná se o zákon č. 169/1949 Sb. Druhou skupinou jsou země bez civilního obyvatelstva, což tvoří většinu evropských zemí.

Grafika č. 1 zobrazuje všechny vojenské újezdy v Evropě, ale nezachycuje změnu z roku 2016 v České republice. Na mapě jsou ještě 4 vojenské újezdy – Libavá, Boletice, Hradiště, Brdy.

Grafika č. 1: Mapa vojenských újezdů v Evropě

Zdroj: Google maps, Training Areas in Europe [cit. 2017-05-07]. Dostupné z [www: <google.com/maps/d/viewer?mid=1OemqqnRVJt1hU3APrcjpm1rxXk8&ll=45.836752779080584%2C30.462194828125007&z=>](http://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1OemqqnRVJt1hU3APrcjpm1rxXk8&ll=45.836752779080584%2C30.462194828125007&z=>)

V Evropě existují státy, které nedisponují vojenskými výcvikovými prostory (emailová komunikace s představiteli Ministerstva obrany Maďarska a Ambasadý Lucemburska v České republice). Vyjádření velvyslankyně z Lucemburska znělo: „*Taková území v Lucembursku neexistovala a neexistují*“ (Velíšková, Alena: Ambassadors' Assistant / Cultural Affairs). V Maďarsku, po změně politického systému v roce 1990, zanikly veškeré prostory pod vojenskou správou. Ještě před socialistickým obdobím v roce 1956 a před obdobím komunismu v Maďarsku v letech 1949-1956 existovaly pouze střelnice a lesy ve vojenské správě, ale ani vesnice na cvičebních polích nebyly pod vojenskou správou, ale patřily k civilní státní správě. Dle mapy na google maps další evropské státy, které nemají vojenské výcvikové prostory, jsou Island, Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Rumunsko a Albánie.

Grafika č. 2: Mapa evropských zemí bez vojenských újezdů

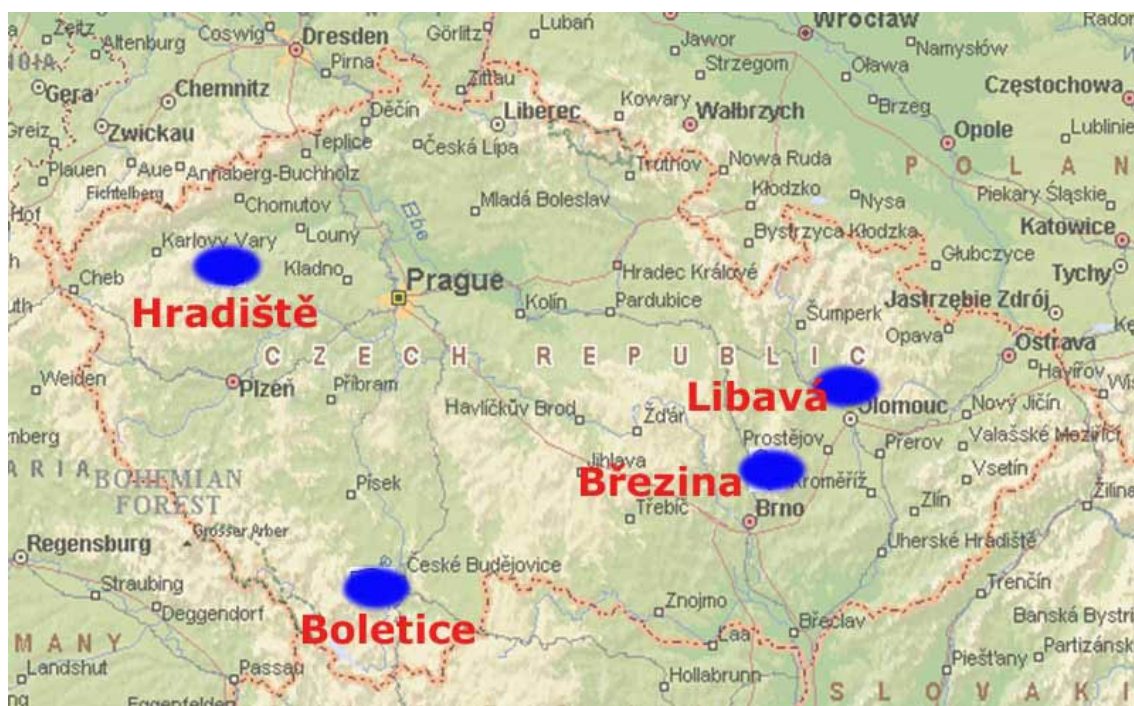
Zdroj: Google maps, Training Areas in Europe [cit. 2017-05-07]. Dostupné z www.google.com/maps/d/viewer?mid=1OemqqnRVJt1hU3APrcjpm1rxXk8&ll=28.623479926151127%2C44.17313232812501&z=4

1.2. Příklady vojenských újezdů s civilním obyvatelstvem v Evropě

1.2.1. Česká a Slovenská republika

Česká republika je velmi specifická, jelikož do roku 2016 žilo v rámci vojenských újezdů přes 2000 obyvatel, kteří si nemohli zvolit vlastní samosprávu. Obyvatelé v sídelních útvarech žili pod správou armády a obecní úřad jim nahrazoval újezdní úřad v čele s předsedou. Obyvatelé mohli volit v krajských, parlamentních, senátních volbách a do Evropského parlamentu. Služby pro občany zajišťovala armáda. Tento stav se však změnil završením optimalizace vojenských újezdů, kdy se vojenské prostory zmenšily, obyvatelstvo se vyčlenilo a k 1. 1. 2016 vzniklo šest nových obcí.

Grafika č. 3: Vojenské újezdy v České republice

Zdroj: Ministerstvo obrany České republiky, *Informace o vojenských újezdech*, [cit. 2017-05-07]. Dostupné z [www: <acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>](http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215)

Vojenské obvody na Slovensku jsou územní správní celky, které slouží k zabezpečení úloh obrany státu. Řízení, změny, jejich správu, pobyt na území, rušení vojenských obvodů a jejich právní poměry upravuje zákon č. 281/1997 Z. z. Na území Slovenské republiky se nachází tři vojenské obvody. Vojenský obvod Záhorie s vojenským výcvikovým prostorem Záhorie, Kuchyňka a Turecký Vrch. Vojenský obvod Lešť s vojenským výcvikovým prostorem Lešť a vojenský obvod Valaškovce s vojenským výcvikovým prostorem Kamenica nad Cirochou. V roce 2011 byl zrušen čtvrtý vojenský obvod Javorina s vojenským výcvikovým prostorem Kežmarok. Všechny vojenské újezdy kromě vojenského obvodu Javorina byly majetkově vyrovnané, proto se optimalizace vojenských újezdů na Slovensku týkala právě tohoto obvodu.⁴

Vojenský obvod Javorina byl zřízen vládou Československé republiky 6. února 1952. Území vojenského obvodu vzniklo v katastru dvou obcí Blažov a Ruskinovce a z částí katastrálních území 22 spišských obcí. Nacházel se v okrese Kežmarok a jeho výměra byla 31 623 ha. Z jeho plochy bylo nevyrovnáno 8 586 ha pozemků.⁵

Po zřízení vojenského obvodu byl od 1. ledna 1953 majetek patřící jiným osobám než státu zestátněný za náhradu podle tehdejších předpisů. Od 1. ledna 1950 byl majetek obcí ve vlastnictví státu dle zákona 279/1949 Sb. o finančním hospodaření národních výborů, proto obce nedostaly žádnou náhradu. Změna nastala až k 1. listopadu 1994, kdy dle zákona „Slovenské národní rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (v znení zákona Národní rady Slovenské republiky č. 245/1994 Z. z.“)⁶ přešly pozemky, které byly v prosinci 1949 ve vlastnictví obcí, znovu do jejich vlastnictví. Do konce roku vydal katastrální úřad v Košicích na tyto pozemky vlastnické listy. Vlastnické právo obcí omezuje pouze ustanovení §16 ods. 5 zákona Národní rady Slovenské republiky č. 147/1995 Z. z., který pozměňuje zákon Slovenské národní rady č. 138/1991 Sb. o majetku obcí. Uděluje obcím povinnost zachovat účelové určení tohoto majetku ve vojenských obvodech na obranu státu. Na svých pozemcích v rámci vojenského obvodu mohly hospodařit obce Holumnica, Ihľany, Hniezdne, Tvarožná,

⁴ Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>](http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623)

⁵ Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>](http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623)

⁶ Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí. *Slov-lex.sk*. [online]. 20. 3. 1991 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/138/19950720.html>](http://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/138/19950720.html)

Vrbov, Ľubica a mesto Levoča. Naopak na vydaných pozemcích nemohly hospodariť obce Šambron, mesto Podolíneć a mesto Stará Ľubovňa.⁷

Ihned po nabytí majetku obcami se řešila možnost majetkového vyrovnání. Jako nejrealnější možnost se jevila výměna pozemků obcí za pozemky státu mimo vojenský obvod. Ale z rozhodnutí Ústavního soudu Slovenské republiky obce nemají povinnost uzavřít záměnné smlouvy, ale mají právo disponovat se svým majetkem. Tudíž původní záměr Ministerstva obrany Slovenské republiky na výměnu pozemku nemohl být vykonán. V letech 1997 – 1998 byly pozemky obcím fyzicky předány. Nebyly převedeny pouze na obce, které neměly zájem spravovat své pozemky ve vojenském obvodě. V letech 1995 - 1996 vznikl návrh na odkup pozemků z vlastnictví obcí. Vláda Slovenské republiky výkup pozemků schválila a proces byl naplánovaný na roky 1998 – 2012 s celkovými náklady 1, 461 miliard slovenských korun.⁸ V roce 1999 mělo Ministerstvo obrany přehodnotit potřeby vojenských výcvikových prostor z hlediska jejich počtu a využití v souvislosti se záměry reformy resortu obrany a cílem najít takové řešení, které by nevyžadovalo pro majetkové vyrovnání výdaje ze státního rozpočtu nebo jej alespoň sníží na únosnou míru. Generální štáb Armády Slovenské republiky vycházel ve zmenšení území vojenského obvodu z posudku z roku 1999.⁹ Zmenšení se týkalo zkrácení hlavního ochranného pásma střeleb a vypuštění některých enkláv po obvodu vojenského území. Generálního štáb navrhoval vyčlenit z vojenského obvodu přibližně 7 700 ha pozemků a ty následně vyměnit za pozemky ve vlastnictví obce. Po přezkoumání návrhu Úradom pre správu nehnuteľného majetku a výstavbu Ministerstva obrany Slovenskej republiky s Vojenskými lesmi a majetkami se tento návrh ukázal jako nereálný. Řešení majetkoprávního vyrovnání s obcemi se tedy v roce 2000 začalo hledat mimo vojenský obvod.¹⁰

Majetkoprávní vyrovnání s obcemi formou výměny pozemků se ukázalo jako nereálné, stejně tak návrhy na zmenšení vojenské obvodu. Zmenšením bylo možné uvolnit prostory pouze v severovýchodní části vojenského obvodu, ale obce měly své pozemky hlavně v jihozápadní části vojenského obvodu, a tudíž obce s výměnou

⁷ Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>](http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623)

⁸ Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>](http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623)

⁹ Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>](http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623)

¹⁰ Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>](http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623)

pozemků nesouhlasily. Výkup pozemků a jeho finanční náročnost byla už od roku 1994 důvodem přehodnocování potřeb vojenských výcvikových prostor na území Slovenské republiky.¹¹ O zachování nebo zrušení vojenského obvodu se rozhodlo díky zpracování koncepčních materiálů model 2010. Dokument model 2010 schválila vláda Slovenské republiky 24. října 2001. V rámci tohoto dokumentu byl odsouhlasen záměr využívat vojenský výcvikový prostor Kežmarok a následně jej zrušit do roku 2007. Model 2010 měl redukovat také počet posádek a kasárenských objektů a zredukovat počet vojenských výcvikových prostorů, jelikož jejich rozloha v přepočtu na příslušníky armádních sil a civilní obyvatelstvo na Slovensku patří v porovnání s evropskými státy mezi státy s nadměrnou rozlohou vojenských výcvikových prostor. Zrušením vojenského obvodu Javorina se zvýšily náklady na zabezpečení bojových střeleb protivzdušné obrany z důvodu jejího přesunu do zahraničí, avšak odpadnutím výkupu pozemků od obcí stát ušetřil 133 milionu slovenských korun ročně v období 2002 – 2012.¹²

Proces rušení vojenského obvodu zastavila v roce 2006 novela zákona o obecném zřízení, která upravovala obnovení obce Ľubické Kúpele. Právní normu však napadli poslanci i generální prokurátor u Ústavního soudu Slovenské republiky. Ten po třech letech, v roce 2009, rozhodl, že všechna napadnutá ustanovení pozbývají na účinnosti a zrušení vojenského obvodu Javorina se mohlo dokončit. Ke zrušení došlo 1. 1. 2011.¹³

Zrušení vojenského újezdu Javorina zaznamenala také slovenská média. Sme.sk zveřejnila rozhovor s Martinem Pitoňákem, který je rád, že po dvaceti letech jejich úsilí vláda konečně zrušila vojenský obvod. „*Je úžasné, že aspoň část křivdy napravili.*“¹⁴ Dle ministra dopravy, výstavby a regionálního rozvoje tu až po dvaceti letech přišla spravedlnost. „*Už 20 rokov máme slobodu, ale tu spravodlivosť dochádza až teraz,*“ uvedl Fiegel. Ne všichni jsou však se situací spokojeni. Iničiátoři obnovy obce

¹¹ Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenskej republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>

¹² Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenskej republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>

¹³ SITA. Vojenský obvod Javorina zanikne. *Pluska.sk*. [noviny]. 28. 4. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <pluska.sk/slovensko/regiony/vojensky-obvod-javorina-zanikne.html>

¹⁴ MELNÍKOVÁ, Marie. Zrušili vojenský obvod Javorina: pozemky pripadnú obciam. *Korzar.sme.sk*. [noviny]. 1. 12. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <spis.korzar.sme.sk/c/5664074/zrusili-vojensky-obvod-javorina-pozemky-pripadnu-obciam.html>

Ľubické Kúpele si myslí, že po zrušení vojenského obvodu a začlenění území pod obec se udála další křivda v podobě neumožnění obnovy bývalé obce Ľubické Kúpele.¹⁵

Vojenský obvod Lešť byl založen 1. 7. 1950 na základě usnesení vlády Československé republiky podle §1 zákona 169/1949 Sb. o vojenských obvodech a v roce 1951 byly vystěhovány obce Lešť a Turie Pole. Nachází se ve střední části Slovenské republiky a je součástí okresu Zvolen. Od 1. 1. 1993 je součástí rezortu Ministerstva obrany Slovenské republiky. V Lešti se nachází také Výcvikové centrum hasičského a záchranného sboru Lešť, jehož součástí je několik trenažérů. V Lešti mohou trénovat i dobrovolní hasiči. V okrajových částech vojenského obvodu žije trvale nebo přechodně 30 obyvatel. V okrajové části Vidov Vrch 27 a v části Kamenný Vrch pouze 3 obyvatelé.¹⁶

Vojenský obvod Valaškovce vznikl 1. 2. 1952 na základě usnesení vlády Československé republiky dle zákona 169/1949 Sb. o vojenských obvodech. Od 1. 1. 1993 je součástí rezortu Ministerstva obrany Slovenské republiky. Podle správního a územního členění je součástí okresu Humenné. Valaškovce byly původně obec. V roce 1937 byli obyvatelé vystěhováni, v té době tam bylo okolo 49 domů. Část obyvatel se přesídlila do Humenného a část do oblasti Za vodou, která je dodnes nazývána Valaškovce.¹⁷

Vojenský obvod Záhorie se nachází ve střední a východní části Záhorskej nížiny na západním Slovensku. Vznikl 1. 7. 1950 na základě usnesení vlády dle zákona 169/1949 sb. o vojenských obvodech. Od 1. 1. 1993 se stal součástí rezortu Ministerstva obrany Slovenské republiky. Jedná se o nejstarší a největší vojenský obvod. Pro potřeby výcviku ozbrojených sil byl využíván od roku 1923.¹⁸

I těchto obvodech se týkalo zmenšení. V roce 2006 vláda Slovenské republiky schválila návrh ministra obrany na změnu hranic. Jednalo se o dlouhodobě nevyužívané území, které se začlenilo do katastrálních území sousedících obcí. Pozemky navržené na včlenění se nacházely na okraji vojenského obvodu. Za změnou hranic stála snaha

¹⁵ SITA. Vojenský obvod Javorina je po 60 letech minulostí. *Webnoviny.sk*. [noviny]. 1. 1. 2010 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <webnoviny.sk/vojensky-obvod-javorina-je-po-60-rokoch-minulostou/>](http://www.webnoviny.sk/vojensky-obvod-javorina-je-po-60-rokoch-minulostou/)

¹⁶ Vojenský obvod Lešť. *Forum.valka.cz*. [online]. 2006. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <forum.valka.cz/topic/view/146886/Lest-Vojensky-obvod>](http://www.forum.valka.cz/topic/view/146886/Lest-Vojensky-obvod)

¹⁷ Vojenský obvod Valaškovce. *Forum.valka.cz*. [online]. 2009. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <forum.valka.cz/topic/view/77968/Vojensky-obvod-Valaskovce-1993-RRRR>](http://www.forum.valka.cz/topic/view/77968/Vojensky-obvod-Valaskovce-1993-RRRR)

¹⁸ ŠÍBL, Jaromír. Vojenský obvod Záhorie. *Sands.broz.sk*, [web]. 2011. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <forum.valka.cz/topic/view/146886/Lest-Vojensky-obvod>](http://www.forum.valka.cz/topic/view/146886/Lest-Vojensky-obvod)

snížit provozní náklady ze strany ministerstva obrany, především na údržbu, rekonstrukce, opravy a střežení. Úspory měly být ve výši cca stovek tisíc slovenských korun. Z vojenského obvodu Záhorie se vyčlenila plocha 569 530 m², což odpovídalo 0, 21 % celkové plochy vojenského obvodu. Z vojenského obvodu Lešť se vyňala plocha 197 000 m², což odpovídalo 0, 13 % plochy vojenského obvodu a z Vojenského obvodu Valaškovce se vyčlení 25 000 m², což byly 0, 02 % celkové výměry vojenského obvodu.¹⁹

V roce 2013 Ministerstvo obrany předložilo další návrh na zmenšení vojenského obvodu Lešť. Jednalo se o vyměření nepotřebného území v lokalitě Zábava, kde se nachází především bytové domy, budova obchodu a služeb, administrativní budovy a areál stavebního dvora bývalých Vojenských stavieb štátný podnik Bratislava. Hranice by se změnilly tak, že z katastrálního území Lažteky by se vzalo 76 274 m², což odpovídá 0, 05 % z celkové rozlohy vojenského obvodu, a začlenilo by se do katastrálního území obce Pliešovce. Tato změna by neměla žádný vliv na vlastnictví majetku státu ani neovlivní výcvik armády.²⁰ „*Odčlenenie predmetnej časti územia vojenského obvodu nemá vplyv na výcvik ozbrojených síl Slovenskej republiky a na plnenie ďalších úloh obrany a bezpečnosti štátu, ktoré sa budú naďalej zabezpečovať na zostávajúcim území vojenského obvodu*“²¹,“ píše Ministerstvo obrany ve své důvodové zprávě. Záměr ministerstva zařadit vyčleněné území do katastru obce byl projednán se zástupci obce Pliešovce, která s návrhem souhlasí.²² 18. března 2015 vláda návrh na změnu hranic schválila. Od roku 1960 do roku 2011 byli občany obce Pliešovce a obec spravovala bytovky, i když byly na území vojenského obvodu. Tři následující roky sídliště spravovalo Ministerstvo obrany. „*Päťdesiat rokov, od postavenia bytoviek v roku 1961, to boli obyvatelia našej obce. V roku 2008 žalovalo ministerstvo obrany našu obec o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Po súdnych ťahaniciach napokon okresný súd vydal a krajský súd potvrdil rozsudok, podľa ktorého je Veľká Zábava vlastníctvo štátu v správe rezortu obrany. Ale nedávno vláda schválila*

¹⁹ Ministri za zmenu hraníc vojenských obvodov. *Ministerstvo obrany*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mosr.sk/ministri-za-zmenu-hranic-vojenskych-obvodov/>](http://www.mosr.sk/ministri-za-zmenu-hranic-vojenskych-obvodov/)

²⁰ SITA. Vojenský obvod Lešť sa má zmenšiť *ta3.com*. [noviny]. 19. 11. 2013. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <ta3.com/clanok/1030519/vojensky-obvod-lest-sa-ma-zmensit.html>](http://www.ta3.com/clanok/1030519/vojensky-obvod-lest-sa-ma-zmensit.html)

²¹ ČERMÁK, Stanislav. Vojenský obvod Lešť bude menší. Část pozemkov prevedú na Pliešovce. *zvolen.dnes24.sk*. [noviny]. 22. 11. 213. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <zvolen.dnes24.sk/vojensky-obvod-lest-bude-mensi-cast-pozemkov-prevedu-na-pliesovce-165516>](http://www.zvolen.dnes24.sk/vojensky-obvod-lest-bude-mensi-cast-pozemkov-prevedu-na-pliesovce-165516)

²² TASR. Hranice vojenského obvodu by sa mali čiastočne zmeniť. *naszvolen.sme.sk*. [noviny]. 21. 11. 2013. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <naszvolen.sme.sk/c/7008631/hranice-vojenskeho-obvodu-by-sa-mali-ciastocne-zmenit.html#ixzz4fpj0p7Li>](http://www.naszvolen.sme.sk/c/7008631/hranice-vojenskeho-obvodu-by-sa-mali-ciastocne-zmenit.html#ixzz4fpj0p7Li)

*nariadenie, že bytovky sa opäť vrátia pod našu správu. Tamojších ľudí sme pritom vždy brali ako svojich. Teraz sa k nám konečne vrátia*²³,” uvedl starosta Pliešoviec Štefan Sýkora. Nejvýznamnějším dopadem pro obyvatele bude možnost koupit si byty do osobního vlastnictví. Když bylo sídliště součástí vojenského újezdu, tento odkup nebyl možný.²⁴

V roce 2012 došlo v rámci vojenských obvodů k uvolnění. Do vojenského obvodu Záhorie a Valaškovce se od června 2012 lidé dostanou i bez povolení. 31. ledna 2012 tento návrh schválila Národní rada Slovenské republiky. Vstup na území vojenských obvodů bez povolení je ohraničen na dobu do 24 hodin. Na delší dočasný nebo trvalý pobyt je stále potřeba povolení. Dočasný zákaz vstupu do vojenských obvodů bude platit v době armádního cvičení nebo v krizové situaci. Trvalý zákaz vstupu je na uzavřené nebo ohrazené části vojenských obvodů a na území, kde hrozí ohrožení života nebo zdraví. Lidé pohybující se na území otevřených vojenských obvodů jsou povinni respektovat pokyny vyplývající z tabulí, dopravních značek, zařízení a piktogramů a musí poslechnout příkaz nebo výzvu osob, které zajišťují pořádek a bezpečnost ve vojenském obvodě. Ve vojenských újezdech je zakázáno manipulovat s nalezenými zbraněmi, střelivem, výbušninami a jejich částmi. Stejně tak je zakázáno pořizovat nákresy, plány, fotografické a filmové záběry objektů obranné infrastruktury.²⁵

Spolu s otevřením vojenských prostorů se však objevily také problémy. Vojenská policie se opakovaně setkávala s nerespektováním zákazu vstupu na území vojenských obvodů během cvičení a na území samotných střelnic a dopadových ploch. Problémy nastaly i přes rozsáhlou informační kampaň na webových stránkách ministerstva, v médiích a informačních tabulích přímo na místě vojenských obvodů. *„Hranica zakázanej zóny cvičísk a strelníc je pritom viditeľne a zreteľne označená informačnými tabuľami.“*²⁶

²³ Bývanie na dostrel. *tyzden.sk*, [noviny]. 29. 3. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <tyzden.sk/casopis/17266/byvanie-na-dostrel/>](http://www.tyzden.sk/casopis/17266/byvanie-na-dostrel/)

²⁴ Bývanie na dostrel. *tyzden.sk*, [noviny]. 29. 3. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <tyzden.sk/casopis/17266/byvanie-na-dostrel/>](http://www.tyzden.sk/casopis/17266/byvanie-na-dostrel/)

²⁵ Parlament schválil voľný vstup do vojenských obvodov. *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mosr.sk/parlament-schvalil-volny-vstup-do-vojenskych-obvodov/>](http://www.mosr.sk/parlament-schvalil-volny-vstup-do-vojenskych-obvodov/)

²⁶ MO SR apeluje na verejnosť, aby dodržiavala pravidlá pri vstupe do vojenských obvodov. *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mosr.sk/mo-sr-apeľuje-na-verejnost-aby-dodrziavala-pravidla-pri-vstupe-do-vojenskych-obvodov/>](http://www.mosr.sk/mo-sr-apeľuje-na-verejnost-aby-dodrziavala-pravidla-pri-vstupe-do-vojenskych-obvodov/)

1.3. Příklady vojenských újezdů bez civilního obyvatelstva v Evropě

1.3.1. Norsko, Švédsko, Velká Británie

Většina oslovených zemí má vojenské výcvikové prostory bez civilního obyvatelstva. Dle Norské ambasády v České republice jsou norské vojenské objekty nebo nemovitosti ve vlastnictví státu Norska a jsou řízeny armádou. Během místních voleb hlasují vojáci tam, kde jsou registrováni jako občané. V Norsku je vojenský systém založen na odvodu nebo přípravě, což znamená, že lidé musí ročně k armádě. Když se přemístí (např. do Osla), jsou stále registrováni ve svých místních obcích, což také znamená, že tam platí daně a volí. Vojenský personál, který volí a platí daně tam, kde se nachází vojenská usedlost, jsou obvykle důstojníci, kteří tam budou žít v delším časovém období. V Norsku neexistuje žádná obec, která by byla řízena armádou, ale existuje zde mnoho vojenských výcvikových základen a kempů (Vold, Ulvestad, Kristoffer: Norská ambasáda v České republice).

Dle Švédské ambasády v České republice je ve Švédsku celkem 64 vojenských výcvikových prostor, které se liší velikostí. Od malého ostrova po několik tisíc kilometrů čtverečních na severu. V těchto severních oblastech je možné, že tam obyvatelé žijí. Jedná se však o původní obyvatele Sámy, kteří žijí kočovným životem. Na území Švédska se nevyskytuje obec pod vojenskou správou (Höglund, Ola: Švédská ambasáda v České republice). Když ve vojenských výcvikových prostorech neprobíhá cvičení, jsou obvykle otevřeny pro veřejnost. V mnoha případech je území populární pro rekreaci. Pokud je vojenský prostor uzavřen, je tam také zákaz vstupu pro civilní obyvatelstvo. Na webových stránkách jsou zveřejňovány informace o střelbách a uzavření prostoru. Na hranici území jsou také tabule, které informují o aktuálním dění, uzavření, cvičení apod.²⁷

Ve Velké Británii více než dvě třetiny z 240 000 ha půdy ve vlastnictví Ministerstva obrany je využívána výhradně k výcviku ozbrojených sil. Velká Británie je známá jako „*defence training estate*.“ Velká Británie disponuje 16 hlavními výcvikovými oblastmi a 104 drobnými tréninkovými plochami. Šest regionálních tréninkových ploch pokrývá celou Velkou Británii. Jedná se o Východ, Sever (včetně Otterburn), Skotsko (včetně Severního Irska), Jihovýchod, Jihozápad (včetně Salisbury Plain), Wales a západ.

²⁷Försvarsmakten. *Skjutfält och avlysningar*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/viktiga-meddelanden/skjutfalt-och-avlysningar/#!/area/almo-ovningsfalt>](http://www.forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/viktiga-meddelanden/skjutfalt-och-avlysningar/#!/area/almo-ovningsfalt)

K dispozici mají také tréninková území různých velikostí v zámoří. Např. v Německu Sennelager, v Belize 5 ploch, v Bruneji 2 plochy v džungli, v Keni 13 ploch a v Kanadě 1 plochu. Výcvikové prostory nejsou využívány denně, proto mohou být pronajaty pro soukromé nebo komerční účely. Území může být využíváno k mnoha účelům. Např. filmové natáčení, sokolnictví, motorové sporty, firemní vzdělávací akce, koncerty apod. Vzniklý příjem pomáhá snížit finanční zátěž daňových poplatníků.²⁸

1.3.2. Německo, Rakousko

Podle informace vedoucího kanceláře přidělence obrany Německého velvyslanectví v Praze, pana štábního praporčíka Vojtěcha Hořejšího, se v Německu na územích srovnatelných s vojenskými újezdy v České republice nenachází žádné obce a ani nežije žádné civilní obyvatelstvo a ani příslušníci německé armády. Tato území jsou vyhrazena pouze pro cvičné potřeby německé armády (Hořejší, Vojtěch: Ambasáda Spolkové republiky Německo v České republice).

Německý výraz pro vojenský újezd je *Truppenübungsplatz*. *Truppenübungsplätze der Bundeswehr*, nebo-li výcvikové prostory spolkové obrany jsou nenahraditelné pro operační výcvik vojáků. Z tohoto důvodu zůstávají oblasti a zařízení nezbytným předpokladem pro kvalitní výcvik ozbrojených sil v Německu. V Německu existují tři velitelství vojenských újezdů. *Bereich truppenübungsplatzkommandantur Nord* se sídlem v Lüneburger Heide v místě Lohheide, kterému jsou od 1. 1. 2015 regionálně podřízené vojenské výcvikové prostory *Truppenübungsplatz Bergen*, *Truppenübungsplatz Munster*, *Truppenübungsplatz Putlos*, *Truppenübungsplatz Senne a Luft / Bodenschießplatz Nordhorn*. Další je velitelství *Bereich Truppenübungsplatzkommandantur OST*, kterému jsou od 1. 1. 2015 regionálně podřízeny vojenské výcvikové prostory *Truppenübungsplatz Altengrabow*, *Truppenübungsplatz Kliestz*, *Truppenübungsplatz Lehnin* a *Truppenübungsplatz Oberblausitz*. Posledním velitelstvím je *Bereich Truppenübungsplatzkommandantur Süd*, pod který spadají vojenské výcvikové prostory *Truppenübungsplatz Baumholder*, *Truppenübungsplatz Grafenwöhr*, *Truppenübungsplatz Hammelburg*,

²⁸ The defence training estate. *Ministry of Defence*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <gov.uk/guidance/defence-infrastructure-organisation-and-the-defence-training-estate>](http://www.gov.uk/guidance/defence-infrastructure-organisation-and-the-defence-training-estate)

*Truppenübungsplatz Heuberg a Truppenübungsplatz Wildflecken.*²⁹ Zajímavostí je, že ve Spolkové republice Německo existuje vojenský újezd, který je pod správou NATO. Jedná se o *Truppenübungsplatz Hohenfels*. Vojenský výcvikový prostor je pod velením americké administrativy. Toto území není využíváno jednotkami spolkové armády Německa. Žádost na využití tohoto vojenského území musí být schválena velením vojenského výcvikového prostoru Grafenwöhr. Celkem tedy najdeme na území Spolkové republiky Německo 15 vojenských výcvikových prostor.³⁰

V roce 2016 Ministerstvo obrany zveřejnilo článek, kde se zabývá německou armádou a ochranou životního prostředí. Pro mnoho lidí to jsou dvě slova, která nejdu k sobě. Ale při bližším zkoumání se ukazuje, že opak je pravdou. Dvě třetiny z téměř 1 400 kilometrů čtverečních celkové plochy všech vojenských výcvikových prostorů v Německu je zařazeno v síti NATURA 2000. Ve výcvikových prostorech Altmark, Baumholder, Hammelburg, Heuberg, Potlos a Wildflecken je to více než 90 % plochy. Ochrana životního prostředí je jedním z úkolů německé armády.³¹

Dle vyjádření České ambasády ve Vídni v Rakousku existuje několik vojenských újezdů, jejichž název je *Truppenübungsplätze* (TÜPI). Nejznámějším z nich je vojenský újezd Allensteig. Některé vojenské újezdy jsou částečně zpřístupněné veřejnosti, k některým poskytuje rakouská armáda i mapy (Papažová, Kateřina: Ambasáda České republiky ve Vídni).

NA základě vyjádření Rakouské ambasády v České republice, dle zákona o nepřístupných oblastech (Sperrgebietsgesetz) z roku 2002 mohou být mimo jiné části vojenských výcvikových prostor (tj vojenské cvičiště a posádkové cvičiště) a obecně speciálně označené prostory prohlášeny prostřednictvím výnosu za nepřístupné oblasti. Správa vojenského výcvikového prostoru spadá vždy pod příslušné vojenské velení. Ve svém emailu zmiňují také jako nejznámější vojenský výcvikový prostor Allensteig (Schenkenbach, Gilbert: Rakouská ambasáda v České republice).

Vojenský výcvikový prostor Allentsteig o velikosti 15 700 ha slouží rakouské armádě k odbornému výcviku a střelbám. Kromě různých cvičebních místností, je zde

²⁹ STREITKRÄFTEBASIS. *Kommando.streitkraeftebasis.de*. [online]. 7. 2. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www](http://www.kommando.streitkraeftebasis.de/portal/a/kdoskb/start/terraufg/truebpl/!ut/p/z1/04):

³⁰ STREITKRÄFTEBASIS. *Kommando.streitkraeftebasis.de*. [online]. 7. 2. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www](http://www.kommando.streitkraeftebasis.de/portal/a/kdoskb/start/terraufg/truebpl/!ut/p/z1/04):

³¹ RENTZSCH, Stefan. Aktiv im Umweltschutz: Die Bundeswehr ist grün!. *bundeswehr.de*. . [časopis]. 21. 7. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www](http://www.bundeswehr.de/portal/a/bwde/start/verwaltung/infra_umwelt_dienst/umweltschutz/!ut/p/z1/h):

mnoho speciálního trénovacího vybavení. Cílem je zajistit optimální využití střelnic, vzdělávacích zařízení a přizpůsobit je armádním jednotkám a útvarům. To vyžaduje přesné, společné plánování jednotlivých projektů a odpovídající důraz, ale také uvažování a porozumění nad našimi sousedy. Úspěch pro pracovníky výcvikového prostoru Allentsteig je podpořit dosažení cílů v rámci školení a spokojenosti uživatelů s infrastrukturou. TÜPI A udržuje partnerství s civilní společností a institucemi. Cílem tohoto partnerství je posílit prostřednictvím úzké spolupráce podnikání a důvěru veřejného sektoru v pojetí bezpečnostní politiky Rakouska a ke zvýšení přijetí vojenské obrany. Dle zákona Sperrgebietsgesetz z roku 2002 je kompletní tréninkový prostor s výjimkou území Kaufholz, kasárny Liechtenstein a vymezených tras stálá vojenská zóna. Zóna byla nařízena z bezpečnostních důvodů, jednak k zajištění bezpečného cvičení vojska a také k ochraně civilních osob před ostrou střelbou, tréninkovým režimem apod. Děláním fotek, filmů a jakékoliv grafické znázornění uzavřeného prostoru je zakázáno. Výjimku pro vstup nebo pořizování fotografií může dát jen velitel daného výcvikového prostoru.³²

Vojenský výcvikový prostor je také součástí sítě NATURA 2000 a snaží se svou environmentální strukturou přispět k zachování biologické rozmanitosti v Evropě. Mnoho ohrožených živočichů a rostlinných druhů našlo své poslední místo ve vojenských výcvikových prostorech s vojenskými zónami. Ve vojenském prostoru Allentsteig se nyní nachází 85 druhů chráněných NATUROU 2000.³³

Také v Rakousku došlo k uvolnění vojenského újezdu. 3. června 2016 Ministerstvo obrany Rakouska zveřejnilo článek o otevření dvou cyklistických stezek, které vedou přes vojenský výcvikový prostor Bruckneudorf. Byla tak vyslyšena žádost okolních obcí otevřít část výcvikového prostoru o víkendech pro cyklisty.³⁴

³² Truppenübungsplatz Allentsteig. *tuepl.at*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <tuepl.at/cms/index.php?id=281>](http://www.tuepl.at/cms/index.php?id=281)

³³ Natura 2000 – Truppenübungsplatz Allentsteig. *tuepl.at*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <tuepl.at/cms/index.php?id=299>](http://www.tuepl.at/cms/index.php?id=299)

³⁴ Doskozil und Niessl eröffnen Radwege am Truppenübungsplatz Bruckneudorf. *bundesheer.at*. [online]. 3. 6. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <bundesheer.at/cms/artikel.php?ID=8377>](http://www.bundesheer.at/cms/artikel.php?ID=8377)

2. Vojské újezdy v České republice

2.1. Historie vojenských újezdů a jejich vymezení

Důležité pro poznání vojenských újezdů je jejich historický vývoj. Některé z nich vznikly již za první republiky. Mezi nejstarší VÚ patří vojenský újezd Brdy, založený v roce 1927. V tom samém roce vznikl VÚ Dědice, nebo-li Březina. V době druhé světové války se vojenské újezdy rozšířily a využíval je wehrmacht. Pro oddíl SS byl nově zřízen výcvikový prostor v oblasti Sedlčany mezi Vltavou a Sázavou. Po skončení války se zrušil a zájem o vojenské újezdy opadl. S nástupem komunistického režimu došlo k rozšíření vojenských újezdů, bylo jim vyčleněno území obsahující katastry kolem dvou set obcí a v příhraničí byly založeny vojenské újezdy nové.³⁵ Z rozhodnutí vlády Československé republiky v roce 1946 vznikl severovýchodně od Olomouce Vojenský újezd Libavá, západně od Českého Krumlova Boletice, východně od Mimoně Ralsko, ve Slavkovském lese Prameny, zrušen k 30. 6. 1954, západně od Hartmanic Dobrá Voda, jižně od Kadaně Doupov, nebo-li Hradiště, a severně od Lysé nad Labem Milovice. V roce 1968, po okupaci Československa, byly vojenské újezdy Libavá, Milovice a Ralsko postoupeny sovětské armádě. Kromě výcvikových prostorů vzniklo také podél hranic s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo tzv. hraniční pásmo stráženo armádou.³⁶ Po revoluci, konkrétně od roku 1991, docházelo k postupnému rušení vojenských újezdů. Vojenské újezdy Milovice, Ralsko a Dobrá Voda byly zrušeny 1992.³⁷ Posledním zrušeným vojenským újezdem se stal VÚ Brdy, s platností k 1. 1. 2016.

Vojenské újezdy v České republice jsou známější pod synonymem vojenské výcvikové prostory. Můžeme je na rozdíl od drobných cvičišť o rozloze 50 – 250ha, nacházejících se v blízkosti každé významnější posádky, charakterizovat jako rozsáhlá území určená pro úkoly obrany státu výhradně pod správou Ministerstva obrany (Komár 1993: 75). Konkrétní definice Ministerstva obrany zní: „*Vojenský újezd je vymezená*

³⁵ KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx >](http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx)

³⁶ KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx >](http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx)

³⁷ FIALOVÁ, Ludmila. Vývoj počtu obyvatel v současných a bývalých vojenských újezdech v České republice. *Česká demografická společnost*. 2012. 57. 6s. ISSN 1213-7480.

část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Újezd tvoří správní jednotku.“³⁸

Na území vojenského újezdu vykonává státní správu újezdní úřad a v jeho čele stojí přednosta, který je podřízen oddělení řízení vojenských újezdů ze sekce rozvoje a plánování schopností Ministerstva obrany. Sekce rozvoje a plánování schopností Ministerstva obrany (dále jen SRPS MO) patří mezi organizační útvary Ministerstva obrany, který nese odpovědnost za rozpracování Obranné strategie České republiky do podmínek Armády České republiky.³⁹

Na území vojenských újezdů jsou k výcviku ozbrojených sil zřízeny vojenské výcvikové prostory a výcviková zařízení. Ty tvoří soubor cvičišť, střelnic, ubytovacích objektů, cest pro pásová vozidla, pozemních komunikací a ostatních vojenských účelových zařízení, včetně vodních ploch a pozemků. Specifické určení výcvikových prostor vyplývá z učební a výcvikové základny a prostorových a terénních podmínek. Přestože se počet a rozloha vojenských újezdů snížily, umožňují výcvik se všemi druhy zbraní kromě střelb letectva na vzdušné cíle a střelb protiletadlových raketových kompletů s účinným dostřelem větším než 5,5 km. Vojenské výcvikové prostory v rámci vojenských újezdů se od roku 1994 staly místem společného výcviku a cvičení české armády a jejich spojenců. V začátcích jako součást programu Partnerství pro mír, později s vojenskými jednotkami států NATO. Od roku 2001 využily vojenské výcvikové prostory i národní ozbrojené síly Belgie, Francie, Nizozemska, Rakouska a USA.⁴⁰

Mezi subjekty působící na území újezdů patří již zmíněný vojenský úřad s přednostou, dále Středisko obsluhy výcvikového zařízení, jehož součástí je i vojenská hasičská jednotka, které má na starosti podporu vojenského využití újezdu, péči o výcviková zařízení a cvičiště. Vojenské lesy a statky České republiky mají ve své působnosti hospodářské plochy a lesy v rámci újezdu a jejich hospodářské využití. Zároveň se starají o služby ve prospěch armády. Např. o zimní a letní údržbu komunikací, péči o veřejnou zeleň, hlídací a úklidové služby. Do působnosti Vojenských lesů ČR patří také myslivost. Své právo myslivosti vykonávají na honebních a nehonebních pozemcích na vlastní účet. Provozní středisko má na starosti

³⁸ Informace o vojenských újezdech. *Ministerstvo obrany*. [online]. 4. 5. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>](http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215)

³⁹ Informace o vojenských újezdech. *Ministerstvo obrany*. [online]. 4. 5. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>](http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215)

nemovitý majetek armády na celém pozemku újezdu a zároveň se stará o elektrorozvodnou síť a skládky domovního odpadu újezdu. O správu bytů ve vlastnictví státu, objekty pro ubytování cvičících vojsk, objekty a zařízení pro zásobování území újezdu pitnou vodou, odvod a čištění odpadních vod, tepelné zdroje pro vytápění bytových jednotek a objektů v sídelních útvech, včetně dodávky teplé užitkové vody se stará Správa vojenského bytového fondu. Součástí vojenských újezdů je také posádková ošetrovna a vojenská policie.⁴¹

Mezi hlavní úkoly a využití vojenských újezdů patří plnění výcvikových úkolů jednotek a útvarů AČR, záloh, žáků a posluchačů vojenských škol, ozbrojených složek ČR a nechybí tam ani vývoj, výzkum a zkušební činnosti. K dalším povinnostem vojenských újezdů se řadí výcvik se soudobou technikou za použití ostré munice, provádění součinných taktických cvičení, výcvik profesionálních jednotek v různých terénních a klimatických podmínkách aj. Pokud dojde k ohrožení státu, újezdy budou zajišťovat podmínky k provádění stmelovacích cvičení útvarů AČR. V neposlední řadě patří mezi úkoly vojenských újezdů společný výcvik se zahraničními jednotkami v rámci cvičení NATO, stejně tak jejich samostatné využívání zahraničními jednotkami.⁴²

Jelikož je území vojenského újezdu součástí krajiny a vzniklo z osídleného území, na kterém se nacházela jeho územní sídla (bývalé obce a osady), může být tento prostor využíván také jinak. Vojenské újezdy mají vedle základní, vojenské funkce i další. Jedná se o hospodářské, ochranné a sociální. Existence ostatních funkcí vojenských újezdů vyplývá z funkcí krajiny a sídel, i když v případě vojenského újezdu nelze z legislativního hlediska hovořit o územním celku (obci).⁴³

⁴⁰ Informace o vojenských újezdech. *Ministerstvo obrany*. [online]. 4. 5. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>](http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215)

⁴¹ KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx>](http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx)

⁴² KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx>](http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx)

⁴³ PERNICA, Bohuslav, PRUDKÁ, Šárka. Reintegrace území vojenského újezdu Brdy pod civilní správu a problém zajištění bezpečnosti na tomto území: případová studie. *Regionální rozvoj. Mezi teorií a praxí*. [časopis]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <regionálnírozvoj.eu/201603/reintegrace-uzemi-vojenskeho-ujezdu-brdy-pod-civilni-spravu>](http://www.regionálnírozvoj.eu/201603/reintegrace-uzemi-vojenskeho-ujezdu-brdy-pod-civilni-spravu)

Tabulka č. 1: Funkce vojenských újezdů

P. Č.	Typ	Duh funkce	Funkce
1	Základní	Vojenské	Místo soustředění vojsk
2			Místo pro polní výcvik vojsk
3	Ostatní	Hospodářské	Lesní hospodářství
4			Zemědělské hospodářství
5			Rybářství a myslivost
6		Ochranné	Ochrana rostlinných a živočišných druhů
7			Ochrana vodních zdrojů
8			Ochrana krajiny a sídel
9		Sociální	Rekreační
10	Bezpečnostní		
11	Sídelní prostor		

Zdroj: Pernica, Prudká

Zajímavou součástí vojenských újezdů je jejich příroda. Od roku 2004 je orgánem ochrany přírody a krajiny vojenského újezdu újezdní úřad a Ministerstvo obrany. O odstraňování ekologické zátěže a komunálního odpadu po vojskách na území újezdu se starají soukromé firmy, které jsou vybrány ve výběrovém řízení. Zároveň mají na starost likvidaci následků možné ekologické havárie vzniklé jako důsledek vojenské a jiné činnosti (Roušar 2006: 12). Příroda a krajina patří ve vojenských újezdech mezi nejzachovalejší území v České republice. V rámci území se vyskytují vzácní živočichové a rostlinné druhy a mnoho ochránců přírody označují vojenské újezdy jako alternativu velkoplošných zvláště chráněných území. Natura 2000 dokončila v roce 2004 mapování území újezdů. Cílem bylo vymezení biogeografických oblastí na území České republiky. Natura 2000 je označení pro soustavu chráněných území, které vytváří na svém teritoriu všechny státy Evropské unie. Mezi cíle této soustavy patří zabezpečení živočichů, rostlin a přírodních stanovišť, které jsou nejcennější, nejvíce ohrožené a vzácné (Roušar 2006: 12). Česká republika směrnicí začlenila do zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona číslo 218/2004 Sb. Dle směrnice o ptácích jsou vyhlášovány ptačí oblasti (Special Protection Areas – SPA), dle směrnice o stanovištích (Special Protection Areas – SPA) významné evropské lokality. Společně tyto oblasti tvoří soustavu Natura 2000 (Roušar 2006: 12).

Oblasti soustavy Natura 2000 nejsou pouze chráněným územím, kde je vyloučeno hospodaření nebo lidský zásah. Častou jsou to lokality, kde se pomocí tradičního a citlivého hospodaření dochovala cenná společenství nebo vzácný rostlinný či živočišný druh. Z hlediska ochrany přírody a krajiny je nutné zachovat stávající způsob využívání oblastí uvedených v seznamu evropsky významných lokalit.

V mnoha oblastech se jedná i o zachování dosavadního působení bojové a jiné techniky na přírodu při výcviku vojsk, které je často mylně chápáno jako devastující (Roušar 2006: 13).

Poslední právní úpravou zásadně ovlivňující chod a povahu vojenských újezdů se stal Zákon o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů), který vešel v platnost 30. 12. 2015 a v účinnost 1. 1. 2016. Tím byla dovršena optimalizace vojenských újezdů započatá v roce 2012. Tento zákon zásadním způsobem přeměnil charakter vojenských újezdů, zmenšil jejich hranice a vyčlenil obce s více než 2000 obyvateli. V České republice nyní najdeme čtyři vojenské újezdy. Vojenský újezd Hradiště, Boletice, Libavá a Březina.

Největší změnu v rámci vojenských újezdů prodělalo obyvatelstvo žijící uvnitř. Z údajů Ministerstva vnitra vyplývá, že trvale žijících obyvatel ve vojenských újezdech bylo více než 2 000. Nejvíce obyvatel měl vojenský újezd Libavá, a to konkrétně 1 123 obyvatel, což bylo 55 %. Zatímco v Březině žili pouze 4 obyvatelé (Roušar 2006: 12). Obyvatelé vojenských újezdů nemohli, v souladu s právní úpravou, volit obecní zastupitelstvo. Je to zapříčiněno faktem, že újezdy jsou územní správní jednotkou, ale nejsou obcemi. Výskyt vojenských újezdů, jakožto územních jednotek nepatřících do území žádné obce, koliduje s čl. 99 a čl. 100 Ústavy České republiky, kdy „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.*“⁴⁴ S tím souvisí, že není dodržen článek 21 Listiny základních práv a svobod, „*Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.*“⁴⁵ Jinými slovy, obyvatelům vojenských újezdů nebylo zaručeno právo na samosprávu, což se jevílo jako hlavní problém vedoucí k optimalizaci vojenských újezdů završenou v roce 2016. Povinnosti obecního úřadu zastupoval úřad vojenského újezdu v čele s přednostou, jehož úkoly byly stanoveny zákonem. Újezdní úřad zastupuje také stát na území vojenského újezdu. Státní správu vykonává v rozsahu

⁴⁴ Ústava České republiky, Hlava sedmá, článek 99, 100. *psp.cz*. [online]. 16. 12. 1992. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <psp.cz/docs/laws/constitution.html>](http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html)

⁴⁵ Listina základních práv a svobod, Hlava druhá, Oddíl druhý, článek 21. *psp.cz*. [online]. 16. 12. 1992. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <psp.cz/docs/laws/listina.html>](http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html)

úkolů, které stanoví zákon o zajištění obrany České republiky a souvisejících platných právních předpisů. Do konce roku 2015 plnil úkoly jako obec s rozšířenou působností.⁴⁶

Přestože občané vojenských újezdů nemohli volit místní samosprávu, volební právo do krajských zastupitelstev, Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu České republiky a Evropského parlamentu jim upřeno nebylo. Stejně tak se mohli jako jakýkoliv občan republiky účastnit celostátního referenda (Roušar 2006: 13).

Komunikace mezi přednostou a občany vojenských újezdů se konala pravidelně čtyřikrát do roka a v případě potřeby i v mimořádných termínech. Pro zlepšení vztahů byly ustanoveny občanské aktivity, které se podílely na řešení problémů v zabezpečení životních podmínek obyvatel. V roce 2002 se ustanovily Rady pro rozvoj vojenského újezdu, v nichž se setkávali zástupci občanů, vojenských útvarů a zařízení, VLS ČR a dalších subjektů působících ve vojenských újezdech. Občanské aktivity i Rady byly poradními orgány přednosty a společně se zabývaly aktuálními otázkami života ve vojenském újezdu, přijímaly společné postupy a vzájemně si pomáhaly při prosazování stanovených cílů. Pro informovanost obyvatel se dvakrát do roka konaly v obcích veřejné schůze, kdy byli občané seznamováni s aktuálními otázkami vojenského újezdu. Mezi další důležité zdroje informací byly zpravodaje, které vycházely čtyřikrát do roka, a webové stránky újezdních úřadů.⁴⁷

Další oblast, která prošla změnou, je vlastnictví majetku. Jak uvádí zákon výše, veškerý majetek na území újezdu, mimo majetku vneseného, je majetkem státu. Do konce roku 2015 byly v hospodaření resortu Ministerstva obrany i objekty pro zabezpečení potřeb obyvatel újezdu. Jednalo se např. o byty, objekty občanské vybavenosti, inženýrské sítě, veřejná prostranství, památky apod. Šlo tedy i o majetek, který přímo nesouvisel s hlavním určením újezdů, což je zabezpečení výcviku ozbrojených sil. Díky tomuto právnímu předpisu nebylo možné převádět nemovitý majetek na občany, obce, města a jiné subjekty.⁴⁸

Důležitou součástí chodu vojenský újezdů je zákon upravující vstup a pobyt na území vojenských újezdů. Vojenský úřad má pravomoc dle §39 zákona č. 222/1999 Sb. povolení ke vstupu na území. Spolu s povolením musí zajistit, aby fyzické osoby, které

⁴⁶ KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx >](http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx)

⁴⁷ KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx >](http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx)

⁴⁸ KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: < mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx >](http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx)

povolení obdrží, byly seznámeny s režimovými opatřeními. Osoby, kterým byl povolen vstup, jsou povinny dodržovat režimová a bezpečnostní opatření a zásady ochrany přírody i veřejného pořádku. Povolení ke vstupu může újezdní úřad kdykoliv odebrat a o to i bez udání důvodu. Z logického hlediska je vstup do vojenských újezdů omezován. Hlavními důvody je, aby kvůli výcviku vojsk nebo jiných subjektů nedošlo k újmě na zdraví a majetku. Dále je to kvůli předcházení škodám na výcvikových zařízeních, lesních plochách, ochranných vodních pásmech, chráněných oblastech atd. (Roušar 2006: 14). Do konce roku 2015 existovaly i výjimky z omezení. Jednalo se např. o zpřístupnění cest pro turisty na okrajích hranic vojenských újezdů, která nejsou ohrožena činností vojsk. Dále na žádost občanských sdružení a obcí, které sousedily s újezdy, se zpřístupnily okrajové části újezdů pro veřejnost. Cílem bylo umožnit veřejnosti větší využití újezdů a podpořit sociální a ekonomický rozvoj okolních obcí. V praxi to znamenalo, že okrajové části vojenských újezdů byly využívány nejen k vojenským účelům, ale i k volnočasovým aktivitám. Tyto výjimky však od 1. 1. 2016 přestaly platit (Roušar 2006: 14).

2.2. Jednotlivé případy vojenských újezdů v České republice

Tabulka č. 2: Přehled vojenských újezdů a jejich využití v roce 2012

Název	Kraj	Počet obyvatel	Rozloha (ha)	Využíváno k výcviku (ha)	Hospodářské využití (ha)
Hradiště	Karlovarský	593	33 161	17 015	16 146
Libavá	Olomoucký	1 074	32 724	10 770	21 954
Boletice	Jihočeský	310	21 953	8 847	13 106
Brdy	Středočeský	35	26 009	3 217	22 792
Březina	Jihomoravský	2	15 817	2 992	12 825
Celkem		2014	129 664	42 841	86 823

Zdroj: Optimalizace vojenských újezdů 2012

2.2.1. Vojenský újezd Boletice

Vojenský výcvikový prostor Boletice vznikl na území bývalého vojenského výcvikového tábora Boletice 19. 5. 1947. Dle zákona č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech byl vojenský újezd Boletice založen 1. 12. 1950. Do roku 2016 působil v Jihočeském kraji v katastru bývalých obcí Boletice, Lštín, Horní Brzotice, Mladoňov, Hodňov, Jablonec, Maňava, Arnoštov, Starý Špičák, Ondřejov, Vitěšovice, Osí, Uhlíkov a jeho rozloha činila 21 953 ha. Od roku 2016 zabírá rozlohu 16 559 ha. Obyvatelé byli soustředěni v obcích Boletice, Polná na Šumavě, Třebovice, Květušín a na samotách Otice a Křišťanov. Dle optimalizačního plánu z roku 2012 žilo ve vojenském újezdu 310 obyvatel (Jindra 2012: 1). V rámci újezdu mohli obyvatelé využívat běžných služeb, jako např. poštu, knihovnu, prodejnu potravin, v Boleticích bylo vybudováno víceúčelové hřiště. Všechny sídelní útvary v rámci vojenského újezdu byly dosažitelné po místních komunikacích nebo vlakem. Pro zlepšení informovanosti obyvatel stály v každém sídelním útvaru informační tabule. Jako poradní orgán Újezdního úřadu zřídili radu rozvoje vojenského újezdu, ve které měly zastoupení všechny subjekty působící na teritoriu újezdu, včetně zástupců obyvatel z jednotlivých obcí. Mezi hlavní priority této rady patřilo řešení problematiky života ve vojenském

újezdu. Újezdní úřad také vydával čtyřikrát do roka občasník Boleticko (Roušar 2006: 21, 41).

Nyní vojenský újezd umožňuje výcvik pozemních sil ve střelecké a taktické přípravě, v řízení vozidel, překonávání vodních překážek a výcvik jednotek mírových sil. Je také využíván ke společnému výcviku jednotek Armády České republiky se zahraničními jednotkami, složkami Policie ČR, Celní správou a městskou policií (Roušar 2006: 42).

Z geografického hlediska se vojenské území újezdu rozkládá v Šumavské soustavě, na rozhraní Želnavské hornatiny a Českokrumlovské vrchoviny. Vojenský újezd Boletice je v rámci České republiky ojedinělé a přírodními podmínkami charakteristické území. Z pohledu druhové i biotopové rozmanitosti rozčlenění představuje ucelené velkoplošné území středoevropského významu. Do mnohých částí se navrácí původní společenstva v různých stádiích vývoje. Můžeme zde nalézt ohrožené rostliny a živočišné druhy. Západní polovina území spadá do chráněné oblasti přirozené akumulace vod Šumava, která patří do nařízení vlády České republiky č. 40/1978 Sb. a část vojenského újezdu je začleněna do evropské soustavy Natura 2000. V rámci ní byly navrženy evropsky významné lokality Boletice, Polná a vyhlášena Ptačí oblast Boletice (Roušar 2006: 30).

2.2.2. Vojenský újezd Březina

Vojenský újezd Březina se nachází v Jihomoravském kraji v okrese Vyškov. Do roku 2016 činila jeho rozloha 15 817 ha, nyní 14 983 ha. Osídleno bylo pouze pět hájének, z nichž byly trvale osídleny pouze tři. V roce 2015 byli na vojenském území trvale přihlášení 2 obyvatelé, kteří využívali veškerou občanskou vybavenost v obcích vzdálených cca 300 – 500m sousedících s hranicemi újezdu. V rámci optimalizace dokončené 1. 1. 2016 se dva obyvatelé přičlenili k okolním obcím ČR (Roušar 2006: 118 – 119).

Z vojenského výcvikového tábora Dědice vznikl vojenský výcvikový prostor Březina dle zákona č. 63/1935 Sb., o vyvlastnění k účelům obrany státu. Od roku 1938 došlo k posílení polního výcviku a bojové připravenosti z důvodu nástupu německého fašismu. Po vypuknutí druhé světové války v roce 1939 Wehrmacht převzal vojenský výcvikový tábor v rozestavěném stavu a dobudoval ho. Vojenský prostor byl asi

dvojnásobně zvětšen. Násilně bylo vystěhováno 33 osad a obcí s téměř 20 000 českými obyvateli. Po roce 1945 sovětská armáda odevzdala vojenský prostor československé armádě, dle usnesení vlády Československé republiky byl vojenský prostor obnoven v původních hranicích z roku 1965 a do osad a vesnic se vrátili původní obyvatelé. Vojenský újezd Březina vznikl na základě zákona č. 169/1949 Sb. 1. 5. 1951 a jeho újezdní úřad začal fungovat 15. 11. 1952 ČR (Roušar 2006: 133).

V roce 1950 proběhla reorganizace a vojenský újezd Březina se stal polní výcvikovou základnou vojenského školství ve Vyškově. V dalších letech procházel vojenský újezd složitým budováním nové výcvikové základny, včetně oprav komunikací, výstavby přehrady a dalších zařízení. 1. 9. 1996 vznikla ve Vyškově Vojenská akademie a její velitel organizoval využívání výcvikových zařízení ve vojenském újezdu. Nyní řídí rozvoj výcvikových zařízení v újezdech Ředitelství výcviku a doktrín Vyškov, které vzniklo 1. 7. 2003, a je nadřízeným stupněm pro střediska obsluhy výcvikových zařízení (SOVZ) dislokovaná ve všech vojenských újezdech ČR (Roušar 2006: 135).

Území vojenského újezdu Březina bylo již od jeho počátku spjata s vojenským školstvím a výcvikem nováčků. Nyní slouží k přípravě a výcviku specialistů profesionálů, výcviku žáků a posluchačů vojenských škol, přípravy jednotek vysílaných do zahraničních misí, k výcviku Britského výcvikového a poradního týmu, výcviku jednotek radiální, chemické a biologické ochrany AČR a států NATO, pro výzkumné a zkušební činnosti na pracovištích VVÚ Brno a VTÚO Brno. Území mohou také využít jednotky a složky Integrovaného záchranného systému, speciální jednotky zahraničních armád, připravují se zde noví profesionálové Policie ČR (Roušar 2006: 136).

Vojenský újezd Březina se geograficky nachází v Drahanské vrchovině, která spadá pod Brněnskou vrchovinu. Přestože vojenský újezd Březina nepatří do evropské soustavy Natura 2000 a nenajdeme na jeho území žádnou ptačí oblast ani evropsky významnou lokalitu, z ekologického hlediska je území velice stabilní s minimálním poškozením přírody a krajiny (Roušar 2006: 128).

2.2.3. Vojenský újezd Hradiště

Vojenský újezd Hradiště je spíše veřejnosti známý jako Doupov a patří mezi největší výcvikové prostory Armády České republiky. Jeho rozloha činila 33 161 ha, v současné době 28 081 ha. V rámci vojenského újezdu se nacházelo 8 obcí: Albeřice,

Bražec, Lučiny, Dolní Lomnice, Bukovina, Svatobor, Malý Hlavákov, Obrovce a sedm samot (Celkem bylo z vojenského újezdu k 1. 1. 2016 vyčleněno 548 obyvatel. Spolupráce s obyvateli byla úzká a vycházela z připomínek a návrhů přednesených na veřejných schůzích, které se konaly dvakrát do roka v obcích Bražec, Albeřice, Lučiny a Dolní Lomnice (Jindra 2012: 6). Na území vojenského újezdu nebyla provozována pošta, škola ani zdravotnické zařízení. Obyvatelé museli tyto služby využívat v sousedících městech nebo obcích. V sídelních útvech Bražec a Albeřice a Dolní Lomnice byla zajištěna pouze prodejna základních potravin. Pro vojenský újezd Hradiště je zajímavý vysoký zájem o občanskou činnost a volnočasové aktivity. V největších sídelních útvech Bražec a Albeřice byla zřízena veřejná knihovna, vznikla místní organizace tělovýchovné jednoty, která sdružuje fotbalisty, a v sídelním útvaru Bražec založili místní sdružení Českého svazu žen. V kulturních domech a v Posádkovém domě armády organizoval újezdní úřad spolu s místními organizacemi kulturní, osvětové a společenské akce. Jednalo se např. o vítání občánků, posezení s místními důchodci, zájmové kroužky, karnevaly, mikulášské nadílky, vánoční besídky, plesy či koncerty. Doprava na území vojenského újezdu a mezi jednotlivými lokalitami je možná pouze po silničních komunikacích. Do větších sídelních útvarů byla zavedena hromadná autobusová doprava dotovaná Ministerstvem obrany ČR a Krajským úřadem Karlovarského kraje (Roušar 2006: 156).

Kulturní památky v rámci vojenského újezdu jsou spjaty s historickým vývojem oblasti, a to zejména s vytvořením vojenského výcvikového prostoru po roce 1953. Vznikl na katastru zcela či částečně zaniklých obcí Tureč, Radošov, Žďár, Doupov a Bražec, kde se do roku 1953 nacházelo 65 obcí a osad s 15 kostely, klášterem, řada kaplí, tři hotely, 87 hostinců, 36 mlýnů, 16 pil, pivovar, lázně aj. Brzy po vytvoření výcvikového prostoru proběhla bez zdokumentování demolice nemovitých památek. Postupně bylo zlikvidováno 2 600 domů určených k bydlení a další umělecké památky zmizely. Dnes se na území nachází jen archeologické lokality, evidované kulturní památky a ostatní historické stavby. Např. Buková kaple, středověké tvrziště Malá Pila, zámek, klášterní kostel svaté Alžběty a hřbitovní kostel svatého Wolfganga. Nyní jsou památky značně zdevastované, pobořené a chátrají (Roušar 2006: 180 - 183).

Z pohledu ekologického a přírodovědného je území Doupovských hor, tedy území vojenského újezdu, výjimečně zachovalé a hodnotné. Výzkum provedený v druhé polovině 80. let 20. století ukázal, že negativní vlivy výcviku vojsk jsou omezeny na poškozování jen malých ploch, které se dokáží rychle zregenerovat, a většinu

doupovského území vojenský režim prospěl. Doupovsko patří mezi jedenáct ekologicky nejceněnějších území střední Evropy a zcela oprávněně byl vojenský újezd Hradiště vyhlášen územím se zvláštním režimem a je jedním z mála území v České republice se zachovaným původním rázem krajiny. Dle odborníků je vojenský újezd Hradiště území s cennými biotopy, výskytem zvláště chráněných druhů rostlin i živočichů. (Roušar 2006: 170).

2.2.4. Vojenský újezd Libavá

Kořeny vojenského využívání Libavska lze zaznamenat až do dob Rakouska Uherska, kdy se v teritoriu konala řada armádních manévřů. V této tradici následně pokračovala československá armáda, Wehrmacht, sovětská armáda a nakonec i česká (Glonek 2007: 44). Vojenský újezd Libavá zřízen 1. 7. 1950 se nachází v Olomouckém kraji a s rozlohou 22 724 ha je druhým největším vojenským újezdem. Před optimalizací činila jeho rozloha 32 724 ha. Vznikl na základech Vojenského výcvikového tábora Moravský Beroun, založeného v roce 1946. V roce 1968 začal být vojenský výcvikový prostor sdílený se sovětským vojskem. V době působení sovětských vojsk bylo na Libavě vybudováno několik stavebních komplexů. Nakonec činnost těchto jednotek ukončila dohoda o odzbrojování mezi SSSR a USA v letech 1988 – 1989 a sovětská vojska se z Libavě stáhla roku 1991. V rámci újezdu byly osídleny sídelní útvary Město Libavá, Heroltovice, Kozlov, Slavkov a Luboměř pod Strážnou s 972 obyvateli, kteří byli následně po ukončení optimalizace vyčleněni z vojenského újezdu (Jindra 2012: 8).

Sídelní útvary v rámci vojenského újezdu byly poměrně dobře vybaveny, ve všech sídlech byly prodejny potravin se smíšeným zbožím, ve Městě Libavá a v Kozlově restaurace a ve Městě Libavá také pošta, služebna policie České republiky a Posádkový dům armády. Základní zdravotní péči místnímu obyvatelstvu zajišťovala Posádková ošetrovna Libavá, ostatní zdravotnické a jiné služby obyvatelé využívali v obcích a městech sousedících s vojenským újezdem. V rámci vojenského újezdu byla také zřízena základní škola včetně školní družiny v Městě Libavá a Kozlově, mateřská škola v městě Libavá, Kozlově a Luboměři pod Strážnou. Zřizovatelem školských zařízení byl Krajský úřad Olomouc a náklady na provoz hradilo formou dotací Ministerstvo obrany České republiky. V rámci vojenského újezdu najdeme také značnou občanskou angažovanost. Ve Městě Libavá byl založen házenkářský klub starších žáků, skautský oddíl, fotbalový klub mužů a děti mohou navštěvovat základní

uměleckou školu. Ve Slavkově vznikl klub pro volnočasovou aktivitu mládeže. A ve všech sídelních útvarech byla vybudována sportovní a dětská hřiště ČR (Roušar 2006: 105).

Pro zlepšení komunikace mezi újezdním úřadem a občany byly v roce 2000 v každém sídelním útvaru založeny tři až sedmičlenné občanské aktivity. Jednání se konala čtyřikrát do roka. V roce 2002 vznikla rada pro rozvoj vojenského újezdu Libavá, v níž byli zástupci aktivů, vojenských útvarů, Vojenských lesů a statků ČR i dalších subjektů působících trvale na území vojenského újezdu a dalších subjektů. Scházeli se čtyřikrát do roka. Dále se dvakrát do roka v sídelních útvarech konaly veřejné schůze a v neposlední řadě mezi zdroje informací patřil Libavský zpravodaj ČR (Roušar 2006: 207).

Doprava na území vojenského újezdu a mezi jednotlivými lokalitami je možná pouze po silničních nebo účelových komunikacích. Silniční síť je v rámci újezdu bohatá. Veřejné komunikace spojovaly sídelní útvary s civilními obcemi a byl na nich možný volný pohyb a veřejná doprava byla zabezpečena autobusovými linkami. Na režimových silničních komunikacích je možné vjet jen na základě povolení Újezdního úřadu vojenského újezdu Libavá (Roušar 2006: 206).

Území vojenského újezdu se nachází ve východní části Nížkého Jeseníku v Oderských vrších. Před vznikem vojenského újezdu byla vegetace území již silně ovlivněna člověkem. Jednalo se o zemědělskou krajinu s hustou sítí vesnic. Z ekologického hlediska je vojenský újezd Libavá stabilní území s minimálním poškozením krajiny. Dle odborníků se zde nacházejí cenné biotopy, chráněné druhy rostlin a živočichů (Roušar 2006: 218).

2.2.5. Vojenský újezd Brdy

Posledním vojenským újezdem, který bude v kapitole popsán, je vojenský újezd Brdy, který zanikl k 1. 1. 2016, kdy vešel v účinnost Zákon o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů). Vojenský újezd Brdy se nacházel v jihozápadní části Středočeského kraje, v okrese Příbram. Rozloha činila 26 009 ha a byl téměř bez stálého obyvatelstva. Největším sídelním útvarem byla osada Kolvín v prostoru bývalé zaniklé obce Kolvín v blízkosti obce Skořice. Ostatní sídla měly spíše rozptýlený charakter, šlo o různé hájovny a další zařízení, patřící

Vojenským lesům a statkům nebo armádě. Celkově se počet obyvatel žijících na celém území VÚ Brdy pohyboval v řádu několika desítek. Po zrušení vojenského újezdu se vyčlenilo 27 obyvatel.⁴⁹

Újezdní úřad se nacházel na katastru vojenského újezdu Brdy v těsném sousedství posádkové obce Jince. Vojenský újezd měl katastrální území Baština, Hrachoviště, Těně a Záběhlá. Co se týče služeb, tak školství, zdravotnictví a jiné využívali obyvatelé újezdu v sousedících obcích. Sídlní útvary a samoty byly dosažitelné po místních komunikacích, hromadná doprava byla zajištěna z osady Kolvín. Komunikaci a spolupráci s občany měl na starosti Újezdní úřad vojenského újezdu Brdy. Každý rok se konala setkání velitelské posádky Jince, přednosta újezdu, náčelníka Střediska obsluhy výcvikových zařízení Brdy a zástupců měst a obcí sousedících s vojenským újezdem. Těchto jednání se účastnili i poslanci a senátoři Parlamentu České republiky (Roušar 2006: 68 - 69).

Historie vojenského újezdu Brdy začala ve 20. letech 20. století, když ministerstvo obrany Československa založilo novou dělostřeleckou střelnici. Jako nový prostor byly vybrány Brdy po zvážení vojenských vlivů na krajinu a obyvatelstvo. Civilní obyvatelstvo bylo ale proti, což vedlo v letech 1924 – 1925 k vlně odporu. I přes protesty byl projekt na zřízení nové dělostřelecké střelnice dne 19. 2. 1926 schválen. V roce 1927 byla postavena střelnice a o rok později zřízeno velitelství dělostřeleckého cvičiště a ředitelství vojenských lesních podniků. V roce 1929 se vystavěly kasárny, obytné budovy a vykácela se plocha lesa. Za dob okupace, v roce 1940, se střelnice rozšířila a bylo vystěhováno několik okolních obcí. Pro obyvatele nebylo zajištěno náhradní ubytování, ale po skončení války se obyvatelé mohli do svých sídel vrátit ČR (Roušar 2006: 89).

V roce 1950 bylo založeno sídlo vojenského újezdu v Jincích a v roce 1952 došlo k rozšíření území o 5 500 ha. Obyvatelům vystěhovaných obcí, kromě vesnice Velcí, bylo nabídnuto nové bydlení. Následně byla na rozšířeném území vytvořena tanková střelnice, radarová stanice a kasárna pro velitelství. Od roku 1968 využívala vojenský újezd sovětská armáda, ale újezd jim nebyl zcela předán. V 90. letech sovětská vojska odešla a objevily se snahy o zrušení vojenského újezdu nebo alespoň zmenšení vojenské plochy. Cílem bylo vyhlásit chráněnou krajinnou oblast a zpřístupnit Brdy turistům.

⁴⁹ MATUŠKOVÁ, Alena. Strategická transformace vojenského újezdu Brdy. *Regionální rozvoj. Mezi teorií a praxí*. [časopis]. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www:<regionalnirozvoj.eu/201504/strategicka-transformace-vojenskeho-ujezdu-brdy>](http://www.<regionalnirozvoj.eu/201504/strategicka-transformace-vojenskeho-ujezdu-brdy>)

Zásadně proti bylo Ministerstvo životního prostředí, protože vojenský prostor byl chráněn před vlivy lidí. Po roce 1994 začala Armáda České republiky prostor využívat se svými spojenci k vojenským cvičením, v letech 1999 – 2000 přibyl na vrcholu Praha americký meteorologický radar a v roce 2000 velitel vojenského prostoru navrhl zachování vojenského újezdu. Až v roce 2011 ministr obrany Alexandr Vondra dal návrh na zrušení Vojenského újezdu Brdy. Následovaly optimalizační plány, které byly dovršeny úplným zrušením vojenského újezdu k 1. 1. 2016 (Roušar 2006: 91 - 92).

3. Proces přechodu od vojenské správy k samosprávě

Ministerstvo obrany představilo záměr optimalizovat vojenské újezdy v dubnu 2011. První analýza vznikla v roce 2002, která zhodnotila stávající stav a potřeby armády vůči vojenským výcvikovým prostorům. Tato komplexní analýza byla několikrát upravována a aktualizována, až v roce 2010 vznikla finální verze, která plánovala zmenšení čtyř vojenských újezdů a zrušení vojenského újezdu Brdy. Mezi klíčové hodnotící hledisko a důvod návrhového postupu bylo porovnání využitelnosti prostorů a efektivity výcviku. Vojenský újezd Březina je důležitý kvůli svému určení k výcviku rekrutů a frekventantů vojenských kurzů. Ve vojenském újezdu Brdy bylo využíváno pouze 12 % jeho rozlohy k výcviku a nedosahoval terénních kvalit jako ostatní tři vojenské újezdy, proto byl navržen ke zrušení.⁵⁰

V roce 2011 Ministerstvo obrany ustanovilo Komisi pro optimalizaci vojenských újezdů k jednání s dotčenými subjekty. Postupně se stala mezirezortním týmem se zástupci ministerstev vnitra, financí, místního rozvoje, zemědělství, životního prostředí a zástupci všech dotčených krajů. Mezirezortních jednání komise bylo celkem patnáct, úředně svolaných jednání v dotčených regionech bylo přes dvě stě. O rok později 4. 1. 2012 vláda ČR optimalizaci schválila. Mezi hlavní důvody zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšení plochy ostatních čtyř patřily potřeby AČR vůči rozloze těchto území, dopady ekonomické krize na veřejné rozpočty ČR a stav omezující obyvatele vojenských újezdů na občanských právech.⁵¹

V roce 2012 vydalo Ministerstvo obrany optimalizační plán, jenž měl sloužit jako informační brožura možných změn, které měly být dokončeny na konci roku 2015. Jednalo se o jakýsi návrh, jak by se mělo postupovat. Byly identifikovány problémy spojené s vojenskými újezdy a hlavní důvody, které vedly ke zmenšení ploch vojenských újezdů v České republice. Mezi ně se řadí v první řadě redukce počtu členů AČR. V roce 1993 měla AČR 115 000 vojáků, v roce 2012 již pouhých 25 000. Kvůli klesajícím počtům členů armády bylo nutné přehodnotit počet a rozsah vojenských újezdů. V roce 2010 Ministerstvo obrany provedlo analýzu a došlo k závěru, že lze u

⁵⁰ KAZATEL, Vladimír. Vláda projedná redukci vojenských újezdů. *mocr.army.cz*. [web]. 19. 11. 2013. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-projedna-redukci-vojenskych-ujezdu-91912/>](http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-projedna-redukci-vojenskych-ujezdu-91912/)

⁵¹ Optimalizace VÚ – cíl, důvody, vyřešení problémů. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mocr.army.cz/informacni-servis/optimalizace/cil/optimalizace-vu--cil--duvody--vyreseni-problemu-92152/>](http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/optimalizace/cil/optimalizace-vu--cil--duvody--vyreseni-problemu-92152/)

všech újezdů vyčlenit sídelní útvary a okrajové části, aniž by byl omezen výcvik vojsk. Na základě analýzy uváděl optimalizační plán zmenšení plochy vojenských újezdů až o 42 000 ha z celkové plochy 129 664 ha. Z hlediska specifického charakteru jednotlivých újezdů MO došlo k závěru, že nejvhodnější bude zrušit vojenský újezd Brdy a zmenšit hranice újezdů Boletice, Březina, Hradiště a Libavá. Tímto zákrokem by se vyřešila řada problémů spojených s vojenskými újezdy. Např. život obyvatel uvnitř vojenských újezdů, omezení občanských práv, nemožnost koupě nemovitosti, problém nepotřebného majetku AČR a problematika převodu státem evidovaných památek na jiné subjekty.⁵²

Součástí optimalizačního plánu jsou také varianty, jak řešit vyčlenění sídelních útvarů. Za prvé se jedná o vznik nové obce a za druhé přiřazení sídelního útvaru k sousední obci za podmínky souvislosti katastrálního území. Zároveň poukazují na fakt, co bude změna znamenat pro obyvatele žijící v rámci vojenských újezdů a jak se mají na přechod pod obec připravit. Pokud by se vycházelo z možnosti B, tedy přiřazení k sousedním obcím, vydaná optimalizace nabízí nejvhodnější obce, které mohou dané území a obyvatele přijmout.⁵³

Další důležitý bod, který nesměl optimalizační plán vynechat, je nakládání s majetkem na vyčleněném území. „*Nemovitý majetek, který se ocitne mimo hranice vojenského újezdu (resp. na území zrušeného vojenského újezdu) musí být řešen v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Majetek státu, pro který nemá stát další využití, lze převést do nestátního vlastnictví.*“⁵⁴ Součástí převodu bude nabytí majetku nově vzniklými obcemi nebo obcemi, které sídelní útvary začlení do svého katastrálního území. Jde hlavně o pozemky v zastavených částech, komunikace, vodovody, kanalizace, veřejné osvětlení, budovy, bytový fond apod. Je zajímavé, že se MO rozhodlo řešit špatný technický stav některých vodovodů, kanalizací apod. a chtějí je předat ve standardním provozuschopném stavu. Nesnažilo se jejich opravu přenést na obce spolu s majetkem. S převodem majetku získávají obyvatelé vojenských újezdů právo koupě vlastního bydlení a např. zahrady, které využívali. Dle optimalizačního plánu Ministerstvo obrany nemá žádnou právní povinnost převod vlastnického práva

⁵² Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2012. S. 15. ISBN 978-80-7278-576-6.

⁵³ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2012. S. 15. ISBN 978-80-7278-576-6

umožnit, ale po provedení optimalizace není další důvod si bytový fond držet a lze to umožnit zájemcům o koupi domu, bytu či pozemku. Za nejlepší způsob umožnění převodu bytového fondu obyvatelům se jeví prodej jednotlivých bytů konkrétním fyzickým osobám, případně bytovým družstvům za podmínky, že družstvo vzniklo pouze za účelem koupě domu a byty budou následně převedeny do vlastnictví fyzických osob. Pokud by občané neměli zájem o koupi nemovitosti, nedošlo by ke změně vlastníka a bytový fond bude spravován jako doposud. Jako alternativní řešení může být dle výsledků jednání s obcemi a obyvateli vojenských újezdů i převod bytových objektů do vlastnictví obcí na základě zákona. Další nakládání by bylo v kompetencích zastupitelstva obce. *Obec může následně byty prodat nájemníkům a získané finanční prostředky zůstanou příjmem obce, nebo je provozovat jako obecní byty (nájem je příjmem obce).*⁵⁵

Změna vojenských újezdů zasáhne obyvatele v oblasti změny místa trvalého pobytu, i když nedojde ke stěhování. Dále si obyvatelé budou muset vyměnit doklady, kdy výměna bude bezplatná. Občanům bude navraceno právo volit do zastupitelstva obce, budou si moct koupit nemovitosti a změnit se zajišťování služeb.⁵⁶

V pátek 10. a sobotu 11. února 2012 Ministerstvo obrany zorganizovalo na principech místního referenda anketu mezi obyvateli vojenských újezdů Hradiště, Libavá a Boletic. Jejím cílem bylo zjistit, jestli obyvatelé po vyčlenění sídelních útvarů preferují vznik samostatné obce, nebo sloučení s některou již existující obcí sousedící s vojenským újezdem. Obyvatelé vojenského újezdu Libavá si odhlasovali vznik dvou samostatných obcí⁵⁷, jedna s místní částí. U dvou sídelních útvarů nebylo dosaženo kvóty potřebné pro platnost výsledků. Ve Městě Libavá byla účast 49, 86 % starších 18 let, z toho se 97, 78 % vyslovilo pro vznik samostatné obce s místní částí Heroltovice. V Heroltovicích byla účast 61, 90 % starších 18 let, z toho se 97, 15 % vyslovilo pro vznik samostatné obce Město Libavá s místní částí. V Luboměři pod Strážnou přišlo vyjádřit svůj názor 62 % obyvatel starších 18 let, kdy 84, 38 % se vyjádřilo pro vznik samostatné obce. V sídelním útvaru Kozlov se dostavilo pouze 15, 26 % obyvatel starších 18 let a v sídelním útvaru Slavkov pouhých 3, 33 % obyvatel starších 18 let,

⁵⁴ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2012. S. 15. ISBN 978-80-7278-576-6

⁵⁵ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2012. S. 15. ISBN 978-80-7278-576-6

⁵⁶ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2012. S. 15. ISBN 978-80-7278-576-6

tudíž byly výsledky ankety neplatné. Ve vojenském újezdu Hradiště se obyvatelé vyslovili pro vznik jedné samostatné obce se třemi místními částmi, jedná se o obec Lučiny s místní částí Dolní Lomnice, Svatobor, Činov. Obyvatelé sídelního útvaru Albeřice se vyjádřili, že chtějí připojení k obci Věrušičky, Bukovina k obci Podbořanský Rohovec a Bražec⁵⁸ k obci Stružná. Ve vojenském újezdu Boletice se obyvatelé vyjádřili pro vznik jedné samostatné obce s jednou místní částí, a to Polné na Šumavě s místní částí Květušín. V sídelním útvaru Boletice se obyvatelé vyjádřili pro přidružení k obci Kájov.⁵⁹

K přípravě a vyjednávání o vzniku nových obcí byly obyvateli jednotlivých sídelních útvarů vojenských újezdů zvoleny přípravné výbory. Vznik nových obcí je de facto obnovením původních samospráv, které byly vznikem vojenských újezdů zrušeny a staly se součástí vojenských újezdů podle zákona 169/149 Sb., o vojenských újezdech, bez statutu obce. Nové obce tak vznikly ze sídelních útvarů, které více než 60 let spravovala armáda. Zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšení území ostatních znamená v neposlední řadě napravení křivdy z padesátých let, kdy k ustanovení vojenských újezdů došlo.⁶⁰

Dne 20. listopadu 2013 Ministerstvo obrany předložilo vládě návrh zákona na zmenšení vojenských újezdů a zrušení vojenského újezdu Brdy a ve stejný den vláda schválila balíček branných zákonů. Novelu Zákona o branné povinnosti a jejím zajišťování, Zákon o vojácích v záloze a Zákon o změně hranic vojenských újezdů.⁶¹ O rok později, 12. prosince 2014, schválila Poslanecká sněmovna poměrem hlasů 99:45 zmenšení vojenských újezdů Libavá, Boletice, Hradiště a Březina a zrušení vojenského újezdu Brdy. Po vládním schválení ministr obrany Martin Stropnický poznamenal: *„Jsem hluboce přesvědčen, že poslanci rozhodli správně. Armáda vyhodnotila nepotřebnost Brd zcela racionálně, mají nejmenší využití. Z ostatních vojenských újezdů*

⁵⁷ Nakonec vznikly k 1. 1. 2016 tři obce.

⁵⁸ K 1. 1. 2016 sídelní útvar Bražec vznikl jako samostatná obec.

⁵⁹ Anketa ve vojenských újezdech už přinesla výsledky. *army.cz*. [online]. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/anketa-ve-vojenskyx-ujezdech-uz-prinesla-vysledky-65220/>](http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/anketa-ve-vojenskyx-ujezdech-uz-prinesla-vysledky-65220/)

⁶⁰ Ministerstvo obrany České republiky. 2015. *Optimalizace vojenských újezdů*. [cit. 2017-05-08]. Praha: OKP MO.

⁶¹ Vláda schválila změny ve vojenských újezdech a další novely branných zákonů. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-schvalila-zmeny-ve-vojenskyx-ujezdech-a-dalsi-novely-brannyx-zakonu-91947/>](http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-schvalila-zmeny-ve-vojenskyx-ujezdech-a-dalsi-novely-brannyx-zakonu-91947/)

*budou vyčleněny všechny sídelní útvary. Napraví se tak situace, kdy dva tisíce obyvatel újezdů nemůže volit místní samosprávu a je omezeno na vlastnických právech.*⁶²

Dne 14. ledna 2015 Zákon č. 15/2015 Sb., Zákon o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů) schválil Senát a 21. ledna 2015 jej podepsal prezident republiky.⁶³

Tabulka č. 2 graficky a přehledně znázorňuje postup optimalizace, od roku 2010, kdy byla zpracována komplexní analýza, přes samotné schvalovací procesy, až po platnost Zákon č. 15/2015 Sb.

Tabulka č. 3: Proces optimalizace od návrhu k platnosti zákona

2010	Zpracování komplexní analýzy vojenských újezdů, posádkových střelnic a cvičišť GŠ AČR
21. 4. 2011	Oficiální oznámení MO redukovat vojenské újezdy
1. 8. 2011	Ustanovení komise pro optimalizaci vojenských újezdů
4. 1. 2012	Vláda ČR schválila usnesení č. 10, návrh MO k optimalizaci VÚ
5. 12. 2012	Usnesením č. 907 vláda vyslovila souhlas s návrhem katastrálního členění a vznikem nových obcí
20. 11. 2013	Vláda ČR schválila návrh zákona „o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)“
12. 12. 2014	Poslanecká sněmovna schválila návrh zákona „o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)“
14. 1. 2015	Senát schválil návrh zákona „o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)“

⁶² Sněmovna schválila zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšení zbylých újezdů. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/snemovna-schvalila-zruseni-vojenskeho-ujezdu-brdy-a-zmenseni-zbylych-ujezdu-105527/>](http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/snemovna-schvalila-zruseni-vojenskeho-ujezdu-brdy-a-zmenseni-zbylych-ujezdu-105527/)

⁶³ Optimalizace VÚ. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <mocr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=214>](http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=214)

21. 1. 15	Prezident schválil návrh zákona „o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)“
31. 1. 2015	V platnost zákon „o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)“

Zdroj: Ministerstvo obrany České republiky

3.1. Územní změny vojenských újezdů

V roce 2015 vydalo Ministerstvo obrany optimalizační plán, který se zabývá faktickým přechodem a popisuje odsouhlasený postup a pravidla, jakými se bude řídit, a co čeká obyvatelé vojenských újezdů, až vejde v platnost zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů). Zákon ustanovuje zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšení ostatních vojenských újezdů. Boletice o 25 %, Březina o 5 %, Hradiště o 15 % a Libavá o 31 %.⁶⁴

Co se týče konkrétních územních změn, byly provedeny dle § 1- 5 zákona č. 15/2015 Sb., a znamenají rozdělení území a obyvatel zrušeného vojenského újezdu Brdy mezi okolní obce, kdy při přerozdělování bylo přihlíženo k původním katastrům obcí. Dále došlo ke změně hranice mezi Středočeským a Plzeňským krajem. Ve vyčleněných částech vojenských újezdů Boletice, Hradiště a Libavá vznikly nové obce Polná na Šumavě s místní částí Květušín (Boletice), Bražec a Doupovské Hradiště s místními částmi Dolní Lomnice, Lučiny, Svatobor a Činov (Hradiště), Město Libavá s místní částí Heroltovice, Kozlov s místní částí Slavkov a Luboměř pod Strážnou (Libavá).

Tabulka č. 4: Vznik nových obcí z vojenských újezdů

Vojenský újezd	Název nové obce	Počet obyvatel k 1. 3. 2015	Rozloha území (ha)
Boletice	Polná na Šumavě	194	1916
Hradiště	Bražec	224	1460
	Doupovské Hradiště	148	2083
Libavá	Město Libavá	541	2932
	Kozlov	311	4576
	Luboměř pod Strážnou	120	956

Zdroj: *Optimalizace vojenských újezdů 2015*

⁶⁴ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2015. S. 12.

Zbylé sídelní útvary, kde nevznikly obce, se přiřčejí svými katastry k okolním obcím. Obyvatelé, kteří žili na těchto územích, se od 1. 1. 2016 stávají občany obce, ke které bylo přiřčeno území. Všichni občané si museli změnit místo trvalého pobytu a státní správu pro ně budou vykonávat úřady dané obce.⁶⁵

Tabulka č. 5: Přiřčenná území a obyvatelé z vojenského újezdu Boletice k okolním obcím

Vojenský újezd	Obec	Počet obyvatel k 1. 3. 2015	Rozloha území (ha)
Boletice	Kájov	86	475
	Křišťanov	4	17
	Ktiš	9	162
	Horní Planá	0	2829
	Želnavá	0	3
	Chvalšiny	0	0

Zdroj: Optimalizace vojenských újezdů 2015

Z vojenského újezdu Libavá se z vyčleněných sídelních útvarů staly samostatné obce a žádné obyvatelstvo se již nepřičlenilo k jiným sousedícím obcím, pouze 684 ha území.

Tabulka č. 6: Přiřčenná území a obyvatelé z vojenského újezdu Libavá k okolním obcím

Vojenský újezd	Obec	Počet obyvatel k 1. 3. 2015	Rozloha území (ha)
Libavá	Domašov nad Bystřicí	0	3
	Vítkov	0	7
	Hlubočky	0	111
	Jívová	0	5
	Mrsklesy	0	301
	Budišov nad Budišovkou	0	262

Zdroj: Optimalizace vojenských újezdů 2015

⁶⁵ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2015. S. 12.

Z vojenského újezdu Hradiště se celkem přiřlenilo k okolním obcím 176 obyvatel a 1 733, 3 ha území.

Tabulka č. 7: Přiřleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Hradiště k okolním obcím

Vojenský újezd	Obec	Počet obyvatel k 1. 3. 2015	Rozloha území (ha)
Hradiště	Verušičky	142	663,8
	Kyselka	0	6
	Okounov	0	6,8
	Podbořanský Rohozec	16	340
	Radonice	7	38,7
	Stráž nad Ohří	11	26
	Valeč	0	649
	Vojkovice	0	3

Zdroj: Optimalizace vojenských újezdů 2015

Z vojenského újezdu Březina nevznikly žádné obce, pouze 2 obyvatelé a 852, 2 ha území se připojilo k okolním obcím. Stejně tak z vojenského újezdu Brdy se přiřlenilo k okolním obcím 27 obyvatel a cca 26 000 ha území.

Tabulka č. 8: Přiřleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Březina k okolním obcím

Vojenský újezd	Obec	Počet obyvatel k 1. 3. 2015	Rozloha území (ha)
Březina	Podivice	0	131
	Otaslavice	1	613
	Drahany	0	58
	Krumsín	1	39
	Myslejovice	0	1,7
	Prostějovičky	0	9,5

Zdroj: optimalizace vojenských újezdů 2015

Tabulka č. 9: Přiřleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Brdy k okolním obcím

Vojenský újezd	Celkem obyvatelstvo	Celkem ha
Brdy	27	26 008,5

Zdroj: Optimalizace vojenských újezdů 2015

3.2. *Vznik nových obcí a první volby*

Obec jako základní územní samosprávné společenství občanů je veřejnoprávní korporací, která v právních věcech vystupuje svým jménem. Činnost obce a jejich orgánů je upravena především v zákoně o obcích a jiných. Aby obec mohla existovat, potřebuje obyvatele, katastrální území a majetek.⁶⁶ První dva body byly splněny vyčleněním sídelních útvarů mimo vojenské újezdy. Nově vznikajícím obcím ale chyběl majetek, protože původní obecní majetek přešel v minulosti na stát. Proto byly navrženy k převodu na obce následující skupiny majetku v zastavěných částech obcí, tzv. intravilánech. Jednalo se o pozemky a komunikace v zastavěných částech obcí, vodní zdroje, studny, úpravny a rozvody vody, čističky odpadních vod, kanalizace, veřejné osvětlení, autobusové zastávky a další objekty občanské vybavenosti, bytové a rodinné domy, kotelny, garáže, pozemky související s objekty k bydlení. Dále nově vznikající obce získaly další pozemky v extravilánu obce jako náhradu za obecní majetek, který ztratily po vzniku vojenských újezdů. Tento majetek se však nepodařilo po více jak šedesáti letech přesně identifikovat, proto nové obce obdržely náhradou od státu 2 ha pozemků na každého obyvatele. Seznam majetku schválený vládou v roce 2015 přešel do vlastnictví obcí k 1. 1. 2016.⁶⁷

Nájemní smlouvy na bytové a nebytové prostory přešly k 1. 1. 2016 na příslušné obce. Smlouvy, které měly platnost na dobu určitou, se prodloužily do 30. 9. 2016. Smlouvy na nemovitosti, které se převedly z Ministerstva obrany, přešly na obce a nájem se od 1. 1. 2016 zasílá na účet obce.⁶⁸

Nové obce vznikly dle zákona č. 15/2015 Sb. 1. 1. 2016. Obyvatelé, kteří žili na území vojenského újezdu, si zřídili přípravný výbor, který se podílel na přípravě vzniku nové obce, přípravě voleb do zastupitelstva a účastnil se jednání spojených se vznikem nové obce. Po dobu, než bylo ustanoveno zastupitelstvo, se o chod obce staral správce obce. Byl jmenován Ministerstvem vnitra z řad zaměstnanců ministerstva.

Volby byly naplánované na sobotu 16. 1. 2016, a to pouze v nově vzniklých obcích. V obcích již existujících, do kterých se přiřlenili obyvatelé z vojenských újezdů, mají proběhnout až v řádném termínu celostátních voleb v roce 2018.⁶⁹

⁶⁶ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2015. S. 12.

⁶⁷ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2015. S. 12.

⁶⁸ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2015. S. 12.

⁶⁹ Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2015. S. 12.

V nově vzniklých obcích se konaly po téměř 70-ti letech a byl o ně velký zájem. V Městě Libavá, Kozlově a Luboměři se pohybovala volební účast od 63 do 84 procent. Dle statistických výsledků největší volební účast byla v Luboměři, kde se vyšplhala až k 84, 44 procent. Ve Městě Libavá vyhrálo sdružení nezávislých kandidátů Nezávislí Město Libavá a Heroltovice, kteří získali 55, 55 procent hlasů, sdružení Za nové Libavsko získalo 44, 45 procent hlasů a rozdělí si patnáctičlenné zastupitelstvo. V Kozlově vyhrálo sdružení nezávislých kandidátů Nový začátek, kteří získali přes 76 procent hlasů a získali šest mandátů ze sedmi. Poslední mandát získal zástupce sdružení Slavkováci pro Slavkov. V Luboměři pod Strážnou získalo pět mandátů sdružení Luboměř 2016, které dostalo přes 68 procent hlasů a dva mandáty získalo Sdružení Šance pro rozvoj s 31, 21 procenty hlasů.⁷⁰

V obci Polná na Šumavě, která se vyčlenila z vojenského újezdu Boletice, byla volební účast skoro 74 procent a vyhrálo sdružení nezávislých kandidátů. V obci Doupovské Hradiště volilo 68 procent voličů a kandidovalo do sedmičlenného zastupitelstva jedno sdružení nezávislých kandidátů. V obci Bražec byly sestaveny dvě kandidátní listiny, sdružení nezávislých kandidátů Nový Bražec a sdružení nezávislých kandidátů Za lepší Bražec. Zastupitelstvo si rozdělili 4:3. Volební účast byla necelých 66 procent.⁷¹

⁷⁰ TAUBEROVÁ, Daniela. Na Libavě si po 70 letech zvolili vedení obcí, účast přesáhla i 80 %. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 16. 1. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-po-70-letech-voli-sve-radnice-zajem-je-velky-20160116.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-po-70-letech-voli-sve-radnice-zajem-je-velky-20160116.html)

⁷¹ TOMAN, Petr. V obcích po vojenském újezdu vyrazily k volbám. Z civilního vedení jsou nesví. *idnes.cz*. [noviny]. 17. 1. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <vary.idnes.cz/prvni-volby-v-obcich-po-vojenskem-ujezdu-ffx-/vary-zpravy.aspx?c=A160117_131705_vary>](http://www.vary.idnes.cz/prvni-volby-v-obcich-po-vojenskem-ujezdu-ffx-/vary-zpravy.aspx?c=A160117_131705_vary)

4. Libavá na cestě od vojenského újezdu k samosprávě

4.1. Přejít od vojenské správy k samosprávě

Vláda České republiky schválila materiál Ministerstva obrany Optimalizace vojenských újezdů 4.ledna 2012. Tímto rozhodnutím se rozjel dlouhý a náročný proces převádění teorie do praxe, který vyústil ve zrušení vojenského újezdu Brdy, vznik nových obcí vyčleněných z vojenského újezdu Libavá, Hradiště a Březina a v celkové zmenšení všech vojenských újezdů v České republice. K samotné optimalizaci, průběhu a dopadům se vyjádřil předseda Komise pro optimalizaci vojenských újezdů, předseda přípravného výboru Jiří Ondřejka a starostka nově vzniklé obce Města Libavá Štěpánka Tichá.

Než však došlo k samotnému schválení, musela se uskutečnit řada mezirezortních setkání, jednání s občanskými aktivy, přípravnými výbory, kraji apod. V roce 2011 Ministerstvo obrany ustanovilo Komisi pro optimalizaci vojenských újezdů, v jejímž čele stanul Vladimír Kazatel. Ten sdělil, že v komisi bylo pět ministerstev, zástupci dotčených krajů a následně kdo byl potřeba. Co se týče akademické diskuze, na tu neměli, dle předsedy, čas. Akademických názorů na Ústavu, na porušování Ústavy v újezdech a podobně měli v průběhu let několik. *„Ale to nebyla pravda, protože lidé podepisovali vždy u trvalého pobytu, že si jsou vědomi toho, že nemůžou volit zastupitelstvo. Takže si to zvolili sami a nebylo to protiústavní,“* oponuje Vladimír Kazatel. Dále zmiňuje, že jsou raritou ve světě, kdy se armáda stará o civilní obyvatelstvo. *„Dokonce nám naši největší kritikové psali, že máme gubernie jak v 18. století v Rusku,“* konstatuje s posměškem Vladimír Kazatel. Jelikož se jednalo o světovou raritu, nedalo se při optimalizaci vycházet ze zahraničních zkušeností. Což považoval předseda komise za jednu z nejsložitějších věcí. *„Nebylo to, že oni to udělali takhle, uděláme to podle nich, to bohužel ne. Začínali jsme na zelené louce, ale naštěstí jsme měli na ministerstvu dostatek schopných právníků.“* Celý proces měl dlouhodobý vývoj, první analýza, která měla reflektovat optimalizační proces, byla napsána již v roce 2002 a od reálné podoby se lišila jen velmi málo. Při tvoření optimalizačního plánu se hned na začátku počítalo se zrušením vojenského újezdu Brdy, jelikož to pro armádu znamenalo nejmenší ztrátu, a ostatní újezdy zmenšit. Jako naprosto nesmyslnou variantu, která padla, považoval Vladimír Kazatel možnost vystěhování lidí z újezdů. Ale touhle variantou se vůbec nezabývali. Starý zákon jasně uvádí, že pokud bude

občan vystěhován, musí mu být poskytnuto náhradní ubytování a Ministerstvo obrany mu musí platit veškeré náklady spojené s vystěhováním. „*Dva tisíce obyvatel. Kam je vystěhovat? Ty náklady jsou obrovské, to je jedna věc, ale druhá věc je, co s tím majetkem? Kdybychom újezd zanechali, vystěhovali Město Libavá, zůstane nám prázdná obec. Co bychom s ní dělali? S těmi budovami, bytovkami, rodinnými domy. Armáda tyto prostory nepotřebuje. Naopak máme majetek navíc, který nevyužíváme.*“ „*Pokud byly varianty, tak naprosto nesmyslné.*“, uzavírá téma Vladimír Kazatel.

Vývoj optimalizačního plánu sledovala také media. Zpravodajství Ministerstva obrany na svém webu zmiňovalo pracovní jednání na Újezdním úřadě vojenského újezdu Libavá, kterého se účastnili zástupci přípravných výborů budoucích obcí. Toto jednání mělo za cíl objasnit další kroky spojené s optimalizací. Účastnil se jí i předseda optimalizační komise, který s politováním uvedl, že: „*Prodloužení lhůty mezi prvním a druhým čtením pro nás znamená nedodržení harmonogramu optimalizace. To v praxi povede k tomu, že nové obce vzniknou s ročním odkladem, a to k 1. lednu 2016 na místo roku 2015.*“⁷² Na roční zdržení upozorňují také Parlamentní listy. Jiří Caletka z tiskového oddělení ministerstva obrany zdůvodnil roční zdržení tím, že: „*Některé úkony mohou být provedeny až po schválení tohoto zákona. Jedná se např. o vyhlášení a realizaci voleb zastupitelstva nově vznikající obce.*“⁷³ 27. 2. 2015 zpravodajství Ministerstva obrany zveřejnilo článek o uskutečnění jednání Komise pro optimalizaci vojenských újezdů s přípravnými výbory budoucích obcí ve vojenském újezdu Libavá. Tím se završilo první kolo jednání ve všech újezdech. „*Pravidelně se scházíme a vše řešíme průběžně, proto dnes můžeme řešit skutečné detaily a technické věci převodů,*“ konstatoval Josef Dřimal.⁷⁴

Důležitým mezníkem celého přechodu byl rok 2012, konkrétně dny 10. a 11. února. V těchto dnech proběhla ve vojenských újezdech anketa, kdy se obyvatelé sídelních útvarů rozhodovali, zda chtějí po zmenšení vojenského prostoru vzniknout jako samostatná obec, nebo se přičlení k obcím sousedícím s vojenským újezdem.

⁷² DVOŘÁKOVÁ, Magdaléna. Optimalizace vojenského újezdu: není čas otálet. *Army.cz*. [web]. 2014. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/optimalizace-vojenskeho-ujezdu:-neni-cas-otalet-100080/>](http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/optimalizace-vojenskeho-ujezdu:-neni-cas-otalet-100080/)

⁷³ VFE. Převedení vojenských újezdů pod civilní správu se zpozdí o rok. *Parlamentní listy*. [noviny]. 2014. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Prevedeni-vojenskych-ujezdu-pod-civilni-spravu-se-zpozdi-o-rok-332362>](http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Prevedeni-vojenskych-ujezdu-pod-civilni-spravu-se-zpozdi-o-rok-332362)

⁷⁴ DVOŘÁKOVÁ, Magdaléna, Dopady rušení či zmenšení vojenských újezdů byly projednány se všemi budoucími obcemi. *Army.cz*. [web]. 27. 2. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/dopady-ruseni-ci-zmenseni-vojenskych-ujezdu-byly-projednany-se-vsemi-budoucim-obcemi-107341/>](http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/dopady-ruseni-ci-zmenseni-vojenskych-ujezdu-byly-projednany-se-vsemi-budoucim-obcemi-107341/)

Vladimír Kazatel poukazuje na fakt, že v roce 2002 proběhla na území vojenský újezdů anketa, která dávala lidem na výběr, zda chtějí zachování, nebo zrušení vojenského újezdu, dopadla kladně pro zachování vojenského újezdu. *„Anketa v roce 2012 už nedávala obyvatelům na výběr, jestli chtějí zachování vojenského újezdu, nebo ne. Mohli se jen rozhodnout, jestli půjdou k jiné obci, budou pod civilní správou, anebo vzniknou jako samostatná obec. My jsme se jich už neptali – Chcete, aby se o vás ministerstvo obrany dál staralo? Kdyby byl tento dotaz, asi bychom nic neudělali,“* říká Vladimír Kazatel. Na Libavé převážila možnost vzniku nové obce, ale dle předsedy komise nebyla jiná možnost. *„Podstatou toho, aby se šlo připojit k jiné obci je, aby ta obec s tím souhlasila. A Norberčany zásadně nechtěly, aby obec, která má 250 obyvatel, si vzala pod sebe obec, která má 600 obyvatel. Tento problém řešila i obec Domašov. Takže jsme byli rádi, jak výsledek dopadl.“* Pokud by anketa nedopadla vznikem nové obce, Město Libavá by se muselo připojit k Domašovu, který má 400 obyvatel. *„Ale to jen z toho důvodu, že když starosta přibíral obec, byla velmi zadlužená a museli prodat i budovu obecního úřadu. Tak byl starosta na základě toho schopen vzít Libavou, protože věděl, že by dostal majetek a nějak by to zvládl,“* poukázal na detail Vladimír Kazatel. Starostka Města Libavá i předseda přípravného výboru potvrdili, že Ministerstvo obrany nabídlo dvě varianty řešení. Pan Ondřejka tím, že je profesionální voják zaměstnaný ve vojenském újezdu Libavá, přidal několik detailů. *„Ministerstvo jasně řeklo, že chce, aby obyvatelstvo bylo vyjmuté z vojenského prostoru. Bylo to opravdu jednoznačně dané, protože Ministerstvo obrany nemá nikde danou povinnost starat se o civilní obyvatelstvo. Byl to problém, který chtěli optimalizací vyřešit,“* poznamenal Jiří Ondřejka.

O anketě informovala veřejnost řada medií a zpravodajství Ministerstva obrany. To uvedlo na svých stránkách konkrétní přehled procentuálního zastoupení voličů. Facebooková stránka vojenských újezdů zveřejnila titulek o chystání ankety, ve které budou obyvatelé vojenského újezdu rozhodovat o své budoucnosti. Olomoucký deník poukázal na to, že volební účast ve Slavkově byla tříprocentní a v Kozlově patnáctiprocentní, tím pádem hlasování neplatilo. Hranice pro platnost byla 35 %. *„Zaskočilo nás to. V jiných vojenských újezdech, kde probíhala anketa, byla v sídelních útvarech účast 60 až 80 procent. Z toho, že se dvě osady na Libavé kously, jsem*

zklamany," reagoval pro Olomoucký deník Vladimír Kazatel.⁷⁵ České televizi poskytl rozhovor ministr obrany Alexandr Vondra, který byl překvapen, že je takový zájem o ustanovení samostatných obcí. „*Je poměrně překvapivé, že celkem čtyři obce ve třech vojenských újezdech se rozhodly vydat samostatnou cestou. My jsme předpokládali, že to budou dvě z nich.*“ Alexandr Vondra⁷⁶

Mezi hlavní body optimalizace patřilo zmenšení vojenských újezdů, tedy vytyčení nových hranic nejen pro samotný výcvikový prostor, ale také pro nově vznikající obce. Při zakládání vojenského újezdu Libavá bylo zrušeno 21 obcí, jednalo se o prostor, kde se mělo střílet a probíhat výcvik, proto byly srovnány se zemí. Ale obce nacházející se na okraji vojenského prostoru nebylo nutné srovnávat se zemí, proto v rámci vojenské újezdu zůstali žít obyvatelé. Vysvětluje Vladimír Kazatel. Podle Jiřího Ondřejky Ministerstvo obrany předložilo návrh, který byl pro obce nevyhovující. Proto přípravný výbor navrhl maximální hranice s tím, že nechtěli, aby byla omezena činnost armády. „*Navrhli jsme maximální hranice, a proto došlo ke konsensu, kdy se mírně upravovaly. Ministerstvo obrany chtělo hranici, která by vedla hned za domy.*“ Ruku v ruce se stanovením hranic jde regulace přístupu civilistů do území vojenského prostoru. Ministerstvo obrany vydalo pokyn k omezení vstupu civilních osob na území újezdů. „*Újezd se zmenšil a armáda si nechala, jen co potřebuje, ale o to víc se tady střílí, o to víc je tady teoreticky nebezpečno.*“ Jan Pejšek. Před optimalizací dostali obyvatelé propustky jen do některých částí. Ale problém nastával, když nedodržovali vytyčená místa. A když probíhaly střelby a pozorovatel zjistil výskyt osob za terčí, tak se muselo cvičení přerušit a nastávaly i milionové škody. „*Takže nám jde o bezproblémový výcvik armády a také bezpečnost a zdraví osob.*“ Vladimír Kazatel. Vyškov se změnil minimálně a obyvatelé obcí si stěžovali, že mají hned za domy vojenský újezd a je to nespravedlivé. V tuto chvíli mohlo dojít ke kompromisu a přednosta újezdu vyčlenil okrajová území přilehlá k obci, která budou volně přístupná pátek, sobota, neděle. „*V Libavé jsme povolili průjezd na průkazku na trase Město Libavá – Mrsklesy a pokud se nestřílí a závory jsou otevřené, tak obyvatelé mohou projet přes vojenský prostor do Olomouce.*“ Vladimír Kazatel. Zpřísnění podmínek pro

⁷⁵ TAUBEROVÁ, Daniela. Hlasování na Libavé: ze dvou obcí neplatí, přišla jen hrstka. *Olomoucký deník*. [noviny]. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/hlasovani-na-libave-ve-dvou-obci-neplati-prisla

⁷⁶ KUL. V újezdech chtějí čtyři samostatné obce, vznikne Město Libavá. *Česká televize*. [TV]. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1191543-v-ujezdech-chteji-lide-ctyri-samostatne-obce-vznikne-mesto-libava

vstup do vojenských újezdů proběhlo také v médiích. Idnes.cz vydalo titulek: *Život jako v rezervaci. Obce se dohadují s armádou kvůli vstupu do újezdu*. Jedná se v první řadě o vojenský újezd Březina, kde 19 obcí podepsalo petici s 24 požadavky. Vojáci přistoupili pouze na jedenáct z nich. „*Chápeme požadavky okolních obyvatel, proto jsme představili kompromisní řešení, které o víkendech a svátcích zpřístupní více než třetinu újezdu,*“ uvedl Martin Stropnický. „*Neomezený přístup na dočasně zpřístupněné plochy, což je většina ze zamítnutých požadavků, povolit nemůžeme. Riziko je příliš velké,*“ upřesnil generál František Malenínský.⁷⁷

Situaci na Libavé okomentovala starostka Města Libavá: „*V minulém roce armáda zjistila, že je zvyklá na určitém území cvičit, ale to území už patřilo do katastru obce. Takže pro ně bylo snazší přijít na obecní úřad a zeptat se, zda si můžou na dané území např. skočit, než aby předělávali celý cvičební plán. Ale s tím museli počítat, mají na výcvik celý vojenský prostor a musí se s tím nějak poprat. Nyní jsou tedy střelby častější, zvýšil se jejich počet i tím, že nabrali spoustu nových vojáků a všichni se musí zacvičit. Ale tak, jak si to určili, tak to je. Minulý rok v dubnu jsme jim využití našich prostor dovolili na základě přátelských vazeb, ale od té doby už nepřišli. My jsme s vytyčenými hranicemi spokojeni, vojenský újezd a armáda tady vždy byly a budou a jsme na ně zvyklí. My víme, že když jsou střelby, tak jsou střelby, a nikdo se jim do toho neplete. V katastru máme asi 3 000 ha pozemků.*“ Tento fakt zaznamenalo také idnes.cz, kdy ve svém článku poukazuje na fakt, že armáda má zájem o střelnici v Loučce, což místní obyvatele děsí, a také chtějí využívat obecní pozemky a pastviny Města Libavá.⁷⁸

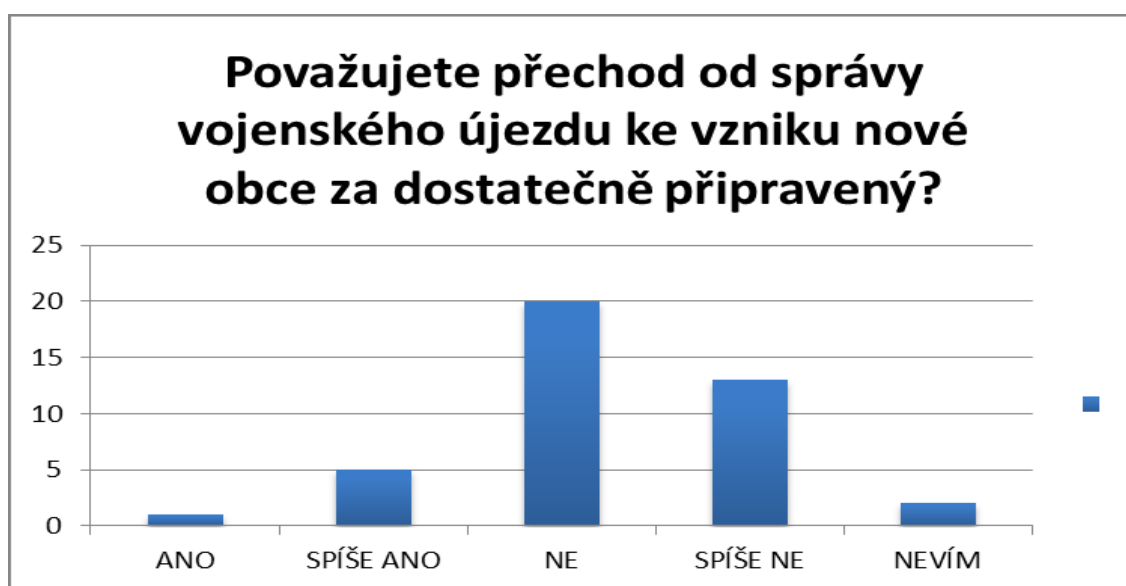
Proces optimalizace se neobejde bez zhodnocení samotným předsedou Komise pro optimalizaci vojenských újezdů. Poukazuje na problémy spojené se vznikem nových obcí, kdy dle Zákonu o obcích přípravný výbor projednává věci spojené se vznikem nových obcí a následně vše schvaluje zastupitelstvo. Dále je v zákonu napsáno, že obec může vzniknout, když splňuje tři základní podmínky. Obyvatelstvo, katastrální území a majetek. V tomto okamžiku vznikl problém, jelikož Ministerstvo obrany nemělo komu majetek předat. K 1. 1. 2016 nebylo zvoleno zastupitelstvo obce. Proto muselo dojít k navýšení mandátu přípravných výborů a mohly posuzovat seznamy majetku. Avšak celý optimalizační proces hodnotí Vladimír Kazatel dobře. „*Celý*

⁷⁷ BAUEROVÁ, Zlata. Život jako v rezervaci. Obce se dohadují s armádou kvůli vstupu do újezdu. *Idnes.cz*. [noviny]. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <brno.idnes.cz/vojensky-ujezd-brezina-obce-armada-dtk-/brno-zpravy.aspx?c=A170313_2311881_brno-zpravy_krut>](http://www.brno.idnes.cz/vojensky-ujezd-brezina-obce-armada-dtk-/brno-zpravy.aspx?c=A170313_2311881_brno-zpravy_krut)

proces, který skončil přijetím zákona, byl opravdu složitý a náročný, nebylo se kde učit. Ale jsem přesvědčený o tom, že pět obcí bude fungovat úplně bez problémů.“

V rámci ankety v Městě Libavá z roku 2016 odpovědělo 33 respondentů negativně na otázku, zda považují přechod správy vojenského újezdu ke vzniku nové obce za dostatečně připravený. Obyvatelé kritizovali zavření jediného obchodu s potravinami, vše dle nich probíhalo na poslední chvíli, zůstala spousta nedořešených problémů s vodovodem, kanalizací apod. Jako problém vnímali fakt, že se rozhodlo o nich bez nich.

Graf č. 1: Odpovědi respondentů

Zdroj: Anketa v městě Libavá, 16. 1. 2017, vlastní data

Po vyhlášení záměru optimalizovat vojenské újezdy média praskala ve švech s titulky obsahujícími obavy obyvatel. Jednalo se zejména o strach ze ztráty práce, střechy nad hlavou a celkového zhroucení chodu sídelního útvaru. Parlamentní listy zveřejnily ve svém článku citaci jednoho z obyvatel Města Libavá: „*Je mi jedno, jestli budu mít možnost volit zastupitelstvo. Dřív jsem ji neměl a obešel jsem se bez toho. Chci mít ale jistotu, že nepřijdu o práci.*“⁷⁹ Další obyvatelka Města Libavá reagovala na dění

⁷⁸ KLIMKOVÁ, Petra. Nedomyšlená optimalizace. Armáda chce na Libavé cvičit i tam, odkud odešla. *Idens.cz*. [noviny] 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <olomouc.idnes.cz/optimalizace-vojensky-prostor-libava-armada-strelnice-pip-olomouc-zpravy.aspx?c=A161031_2282891_olomouc-zpravy_stk>](http://www.olomouc.idnes.cz/optimalizace-vojensky-prostor-libava-armada-strelnice-pip-olomouc-zpravy.aspx?c=A161031_2282891_olomouc-zpravy_stk)

⁷⁹ KUPKA, Petr. Obyvatelé na Libavě se děsí, že přijdou o práci. Starostu ale nepotřebují. *parlamentnilisty.cz*. [noviny]. 9. 10. 2011. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <parlamentnilisty.cz/zpravy/Obyvatele-na-Libave-se-desi-ze-prijdou-o-praci-Starostu-ale-nepotrebuji-210368>](http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Obyvatele-na-Libave-se-desi-ze-prijdou-o-praci-Starostu-ale-nepotrebuji-210368)

pro Olomoucký deník následovně: „*Neříkám, že je to ideální, ale bojím se, že v chudé obci v těchto končinách na tom budeme ještě hůře.*“⁸⁰ Naopak zmenšení Libavé uvítali starostové obcí sousedících s vojenským újezdem. Pochvalovali si, že by se mohl opět rozběhnout rozvoj obce, který byl dle nich zastaven v důsledku toho, že byli v podstatě pohraničím. Doufali také v oživení turismu. Čím více se optimalizace vyjasňovala a obyvatelé získávali více informací o budoucím chodu obce, objevovaly se články i s pozitivním pohledem na změnu. *Budeme mít vlastní záhonek, těší se lidé z Libavé na rozchod s armádou.*⁸¹ „*O nová okna jsme žádali mnohokrát, ale zbytečně. Teď, když dům patří obci, můžeme dělat opravy na své náklady. To u vojáků nešlo,*“ prohlásil obyvatel Města Libavá v roce 2016.⁸² „*Já osobně se zčásti těším na to, že můžeme opravovat náš dům a že si oplotíme pozemek, což jsme doteď sami nemohli. Na druhou stranu se i trochu obávám, aby se nestalo něco zásadního, co nám tady život zkomplikuje,* sdělila obyvatelka Města Libavá Eliška Němcová.⁸³

4.2. Finanční autonomie obce

Jedním z nejdiskutovanějších témat optimalizace byl převod majetku na nově vznikající obce. Ministerstvo obrany navrhlo seznamy majetku, které posuzovaly přípravné výbory v jednotlivých sídelních útvarech a které následně schvalovala vláda. Předseda komise považuje jednání za náročná. Ministerstvo obrany ustanovilo majetek, který armáda nebo stát nepotřebuje. S majetkem obce obdržely dvojnásobek rozpočtového určení daní na první dva roky. „*Což byla poslanceká iniciativa, tuším, a my jsme s tím souhlasili.*“ Jan Pejšek. Ministerstvo obrany původně navrhovalo startovací balíček, ale tento záměr se zamítl na Ministerstvu financí s tím, že obce dostaly dostatečný majetek. Při podstoupení zákona do Poslanecké sněmovny ale

⁸⁰ TAUBEROVÁ, Daniela. Schváleno, Libavou zmenší. Obyvatele čeká anketa, co dál?.

olomoucky.denik.cz. [noviny]. 4. 1. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www:
<olomoucky.denik.cz/zpravy_region/schvaleno-libavou-zmensi-obyvatele-ceka-anketa-co.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/schvaleno-libavou-zmensi-obyvatele-ceka-anketa-co.html)

⁸¹ ČT1. Budeme mít vlastní záhonek, těší se lidé z Libavé na rozchod s armádou. *Česká televize*. [TV]. 29. 12 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www:
<ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1646182-budeme-mit-vlastni-zahonek-tes-i-se-lide-z-libave-na-rozchod-s-armadou>](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1646182-budeme-mit-vlastni-zahonek-tes-i-se-lide-z-libave-na-rozchod-s-armadou)

⁸² KLIMKOVÁ, Petra. Lidé z Libavé si zvykají na svobodu bez diktátu armády. Občas to jde ztuha. *idens.cz*. [noviny]. 23. 10. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www:
<olomouc.idnes.cz/libava-zivot-bez-diktatu-armady-nove-vznikle-obce-vojensky-ujezd-py2-/olomouc-zpravy.aspx?c=A161014_2279317_olomouc-zpravy_stk>](http://www.olomouc.idnes.cz/libava-zivot-bez-diktatu-armady-nove-vznikle-obce-vojensky-ujezd-py2-/olomouc-zpravy.aspx?c=A161014_2279317_olomouc-zpravy_stk)

⁸³ TAUBEROVÁ, Daniela. Na Libavé si po 70 letech zvolili vedení obcí, účast přesáhla i 80 %. *olomoucky.denik.cz*. [online]. 17. 1. 2016 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www:
<http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-po-70-letech-voli-sve-radnice-zajem-je-velky-20160116.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-po-70-letech-voli-sve-radnice-zajem-je-velky-20160116.html)

poslanci navrhli pozměňovací zákon, se kterým Ministerstvo obrany souhlasilo, a dostali do začátku účelovou neinvestiční dotaci. „*Dostali od nás infrastrukturu, bytový fond, pozemky, všechno, co armáda nepotřebuje.*“ „*Podle mého názoru dostaly obce dostatek majetku, aby mohly fungovat.*“ Co se týče pozemků, tak to odpovídalo dvěma hektarům na osobu. „*Samozřejmě, takové ty nápady, že nechtějí dva hektary, ale deset, byly. Tak říkám: Vážení přátelé, ani náhodou. S tím já za ministrem v žádném případě nepůjdu.*“ Vladimír Kazatel

V březnu 2016 předseda přípravného výboru hodnotil předávání majetku kladně. „*Předávání majetku probíhá dle seznamu vlády, část majetku už máme převzatou, nyní začínáme evidenci bytů.*“ Vše funguje, jak má a jak bylo nastaveno v zákoně. Jediný problém vidí v tom, že vláda schvalovala seznam majetku až v prosinci 2015. Stejný postoj zastává také starostka Města Libavá. Převádění majetku vidí kladně a plynule. „*Ještě žádný extrémní problém nenastal. Vím jen, že momentálně jsou nějaké spory mezi krajem a Ministerstvem obrany ohledně mostu, ale to nejsou problémy obce.*“

Starostka Štěpánka Tichá se k situaci v obci a vojenském újezdu vyjadřovala po ročním fungování obce. Předávání majetku proběhlo v pořádku a žádný už nebudou přebírat. Dle seznamu získali vše. „*Máme asi 500 ha lesa, 500 ha pastvin, v katastru máme necelých 3 000 ha pozemků.*“ Ve Městě Libavá armáda vystavěla novou kanalizaci a vodovod, v městské části Heroltovice se vodovod ještě dodělává. Při předávání majetku chtěli s armádou projednat, co vše by ještě potřebovalo opravit, nastala menší pře, která byla ale rychle vyřešena. „*Zatím, co slíbili, to udělali,*“ pochvaluje si starostka. V blízké budoucnosti obec nepočítá, že by byty nebo domy prodávala. V tuto chvíli vyhlásili pouze záměr na odkup asi pěti nebo šesti neobydlených nemovitostí a pronajímají byty. „*Samozřejmě, lidé mají zájem na odkup, ale my musíme řádně stanovit cenu v čase a místě obvyklou, udělat geometrické zaměření parcel, dále to musíme zúřadovat, vyvěsit, lidé se pak mohou přihlásit a to vše trvá. Takže to vidím spíše na běh na dlouhou trať.*“

Olomoucký deník informoval v roce 2012 o optimisticky založené náladě ve Městě Libavá. Ta vznikla po posledním jednání o podmínkách vyčlenění obydlených částí vojenského prostoru. V podstatě věno, které budoucí obec dostane, zajistí slušné fungování samosprávnému celku. „*Nebudeme chudými příbuznými obcí v sousedství a nebudeme muset prodávat paneláky a další majetek, abychom měli na běžný provoz*

obce a udrželi školu,“ raduje se Jindřich Machala z Města Libavá.⁸⁴ V roce 2014 reflektuje změny související s investicemi armády do oprav ve vojenském újezdu Libavá. Dle Ministerstva obrany je hotovo z 95 %. Pan Machala si pochvaluje, že armáda dodržuje vše, co slíbila a pracuje na tom. V tomto roce byl Vladimír Kazatel přesvědčen, že do převodu bude vše hotovo, jak slíbili.⁸⁵ S touto predikcí se však spletli, protože ještě v dubnu 2017 není hotový vodovod v městské části Heroltovice.

Jak již bylo řečeno, s převodem majetku bylo spojeno také předání obcím dvojnásobné určení daní. Dle Jiřího Ondřejky na začátku roku 2016 dostaly nově vzniklé obce 75 %, což odpovídalo 5 400 000 Kč. Zbýlých 25 % dostanou v lednu 2017. Jako problém ale vidí charakter dotace, jednalo se totiž o dotaci neinvestičního charakteru. „*Je to opravdu na rozjezd obce, abychom mohli začít fungovat.*“ Stejný problém reflektuje i starostka Města Libavá. Zároveň podotýká, že částka by měla být vypočítána tak, aby byla dostačující na počáteční chod obce. „*Otázka je, jak s tím budeme nakládat.*“ Vladimír Kazatel považuje neinvestiční charakter dotace za logický. „*Oni v tuto chvíli dostali majetek v provozuschopném stavu. A pokud chtějí investovat, tak ať zažádají o dotace, ať si vezmou půjčku, ale tohle bylo čistě na rozjezd obce, to znamená provozní výdaje.*“

Zhodnocení finanční reality po ročním fungování obce Města Libavá starostkou Tichou rozhodně pozitivní nebylo. Peníze vystačily pouze na základní fungování obce. Zakoupení techniky, vybavení, ale na nic jiného. „*Dvojnásobné určení daní nepovažují za šťastné řešení.*“

„*Na peníze jsme dlouho čekali, stát nevěděl, o jakou přesnou částku se jedná, ani my jsme nevěděli, o jakou částku se jedná.*“ Stejně tak považovala za problém charakter dotace. „*Byl to problém, jelikož jsme přesně nevěděli, co znamená neinvestiční účelová dotace a na co všechno se peníze vztahují.*“ S touto problematikou jim nedokázali poradit na kraji ani na Ministerstvu financí. Celková neinformovanost proces prodlužovala. Vedení obce se bohužel nedovolalo žádné pomoci. „*A řeči typu, my vám pomůžeme, se nerealizovaly. Žádné pomoci se nám nedostalo.*“

⁸⁴ TAUBEROVÁ, Daniela. Konec armády na Libavé: vypadá to na velkorysý rozvod. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 26. 11. 2012.[cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-to-vypada-na-dustojny-rozvod-20121126.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-to-vypada-na-dustojny-rozvod-20121126.html)

⁸⁵ TAUBEROVÁ, Daniela. Na Libavou teď vede „dálnice“. Armáda chystá újezd pro civil. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 9. 12. 2014. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libavou-vede-dalnice-armada-chysta-ujezd-pro-civil-20141209.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libavou-vede-dalnice-armada-chysta-ujezd-pro-civil-20141209.html)

Po nabytí majetku muselo nově vzniklé zastupitelstvo sestavit rozpočet. V roce 2016 se nedokázala starostka ani předseda přípravného výboru k sestavování rozpočtu vyjádřit. Docházelo teprve k sestavování a zjišťování nákladů. Jiří Ondřejka zmínil spolupráci s městem Šternberk, finančním úřadem a s ostatními obcemi. Štěpánka Tichá vidí pomoc v okolních obcích více skepticky. *„Byli jsme se poradit v okolních obcích. Ale obec, pro kterou je vše už automatické, nám neřekne, že ze zákona musíme mít tento dokument. A když se zeptáme, tak jim přijde divné, že to nevíme.“* V roce 2017, po ročním fungování obce, už starostka dokázala shrnout sestavování rozpočtu a poukázat na problémy s tím spojené. *„Sestavení prvního rozpočtu byl totální masakr. Ten jsme nastřelili naprosto rapidním způsobem tak, jak jsme si mysleli, že by mohl být,“* rozvášnila se Štěpánka Tichá. Následně museli řešit problém, že rozpočet nekorespondoval s reálnou situací. Proto před samotným schvalovacím procesem na rok 2016 museli dělat řadu úprav. Jako hlavní problém starostka označuje fakt, že nikdo nevěděl, kolik je dvojnásobek rozpočtového určení daní. *„V dubnu 2016 jsme dostali 75 % předpokládaného dvojnásobku příjmu, což odpovídalo asi pěti miliónům. Teprve teď to na ministerstvu spočítají a dostaneme v roce 2017 vyúčtování za rok 2016. Ale my jsme si už během roku 2016 museli žádat o dalších 75 předpokládaných % na rok 2017.“* Nyní už ví, že to bude dalších pět miliónů, které započítali do rozpočtu na rok 2017, stejně tak počítají s penězi za pronájem bytů, polností, pastvin, nebytových prostor apod. *„Nyní už víme, z čeho nám pramení příjem, takže tento rozpočet na rok 2017 je mnohem lepší.“* Co se týče pomoci při sestavování rozpočtu, dle starostky jim nikdo nepomáhal. *„Naštěstí máme dobrou paní účetní, která byla v kontaktu s účetními z jiných obcí. V podstatě ona sestavila rozpočet sama podle toho, jak viděla, jak to chodilo v roce 2016.“*

Město Libavá si už také v průběhu roku požádala o několik dotací. Jednalo se např. o dotaci na Ministerstvu životního prostředí na nákup kontejnerů, dále chce obec opravit střechu posledního větrného mlýna, na tuto opravu si požádali o dotaci přes obec s rozšířenou působností Šternberk. *„Dále bychom chtěli svůj vlastní vrt, svůj vlastní zdroj pitné vody, takže budeme žádat o dotaci na Ministerstvo zemědělství,“* shrnuje plány starostka Štěpánka Tichá.

Finanční stránkou optimalizace se zabývala také média. Česká televize poukázala na problém s dvojnásobným příjmem z rozpočtového určení daní. Titulek zní: *Kde mají starostu, dostanou dvojnásobek – dvojí metr na obce z vojenských újezdů.* Obec, která se osamostatní a zvolí si svého starostu, dostane od státu peníze ve výši dvou ročních

rozpočtů. Naopak obce, které se rozhodly připojit k již existujícím obcím sousedícím s vojenským újezdem, budou mít nárok jen na jeden rozpočet. Vzniká tedy situace, kdy obce řešící podobné problémy nedostanou stejně peněz. Zákon o změně vojenských újezdů totiž nepovažuje za novou obec tu, kterou spravuje sousední radnice. Ministerstvo obrany prohlašuje, že za rozdíly, které vznikly a obce je považují za nespravedlnost, nemohou. K tomu došlo během legislativního procesu v Poslanecké sněmovně. „*Pozměňovací návrh vznikl ve výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj. A právě tento pozměňovací návrh zvýšil nově vzniklým samostatným obcím s vlastním starostou příspěvek na dvojnásobek,*“ uvedl mluvčí ministerstva Petr Medek.⁸⁶

Idnes.cz zveřejnil článek s titulem: *Na Libavou přitekly desítky milionů, nové obce přesto shání dotace. „Mezi nejvýznamnější investice patřily opravy komunikací, mostů, trafostanic, elektrorozvodů, břehů a opěrných mostů Libavského potoka a rekonstrukce budovy budoucího obecního úřadu ve Městě Libavá,*“ uvedl tiskový mluvčí Ministerstva obrany Jiří Caletka. Ministerstvo obrany nevynechalo ani investování do památek. Např. na opravu kostela svatého Jakuba Většího a svaté Anny ve Staré Vodě, který připadne Městu Libavá, vyčlenilo celkem 85 000 Kč.⁸⁷

Vladimír Kazatel uvedl, že optimalizace Libavé vyšla na cca 200 milionů korun. Jenom výstavba vodovodu a kanalizace přišla na 160 milionů korun. Po vyčlenění civilního obyvatelstva armáda na Libavé ušetří cca 20 milionů ročně.

⁸⁶ REDAKCE. Kde mají starostu, dostanou dvojnásobek – dvojit metr na obce z vojenských újezdů. *Česká televize/ČT24*. [TV]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1682302-kde-maji-starostu-dostanou-dvojnásobek-dvoji-metr-na-obce-z-vojenskych-ujezdu>

⁸⁷ ONDERKA, Vladimír. Na Libavou přitekly desítky milionů, nové obce přesto shání dotace. *Idnes.cz*. [noviny]. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www.olomouc.idnes.cz/libava-a-penize-pro-nove-obce-dgq-/olomouc-zpravy.aspx?c=A151218_2213401_olomouc-zpravy_ids>

4.3. Dopady na poskytování veřejných služeb

Předseda optimalizační komise Vladimír Kazatel označil předešlou situaci ve vojenských újezdech za komunismus. Bývalý ministr obrany Jaroslav Tvrdík před volbami nařídil řadu ústupků. Např. po tomto nařízení začala armáda zajišťovat odvoz komunálního odpadu zadarmo, do té doby za něj obyvatelé sídelních útvarů platili. Nezvyšovaly se nájmy, nastavily se minimální poplatky za vodu, dotovala se hromadná autobusová doprava, škola. *„V roce 2002 jsme v některých oblastech nastartovali a vytvořili takzvaný komunismus. Poplatky za psy – neplatíme, poplatky za dovoz – neplatíme, zahrádky si najmeme, ale za korunu. Takže je jasné, že se to potom lidem nelíbilo.“*

Povinnost zajišťovat služby civilnímu obyvatelstvu skončila k 30. 9. 2016. Jedná se o devítiměsíční lhůtu po vzniku samostatné obce. *„Když vzniká obec podle Zákona o obcích, tak se rozdělí, do tří měsíců si vyrovnají majetek a proces se dokončí. My jsme to měli původně také v plánu, ale potom jsme zjistili, že problémů je celá řada, a proto se navrhl termín 31. 8. 2016.“* Hlavním důvodem byla základní škola v Městě Libavá, na kterou Ministerstvo obrany poskytovalo dotaci. Zřizovatelem byl Olomoucký kraj a Ministerstvo obrany přispívalo na chod zhruba 3 miliony korun. *„Ukončit školní rok v polovině nebo v březnu, v dubnu je hloupost. Školní rok končí 31. 8., proto jsme navrhli tento termín. Následně jsme připustili, že by mohly být s převodem školy problémy, proto jsme nakonec zvolili až datum 30. 9. 2016.“* Byla zvolena lhůta devíti měsíců, a proto je situace nadstandardní oproti vzniku jiných obcí. Hodnotí problematiku předseda Komise pro optimalizaci Vladimír Kazatel.

Starostka Města Libavá shrnula zajišťování služeb ve stanovené devítiměsíční lhůtě následovně. Zatím je stále zřizovatelem školy kraj a peníze do rozpočtu školy jdou přes Ministerstvo obrany. Od 1. 9. 2016 bude zřizovatelem školy obec, tím veškerá agenda spadá na nás. Co se týče zdravotnictví, tak nám ho zajišťuje ještě armáda. Máme zde ošetřovnu s vojenským lékařem, kam chodí zdejší obyvatelé. Nevím, jak to bude řešeno dále, jestli by šla projednat smlouva, aby tam mohli lidé chodit trvale. Je tam také dětská lékařka, ale ta nespadá pod armádu, dojíždí sem a pokusíme se jí nabídnout prostory v rámci obecního úřadu. Požární ochrana, ta je zatím nevyřešená, protože my nevíme, co to obnáší. Pojedeme na kraj a budeme řešit, jak ji zabezpečit. Jestli si my vytvoříme nějakou hasičskou jednotku, nebo se domluvíme s nějakou jinou obcí, nebo

využijeme služeb armády. Dále musíme řešit odvoz komunálního odpadu. Právě řešíme, jestli navážeme smlouvu s firmou, která teď funguje, nebo řeknou stop, udělejte si nové výběrové řízení.

O rok později starostka v rámci rozhovoru odpovídala na obměněnou otázku. Zda jsou nyní schopni zabezpečit veškeré služby pro občany. My jsme od 1. 9. 2016 zřídili školu, takže obec má příspěvkovou organizaci. Obchod jsme obnovili, vypsalí jsme výběrové řízení, které vyhrál podnikatel z Moravského Berouna. Zdravotnictví zajišťuje vojenský obvodní lékař a dětská lékařka dojíždí z Budišova nad Budišovkou, ale ta tady byla ještě před osamostatněním obce. Požární ochranu jsme zatím nedořešili, jsme pouze zapojeni do integrovaného systému. Na zastupitelstvu padly návrhy, že bychom zřídili sbor dobrovolných hasičů, ale to by musel z občanů někdo zangažovat, a to se bohužel nestalo. Je možnost, že bychom požární ochranu dále využívali od vojenského újezdu, počítá se tam s nějakou úplatnou částkou, ale museli bychom jet na jednání ke krajským hasičům a zjistit, zda tato možnost lze opravdu využít. Pokud by řekli, že ano, tak bych musela tuto možnost řešit s resortem obrany. Kolik by obec musela platit apod. Co se týče odvozu komunálního odpadu, tak ten jsme zajišťovali od 1. 10. 2016. K 1. 1. 2017 jsme vysoutěžili firmu AVE, která sváží komunální odpad. „*Vojenský újezd dodržel svůj závazek, že po devět měsíců bude obci zabezpečovat veškeré služby pro občany a od 1. 10. 2016 už jela obec sama na sebe.*“

Se vznikem nových obcí a zajištěním služeb pro občany se vyskytly i problémy. Na ty poukazuje Olomoucký deník. K 1. 1. 2016 ve Městě Libavá zavřel jediný obchod. Důvodem bylo zatím nezvolené zastupitelstvo, které by s novým nájemcem podepsalo nájemní smlouvu. „*Na silvestra hlásili rozhlasem, že obchod končí a do Města Libavé bude zajiždět pojízdná prodejna. Odjeli jsme k babičce a cestou si nakoupili, abychom přečkali,*“ sdělila obyvatelka Města Libavá Pavla. Zároveň však dodává, že cesty i chodníky jsou uklizeny a popelnici jim v sobotu vyvezli. „*Není to tak, že by nás vojáci s novým rokem hodili přes palubu.*“⁸⁸ Problém se zavřeným obchodem se nakonec vyřešil v květnu 2016, kdy ve Městě Libavá otevřel chybějící prodejnu Vietnamec. Na tento fakt opět upozornil Olomoucký deník s titulkem: *Vietnamec otevřel chybějící obchod, místní jsou nadšeni.* Zájemců o otevření obchodu bylo několik, z nichž se výběrového řízení nakonec zúčastnili tři, přičemž jeden z nich nesplnil podmínky.

⁸⁸ TAUBEROVÁ, Daniela. Libavá žije první dny bez armády. Už řeší zavřený jediný obchod. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 5. 1. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/libava-zije-prvni-dny-bez-armady-20160105.html>](http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/libava-zije-prvni-dny-bez-armady-20160105.html)

„Volba ze dvou nabídek byla celkem jasná: o několik tisíc korun více měsíčně na nájemném, navíc obchodník chce zaměstnat jednoho dva místní občany. Proto mu výběrová komise dala přednost,“ uvedla starostka Štěpánka Tichá.⁸⁹

Prioritou pro Libavou je udržení školy, což předdeslal rovněž Olomoucký deník. *„Z ministerstva školství nám potvrdili, že všechny podklady jsou v pořádku a školu nám v nejbližších dnech zapíší. Ještě musíme vyřídit změnu v obchodním rejstříku, na zastupitelstvu schválit dodatek ke zřizovací listině a požádat živnostenský úřad, aby nám doplnil činnost,“* všechny tyto činnosti musí na konci srpna 2016 starostka Města Libavá zařídit kvůli převodu základní a mateřské školy na nově vzniklou obec. Dále musí stihnout vypořádat dotace, udělat účetní závěrku, daňové přiznání, rozbor hospodaření a s nezbytnou změnou IČO dojednat i novou pojistnou smlouvu a podepsat smlouvy s dodavateli surovin do školní jídelny. *„Je kolem toho opravdu hodně vyřizování, ale udržení školy ve Městě Libavá je pro nás prioritou číslo jedna.“*⁹⁰

⁸⁹ TAUBEROVÁ, Daniela. Vietnamec na Libavě otevřel chybějící obchod, místní jsou nadšeni. *olomoucky.deniky.cz*. [noviny]. 20. 5. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www:
<olomoucky.denik.cz/zpravy_region/vietnamec-na-libave-otevrel-jediny-obchod-mistni-jsou-nadseni-20160520.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/vietnamec-na-libave-otevrel-jediny-obchod-mistni-jsou-nadseni-20160520.html)

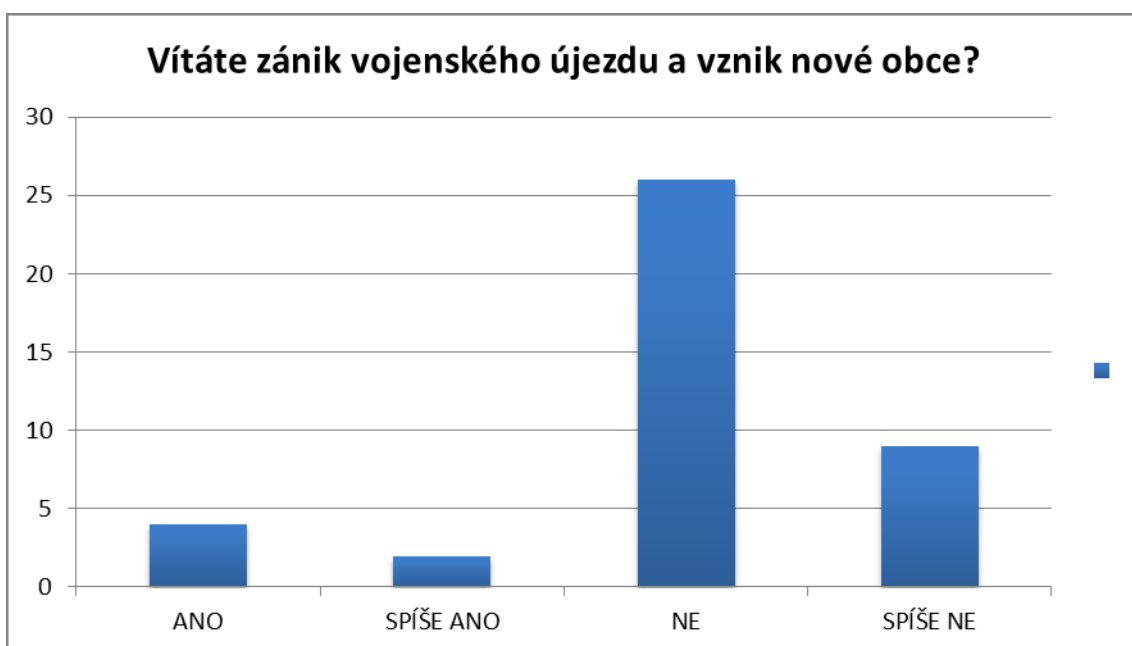
⁹⁰ TAUBEROVÁ, Daniela. Priorita pro Libavou? Udržet školu. V září otevře pod velením obce. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 19. 8. 2016. [cit. 2017-05-08]. [<olomoucky.denik.cz/zpravy_region/priorita-pro-libavou-udrzet-skolu-v-zari-otevira-pod-velenim-obce-20160819.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/priorita-pro-libavou-udrzet-skolu-v-zari-otevira-pod-velenim-obce-20160819.html)

4.4. Ustanovení místní samosprávy a politická participace

16. leden 2016 je pro obyvatele vojenských újezdů životním mezníkem. 1. ledna vzniklo po sedmdesáti letech vyčleněním z vojenských újezdů šest obcí a o patnáct dní později si po sedmdesáti letech zvolili vlastní samosprávu. Tím byla dovršena snaha o narovnání občanských práv pomocí optimalizace Ministerstva obrany. Velká otázka spojená se samotnou optimalizací je, zda si obyvatelé změnu a vyčlenění z vojenského újezdu vůbec přáli. Jak již bylo řečeno výše, neměli na vybranou. Jediná jejich možnost byla, zda si zvolí vytvoření samostatné obce, nebo se přičlení k obci již existující. Na toto téma se ptala také anketa konaná v den voleb ve Městě Libavá.

Dle grafu odpovědělo z celkových 41 respondentů NE 26 respondentů a SPÍŠE NE 9. NE 9.

Graf č. 2: Odpovědi respondentů

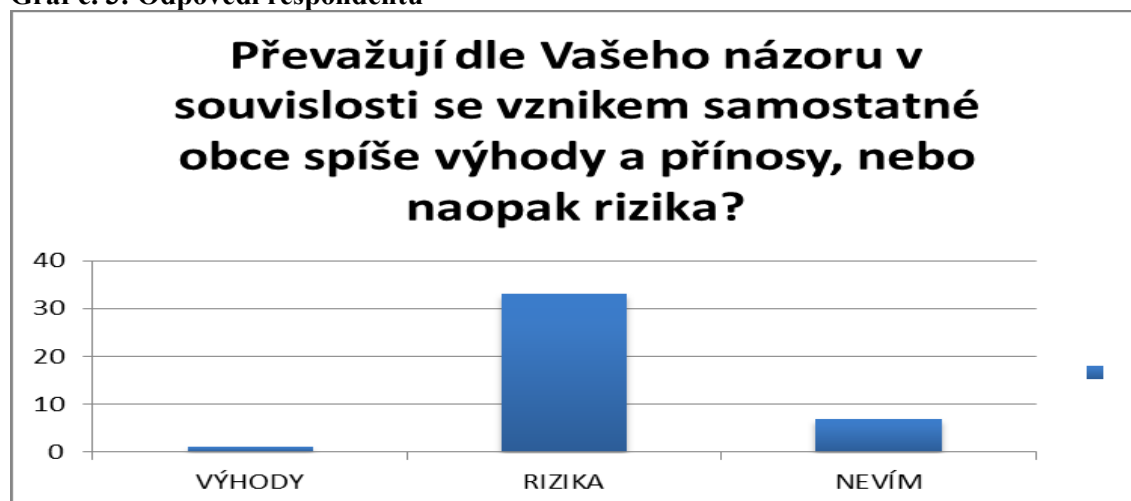
Zdroj: Anketa ve Městě Libavá, 16. 1. 2016, vlastní data

Postoje obyvatel ve Městě Libavá se pokusili popsat také předseda přípravného výboru a starostka Tichá. Pan Ondřejka zastává jednoznačný názor, že samospráva obci nechyběla. „*Všichni tvrdí, že jsme neměli občanská práva, že jsme nemohli volit, ale mohli jsme volit do Poslanecké sněmovny, Senátu, kraje.*“ Hned dodává, že samozřejmě nemůže mluvit za ostatní obyvatele. Část z nich chtěla do civilu, protože měla vidinu koupě domů, vlastního pozemku apod. Ale na druhé straně zmiňuje poplatky, které obyvatelé nemuseli téměř platit, a některým to takhle vyhovovalo.

Štěpánka Tichá si myslí, že obyvatelé o změnu nestáli. „*Vše bylo jednoduché, nikdo nic neřídil, vše řídila armáda. A teď vzniká problém, že obyvatelé se musí naučit žít v plnohodnotné obci, tak jak je to všude. Dle mého názoru zde lidé spoustu pozemků obývají neoprávněně. Bude těžké je naučit, že teď jsou pozemky obecní a pokud je chtějí, musí si nejdříve zažádat, budou je mít v pronájmu nebo si pozemek odkoupí, ale nemůžou ho jen tak využívat.*“ Po ročním fungování nedokáže starostka přesně popsat náladu panující v obci. Někdo je spokojený, někdo ne. Má pocit, že u lidí propukla spíše deziluze. „*Nevědí, co mají teď dělat, jsou spíše znechucení. Neví, co bude, mají strach, jestli se obci dobře povede.*“ Štěpánka Tichá

V rámci ankety obyvatelé Města Libavá vyjadřovali svůj názor, zda vidí ve vzniku nové obce výhody, či rizika. 33 respondentů ze 41 odpovědělo, že ve vzniku vidí rizika, a pouze jeden člověk odpověděl kladně, 7 obyvatel nedokázalo posoudit.

Graf č. 3: Odpovědi respondentů

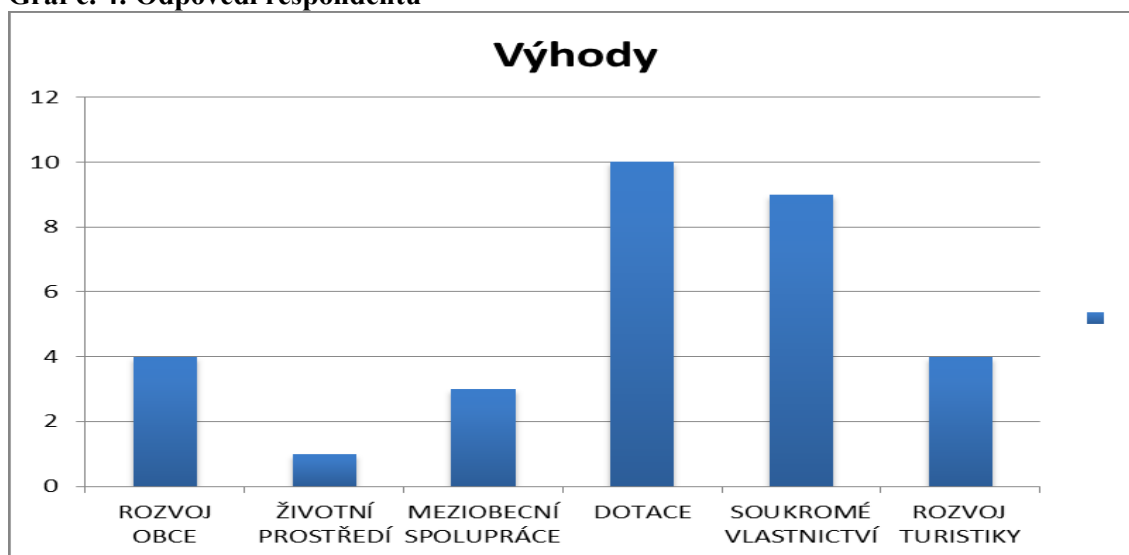

Zdroj: Anketa v městě Libavá, 16. 1. 2017, vlastní data

Klady a zápory spojené se vznikem samostatné obce považuje Jiří Ondřejka za velmi individuální. Za klady považuje možnost podílet se na vzniku nové obce, rozhodovat, jak vše bude fungovat. *„Někdo by řekl, že si může zvolit zastupitele, někdo, že si může koupit majetek, dům, zahradu, volný pohyb po vyčleněných plochách, rozvoj obce, protože armáda neměla potřebu rozvoje obce – turistika, podnikání.“*

V grafu č. 3 jsou znázorněny konkrétní odpovědi respondentů ankety, jaké vidí výhody a rizika. Jako největší výhodu spatřují obyvatelé v získávání dotací a soukromém vlastnictví, na stejné příčce se umístil rozvoj obce a turistiky.

Graf č. 4: Odpovědi respondentů

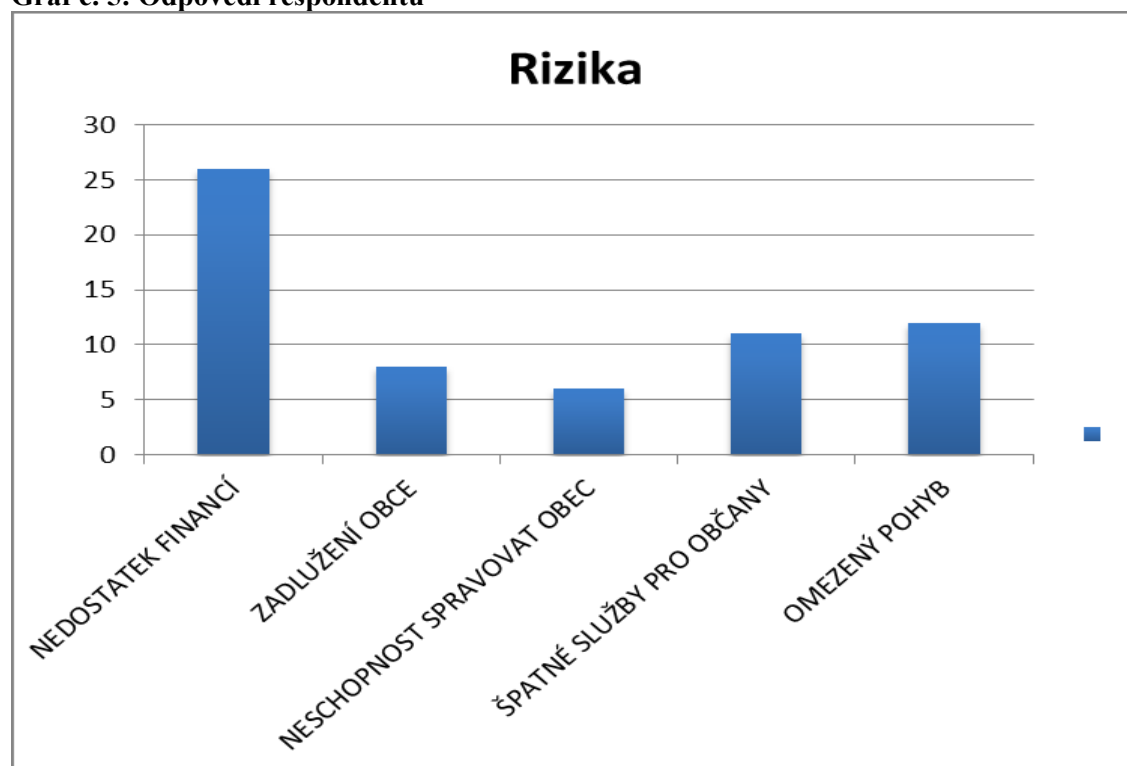

Zdroj: Anketa v městě Libavá, 16. 1. 2017, vlastní data

Jako zápor považuje Jiří Ondřejka nejistotu, zda dokáží udržet školu, vše je dle něj o penězích. Štěpánka Tichá vyjmenovala záporů hned několik. Je to náročné, nové, obrovská zodpovědnost, nevíme, co nás čeká, nic nemáme, musíme vše vytvářet od začátku. Po ročním fungování vidí stále přínos v tom, že se mohou svobodně rozhodovat. „*My můžeme v podstatě cokoliv, lidé si můžou koupit rodinný dům, zažádat si o zahradu bez toho, aby jim někdo něco určoval.*“ Jako zápor považuje fakt, že budou muset lidi naučit, že pokud chtějí, aby obec fungovala, musejí se zapojit všichni. „*Není to jenom o tom, že čekají, že jim někdo něco nadiktuje a že jim někdo řekne, pojd'me a teď zřídíme spolek. Musí také projevit vlastní iniciativu a to je možná ten kámen úrazu. Musíme si vzájemně uvědomit, že ne já jsem obec, ne zastupitelstvo, ale my všichni jsme obec.*“

V rámci ankety obyvatelé považují za největší riziko nedostatek financí pro obec a omezení pohybu. Na třetím místě jsou špatné služby pro občany.

Graf č. 5: Odpovědi respondentů

Zdroj: Anketa v městě Libavá, 16. 1. 2017, vlastní data

Volby ve vojenských újezdech bylo jedno z nejdiskutovanějších témat v médiích. Všechna zkoumaná média téma voleb zmínila alespoň jednou. Vysoká volební účast a vítězství nezávislých kandidátů.⁹¹ Píší novinky.cz o prvních komunálních volbách v šesti vzniklých obcích z vojenských újezdů.

V rámci ankety uskutečněné v den voleb mezi obyvateli Města Libavá měli lidé odpovědět na pět otázek vztahujících se k prvním komunálním volbám. Celkem 32 respondentů ze 41 odpovědělo kladně na otázku spojenou s možností zvolit si vedení obce.

Graf č. 6: Odpovědi respondentů

Zdroj: Anketa ve Městě Libavá, 16. 1. 2016, vlastní data

⁹¹ Lidé z bývalých vojenských újezdů si zvolili své zastupitele. *novinky.cz*. [noviny]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <novinky.cz/domaci/392037-lide-z-byvalych-vojenskych-ujezdu-si-zvolili-sve-zastupitele.html>](http://www.novinky.cz/domaci/392037-lide-z-byvalych-vojenskych-ujezdu-si-zvolili-sve-zastupitele.html)

Anketa mezi obyvateli Města Libavá se také snažila zjistit, jaká je jejich motivace jít k volbám. Motivace 14 respondentů je možnost vybrat si, koho volit, ale zároveň druhý největší počet respondentů, což je 13, na otázku neodpovědělo a proškrtlo ji. Třetí nejčastější odpověď, která ale zahrnuje pouhé čtyři respondenty, byla, že volby se konají poprvé.

Graf č. 7: Odpovědi respondentů

Zdroj: Anketa ve Městě Libavá, 16. 1. 2016, vlastní data

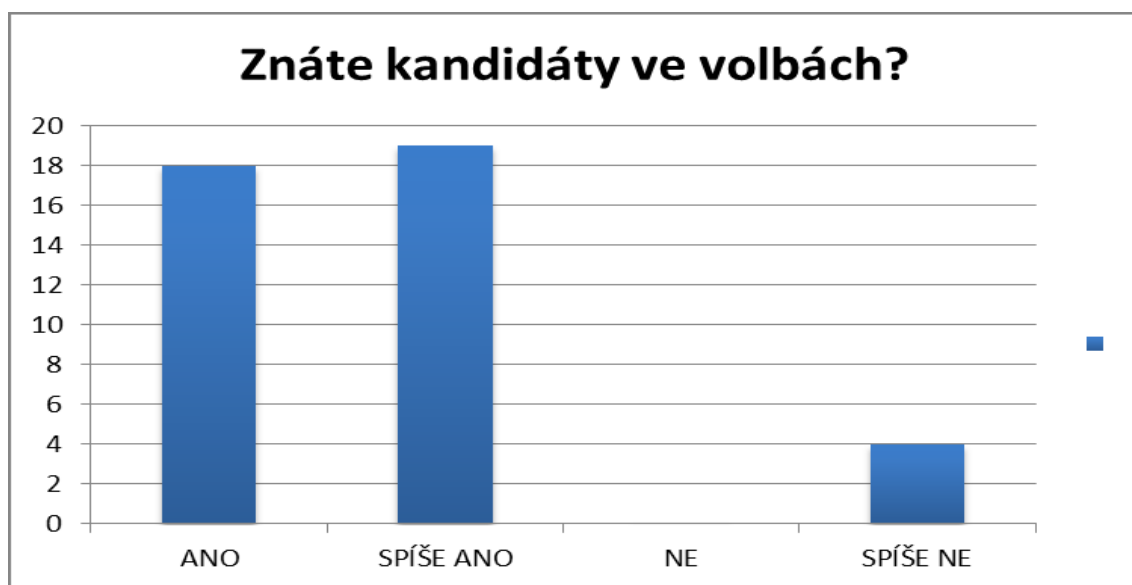
Parlamentní listy zmiňují, že nejmenší výběr budou mít voliči v Doupovském Hradišti, kde obyvatelé čtyř místních částí sestavili pouze jednu devítičlennou kandidátku. Ve Městě Libavá bude zase například zvolena přesně polovina kandidátů, jelikož obyvatelé sestavili dvě kandidátní listiny po patnácti členech.⁹² Olomoucký deník přichází s titulkem: *Na Libavé je zájem o práci pro nové obce, kandidátů do voleb*

⁹² Historický den pro obce, které dosud byly součástí vojenských prostorů. Jejich obyvatelé si dnes poprvé zvolí své zastupitele. *Parlamentní listy*. [noviny]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Historicky-den-pro-obce-ktere-dosud-byly-soucasti-vojenskych-prostoru-Jejich-obyvatele-si-dnes-poprve-zvoli-zastupitele-417434

je dost.⁹³ Tento fakt potěšil i předsedu přípravného výboru Jiřího Ondřejku, který byl součástí jedné z kandidátních listin.

K tématu kandidátních listin a k samotným kandidátům se vyjadřovali také obyvatelé Města Libavá v rámci ankety. Drtivá většina respondentů (37) odpověděla na otázku, zda znají kandidáty ve volbách, kladně, což nebylo překvapivé zjištění. Pouze čtyři obyvatelé odpověděli spíše ne.

Graf č. 8: Odpovědi respondentů

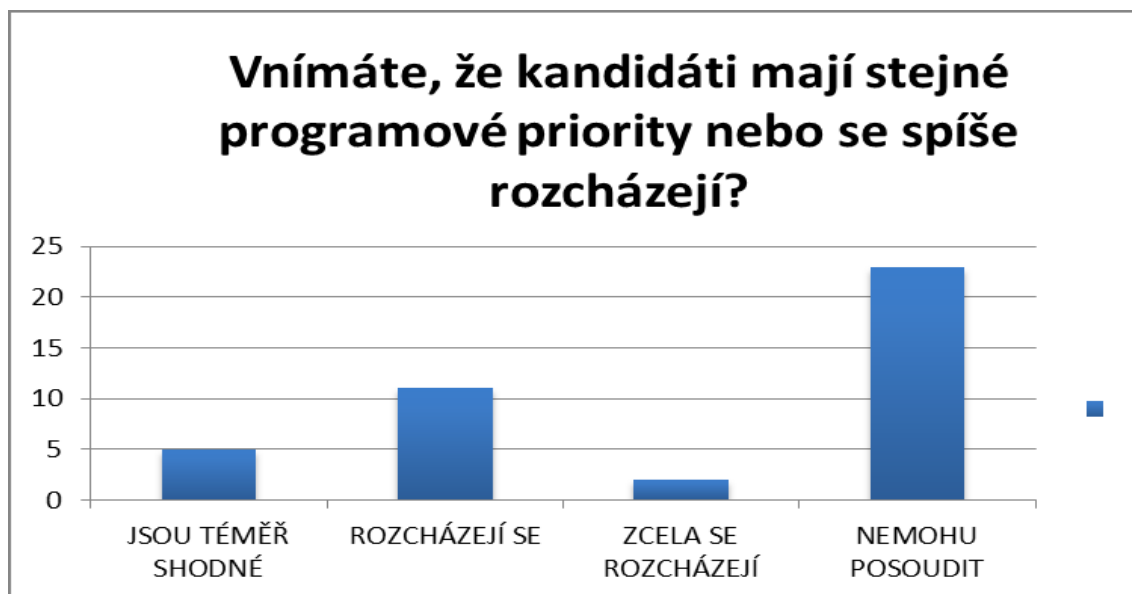

Zdroj: Anketa ve Městě Libavá, 16. 1. 2016, vlastní data

⁹³ TAUBEROVÁ, Daniela. Na Libavě je zájem o práci pro nové obce, kandidátů do voleb je dost. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 11. 11. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-je-o-praci-pro-nove-obce-zajem-kandidatu-do-voleb-je-dost-20151111.html>](http://www.olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-je-o-praci-pro-nove-obce-zajem-kandidatu-do-voleb-je-dost-20151111.html)

Zda, mají kandidáti stejné programové priority, nedokázalo posoudit 23 lidí, ale 11 obyvatel odpovědělo, že se programové priority rozcházejí.

Graf č. 9: Odpovědi respondentů

Zdroj: Anketa ve Městě Libavá, 16. 1. 2016, vlastní data

Česká televize informuje o volbě starostů zvolenými zastupitelstvy. Konkrétně v Městě Libavá zvedlo ruku všech patnáct zastupitelů pro Štěpánku Tichou.⁹⁴

Velikost zastupitelstva zvolil přípravný výbor, kterému bylo z okolních obcí doporučeno, aby si vytvořili také radu, protože je ochranou starosty. Tak vzniklo patnáctičlenné zastupitelstvo, což je dle Zákona o obcích nejmenší možný počet pro ustanovení. Jiří Ondřejka považuje fungování zastupitelstva za optimální. „*Vyjasnili jsme si fungování a spolupracujeme. Snažíme se dělat vše pro obec.*“ Stejný pohled na věc má i starostka Města Libavá. „*Zatím se na všem shodneme. Samozřejmě, určité pnutí tady je, ale uvědomujeme si, že je třeba situaci řešit, že se nemůžeme hádat.*“ Město Libavá mělo dvě kandidátní listiny. Jedna byla složená z přípravného výboru, což bylo deset lidí, a pět na kandidátku přibrali. Druhá kandidátní listina vznikla dle starostky narychlo, ale způsob sestavení nezná. Co se týče volební účasti, dle starostky ani vyšší být nemohla, protože spousta lidí, co mají ve Městě Libavá trvalé bydliště, v obci fyzicky nebydlí. „*Možná neměli ani zájem se zúčastnit,*“ konstatuje starostka. „*Myslela jsem si, že by mohla být vyšší, ale jak znám mentalitu některých lidí, kterým je*

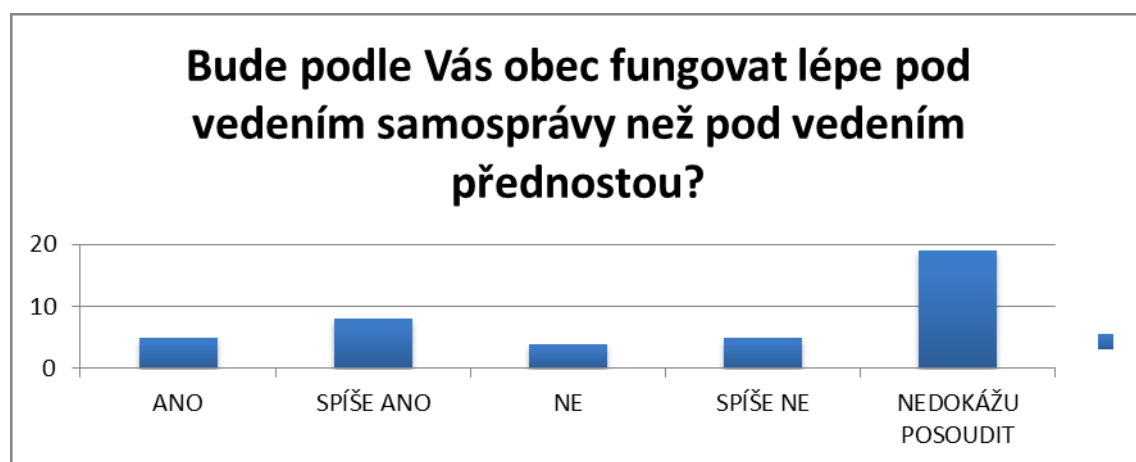
⁹⁴ Nová éra Města Libavá: Místo vojenského přednosty má starostu. Česká televize/ČT 24. [TV]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www: <ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1691365-nova-era-mesta-libava-misto-vojenskeho-prednosty-ma-starostku>](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1691365-nova-era-mesta-libava-misto-vojenskeho-prednosty-ma-starostku)

úplně jedno, co se tady bude dít, protože to takhle bylo celou dobu postaveno, tak se tomu ani nedivím.“

Zajímavý pohled na věc přinesl rozhovor uskutečněný po ročním fungování obce, kdy poměr v zastupitelstvu 7:8 považuje starostka obce za naprosto irelevantní. *„Strany se vzájemně provázaly, vůbec bych neřekla, že jsou to lidé ze dvou stran, kteří jsou proti sobě. Vždy se shodneme téměř na všem. Máme v usnesení zastupitelstva spoustu kladných bodů,“* pochvaluje si Štěpánka Tichá. Věří, že v zastupitelstvu jsou samí inteligentní lidé, kteří se vždy dohodnou a mají společný cíl, aby obec fungovala. Co se týče rady, tak s tou je spokojená. *„Když se máme sejít, tak se vždy sejdem. Lidé fungují skvěle, vždy se domluvíme.“* Problém vidí pouze v tom, že mají patnáctičlenné zastupitelstvo a ne všichni pracují. *„Řekla bych, že z toho zastupitelstva je tak 7 – 8 lidí, kteří opravdu jedou, pracují a ostatní se jen vezou. Ale řekla bych, že to není jen náš problém, je to problém i v jiných obcích.“*

Anketa v Městě Libavá zjišťovala mezi obyvateli, zda si myslí, že obec bude fungovat lépe pod vedením samosprávy než přednosty. 19 respondentů ze 41 odpovědělo, že tuto situaci nedokáže posoudit. 14 respondentů odpovědělo na otázku kladně a osm respondentů negativně.

Graf č. 10: Odpovědi respondentů

Zdroj: Anketa ve Městě Libavá, 16. 1. 2016, vlastní data

Starostka obce zmínila také administrativu, kterou se cítí přehlcená. „*Např. jsme řešili těžbu dřeva v našem lese a viděli jsme, že Vojenské lesy to řeší jiným způsobem než my, daleko jednodušeji a nechápeme, proč u nich to jde a u nás ne. A celkově je administrativa náročná,*“ postěžovala si starostka. Problém také shledává v tom, že úřady a příslušné orgány řeší vše na poslední chvíli, což protahuje schvalovací a zřizovací proces.

S nově vzniklou obcí se pojí otázka, zda se obyvatelé zapojují do chodu obce. Štěpánka Tichá shrnuje odpověď do jedné věty. „*Zasedání zastupitelstva navštěvují, do chodu obce se zapojují zřídka kdy.*“ Během ročního působení v obci vznikly tři spolky, Fotbalový klub, rybářský spolek a Okrašlovací spolek Lubavia. Starostka v rozhovoru následně ještě doplnila, že by ocenila větší zapojenost obyvatel, mohli by být akčnější a více se sdružovat. „*Ale je to náročné, armáda je stmelovala, armáda je sdružovala a ta teď není.*“

Zastupitelstvo obce v čele se starostkou se snaží obyvatelům zajistit také kulturní vyžití a chtějí, aby postupně narůstalo. K tomu jim dopomáhá kulturní výbor. „*Uspořádali jsme maškarní ples, budeme mít stavění máje, pálení čarodějnic, dětský den, ten se minulý rok velmi povedl. V létě jsme měli dvě zábavy, obecní ples. Snažíme se lidem nabídnout kulturní vyžití a rozvíjet ho. Kdo chce, tak vždycky přijde a zapojí se, je to jen o lidech.*“ Co se týče turistiky, tak nárůst starosta zatím nezaznamenala. „*Přes víkendy, když je hezky, k nám zavítají cyklisti, ale tím, že tady ještě extra nic moc není, tak to není zatím příliš atraktivní místo. Nejvíce lidí přitáhne akce Bílý kámen.*“

4.5. *Vertikální vztahy a meziobecní spolupráce*

V průběhu optimalizace byla důležitá komunikace mezi obyvateli vojenských újezdů, nově vznikajícími obcemi a Ministerstvem obrany a vojenským újezdem. Předseda přípravného výboru a starostka Města Libavá se k těmto vzbám vyjadřovali v dubnu 2016, v době devítiměsíční lhůty, kdy měla armáda ještě povinnost se o nově vzniklé obce starat. Pan Ondřejka vzpomíná na spolupráci při přípravě zákona, ohledně majetku a jeho předávání. *„Pokud nastanou nějaké problémy, tak je řešíme s předsedou optimalizační komise, s panem Kazatelem, který má opravdu zájem.“* Spolupráci hodnotí na dobré úrovni, armáda má zájem o dění v obci. *„Nepřestalo to po oddělení, že bychom se měli starat sami.“* Spolupráci s vojenským újezdem a Ministerstvem obrany si pochvaluje také starostka Štěpánka Tichá. *„Komunikace probíhá, pokud je problém, tak ho řešíme s panem Kazatelem, který má vše na starosti.“*

Vladimír Kazatel považuje komunikaci a spolupráci mezi armádou a obcemi za důležitou i v budoucnu. *„Ta spolupráce musí být pořád, protože budeme sousedi a sousedi musí normálně vycházet. Musíme vycházet lidem a obcím vsťríc a oni naopak musí trpět, že občas budou noční střelby a budou tam lítat letadla.“*

Tento pozitivní pohled na spolupráci mezi obcemi a armádou a následně její vývoj do budoucnosti narušil druhý rozhovor se starostkou města Libavá, který se uskutečnil v dubnu 2017, optimistický pohled změnil v hořké rozčarování. První kritiku starostka zmínila při otázce na dvojnásobné rozpočtové určení daní, které dostávali na chod obce. *„A řeči typu, my vám pomůžeme, se nerealizovaly. Žádné pomoci se nám nedostalo.“* Jelikož je na území obce spousta nemovitostí, které jsou majetkem armády, tak komunikace s Ministerstvem obrany na určité úrovni probíhá. *„Budeme řešit např. údržbu komunikací, protože nám přes obec jezdí nespočet vojenských tater, nákladních vozů apod., takže bychom se měli domluvit na finanční pomoci s údržbou komunikací.“* Ale odbornou pomoc nebo podporu nedostávají ze strany ministerstva ani vojenského újezdu žádnou. Vojenský újezd se musel o obec starat dle zákona ještě devět měsíců po jejím vzniku, zájem o dění v obci skončil dle starostky přesně 30. 9. 2016. *„Je to hodně o lidech, pokud se osobně vydám na velitelství posádky, co máme tady naproti, a zeptám se konkrétního člověka, tak mi poradí, ale jinak nic. Nějaká pomoc z jejich strany se neprojevuje, možná v maličkostech, ale jednalo se vyloženě o lidskou pomoc, ale jako*

celek ne.“ Vojenský újezd neměl na starost pouze tehdy sídelní útvar Město Libavá, ale také Slavkov, Kozlov a Luboměř pod Strážnou, ale zdejší obce nepřijdou do kontaktu s vojenským újezdem, dle starostky, už vůbec. „*Já se tady na základě přátelských vazeb snažím sehnat alespoň malou výpomoc, ale aby nás nějak mentorovali, tak to vůbec. Asi mají příkaz nezasahovat.*“

Co se týče meziobecní spolupráce, tak ji Město Libavá využívá jen sporadicky. Dle starostky mají starostové okolních obcí své problémy, které musí řešit. V době rozhovoru čekala Štěpánku Tichou schůzka se starostkou z Domašova nad Bystřicí ohledně školky, ale bližší vztahy udržují účetní z těchto dvou obcí, které jsou dle starostky v úzkém kontaktu. „*V mikroregionu zatím zapojeni nejsme, už jsem byla na jednání, ale to má ještě čas,*“ sděluje starostka.

Spolupráci a komunikaci mezi armádou, obcemi a obyvateli média zaznamenávala v průběhu celého optimalizačního procesu. Jak už bylo zmíněno výše, jednalo se o schůzky meziresortní komise, jednání přípravných výborů s ministerstvy a obyvateli apod. Článek vztahující se k problematice, kterou zmiňovala starostka obce, se objevil jen jeden. Ministerstvo obrany na facebookovém profilu vojenských újezdů zveřejnilo: Obyvatelé na Libavé si stěžují na přetížené armádní kamiony, které ničí cesty, a např. Město Libavá nemá nyní prostředky na opravu silnic. „*Jsmo připraveni situaci řešit. Nicméně co se týká situace mimo území vojenského újezdu, tam ministerstvo investovat nemůže,*“ sděluje tisková mluvčí Ministerstva obrany. „*Ale ničít je můžou,*“ reaguje na prohlášení starosta Potštátu Passinger. Tato výměna názorů vystihuje náladu panující mezi oběma tábory.⁹⁵

⁹⁵ Armáda odváží stromy poničené kůrovcem a ničí cesty na Olomoucku, stěžují si tamní obce. *Rozhlas.cz*. [rozhlas]. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z [www:<rozhlas.cz/olomouc/zpravy/_zprava/armada-odvazi-stromy-ponicene-kurovcem-a-nici-cesty-na-olomoucku-stezuji-si-tamni-obce—1714723>](http://www.<rozhlas.cz/olomouc/zpravy/_zprava/armada-odvazi-stromy-ponicene-kurovcem-a-nici-cesty-na-olomoucku-stezuji-si-tamni-obce—1714723>)

Závěr

Vojenské újezdy existují v České republice od schválení zákona č. 169/1949 Sb. Než se dostaly do podoby, jako je známe dnes, uběhlo 68 let. Z toho 67 let žili obyvatelé sídelních útvarů ve vojenských újezdech bez práva zvolit si vlastní samosprávu, bez možnosti koupit si nemovitost, byt či zahradu, ale tento fakt jim kompenzoval bezstarostný život, který jim zajišťovala armáda. Jedním z důvodů, které vedly k optimalizaci vojenských újezdů, bylo právě narovnání těchto občanských práv. Mnozí z obyvatel nepociťovali nemožnost volit jako křivdu, důležité pro ně bylo udržení práce, levné služby a finanční zabezpečení sídelního útvaru. V Městě Libavá bylo prioritní udržení chodu obce. Obyvatelé Města Libavá vyjádřili v anketě svou obavu nad změnou a možnými riziky v podobě nedostatečných financí, zadlužení obce a neschopností udržet v chodu základní a mateřskou školu. Pro předsedu komise pro optimalizaci z Ministerstva obrany se také nejednalo o porušování Ústavy, jelikož obyvatelé byli srozuměni s fungováním vojenského újezdu a dobrovolně podepisovali prohlášení, že si jsou vědomi situace. Z ankety uskutečněné v Městě Libavá vyplynulo, že obyvatelé o změnu nestáli a v přechodu na samostatnou obec viděli spíše rizika než výhody.

Dalším z důvodů zahájení optimalizace byl fakt, že armáda nevyužívala celou rozlohu vojenských újezdů a jejich provoz byl ekonomicky náročný. Zároveň se již nechtěla starat o civilní obyvatelstvo na svém území, což patří v Evropě k raritě. Proto obyvatelům sídelních útvarů už Ministerstvo obrany nedalo na výběr, zda chtějí setrvat ve vojenském újezdě, nebo se chtějí vyčlenit. Jediná možnost vyjádření jejich vůle jim byla dána v roce 2012, kdy se uskutečnila anketa mezi obyvateli sídelních útvarů, kde si zvolili, zda chtějí po vyčlenění vzniknout jako samostatná obec, nebo se přičlenit k okolním obcím. S tímto faktem vznikl mezi některými obyvateli pocit, že se rozhodlo o nich bez nich a že o změnu nestáli, ale nikdo se jich nezeptal. Předseda optimalizační komise si je vědom faktu, že kdyby se obyvatel ptali, zda změnu chtějí, nikdy by k ní nedošlo.

Zmenšení vojenských újezdů, úplné zrušení jednoho a vyčlenění sídelních útvarů byl zdlouhavý a náročný proces, který by se neuskutečnil bez politické podpory ze strany Vlády, ministra obrany a následně při schvalovacích procesech ze strany Senátu a prezidenta republiky. Uskutečnilo se několik mezirezortních jednání, ustanovila se

Komise pro optimalizaci vojenských újezdů, vznikly přípravné výbory v rámci sídelních útvarů. Plán dokončit celý přerod do roku 2015 se neuskutečnil a došlo k ročnímu zpoždění, způsobenému kolapsem vlády v roce 2013. Nakonec k jeho finálnímu završení dospěli 1. 1. 2016, kdy vzniklo šest samostatných obcí, a zbylá vyčleněná území se připojila k obcím sousedícím s vojenským újezdem. Přesto přechod ještě dnes není zcela dokončen, jelikož v Městě Libavá a v její místní části Heroltovice se dokončuje vodovod. Armáda je povinna splnit závazky, které slíbila, tedy opravit předávaný majetek a předat obec v samostatném provozuschopném stavu. V anketě uskutečněné v Městě Libavá 33 respondentů ze 41 odpovědělo, že přechod považují za nepřipravený. Dále v přechodu na samosprávu spatřují spíše rizika než výhody.

S vyčleněním sídelních útvarů se váže také předání majetku obcím, aby mohly samostatně hospodařit a ulehčit se jim rozjezd fungování. Obce obdržely majetek, který armáda nevyužívala, jednalo se hlavně o budovy, byty apod. Dále obce dostaly pozemky, louky, lesy, celkem 2 ha půdy na obyvatele. Starostka Města Libavá hodnotí převod majetku kladně, dostali vše, co jim bylo slíbeno. Od Ministerstva financí získali dva roky po sobě dvojnásobné určení daní, které bylo v podobě účelové neinvestiční dotace. S touto dotací vznikaly značné problémy, kdy nikdo pořádně nevěděl, o jak velkou částku se jedná a kdy se bude vyplácet.

Na základě zjištěných informací, lze říci, že co se týče zodpovězení výzkumné otázky, *Byl přechod k samosprávě dostatečně připraven?*, jsou výsledky rozporuplné. Předseda optimalizační komise je přesvědčen, že udělali vše pro to, aby se přechod hladce uskutečnil. Proběhla mezirezortní jednání, jednání s přípravnými výbory i se samotným předsedou. Obyvatelé však s tímto názorem, dle ankety, nesouhlasí. Stejně tak ještě nejsou dořešeny opravy v Městě Libavá a vyskytly se také problémy s převodem financí na obec. Jelikož se celá optimalizace a přechod chystal od roku 2010, mohlo být Ministerstvo obrany lépe připraveno na řešení detailní situace ve vojenských újezdech.

Spolu se vznikem nových obcí jsou spojeny komunální volby, které se uskutečnily 16. 1. 2016, ustanovení zastupitelstva a zvolení starosty. Volební účast byla vysoká ve všech šesti obcích a vítězilo sdružení nezávislých kandidátů. Zajímavostí je, že v Městě Libavá, v obci, která má cca 500 obyvatel, si zvolili patnáctičlenné zastupitelstvo, aby si mohli vytvořit radu. Dle slov starostky, která byla zvolena jednomyslně, tento záměr funguje dobře, stejně tak nejde poznat těsný podíl v zastupitelstvu dvou sdružení nezávislých kandidátů. Jejich společný cíl je jasný, obec

musí fungovat. Dělení v rámci zastupitelstva je spíše na členy, kteří se chtějí aktivně podílet na chodu obce a kteří nechtějí a jen se dle slov starostky „vezou“. V anketě obyvatelé Města Libavá odpověděli kladně na otázku, zda si váží možnosti, že si můžou zvolit vedení obce. První úspěchy obce Města Libavá spatřuji v udržení chodu základní školy a školky, znovuotevření jediného obchodu s potravinami a ve schopném zastupitelstvu a starostce, která přes zahlcení administrativou dokáže vést obec, řešit její problémy a postupně plnit přání obyvatel pronajmout si nebo odkoupit nemovitý majetek. Co se týče druhé výzkumné otázky, *Dokáže malá nově vzniklá obec efektivně fungovat?*, je odpověď spekulativní. Dle mého názoru nově vzniklé obce obdržely dostatek majetku na to, aby udržely chod obce, nemusely se zadlužit a záleží jen na nich, jak budou s nabytým majetkem hospodařit. Samozřejmě efektivní fungování obce nezáleží jen na množství majetku, ale také na tom, jak efektivní je zastupitelstvo, starosta a zda chce obyvatelstvo participovat na chodu obce a zvelebovat ji. V tomto případě by mohl do budoucna nastat problém, jelikož obyvatelé bývalých sídelních útvarů ve vojenských újezdech nebyli zvyklí starat se o svoji obec a participovat na dění v obci, ani rozhodovat o jejím fungování.

Zajímavostí je, že přestože Ministerstvo obrany deklarovalo spolupráci mezi nově vzniklými obcemi a vojenským újezdem, není tomu tak. Na tento fakt upozornila starostka Města Libavá, kdy od 1. 10. 2016, po ukončení povinnosti armády starat se o veřejné služby v obci, skončila i veškerá spolupráce mezi obcí a armádou na jakékoliv úrovni. Náznak spolupráce se objevil pouze při řešení problému, kdy armáda cvičící ve vojenském újezdu Libavá přišla na obecní úřad žádat povolení, zda může využít pro cvičení obecní území. V rámci dobrých vztahů jim toto cvičení bylo povoleno a tím veškerá komunikace a spolupráce skončila.

Vojenské újezdy nebo vojenské výcvikové prostory nalezneme také v Evropě. Vojenské obvody na Slovensku jsou podobné těm v České republice, jelikož vznikaly na základě stejného zákona. Dokonce ve vojenském obvodu Lešť žije civilní obyvatelstvo. Avšak většina vojenských újezdů slouží pouze k výcviku, trénování armády, střelbám a existují bez přítomnosti civilního obyvatelstva. Prostory jsou částečně zpřístupněny pro rekreaci obyvatel v období vojenského klidu. Zajímavostí je, že se v Evropě najdou země, které vojenské prostory vůbec nemají, to je např. Maďarsko a Lucembursko, nebo jsou informace o nich státním tajemstvím jako v případě Ukrajiny. Evropské země mohou využívat vojenské újezdy v jiných státech, stejně tak i u nás nebo v zámoří, jako např. Velká Británie.

Celková analýza vojenských újezdů v České republice a v Evropě, popsána v této práci, byla v některých směrech obtížná zejména z hlediska nedostatku materiálů a informací k dané problematice. Tyto nedostatečné podklady byly doplněny vlastním terénním výzkumem, jenž se v závěru stal stěžejním zdrojem pro celý výzkum. Podařilo se mi získat dostatek kvalitních a přínosných dat, a to zejména díky komunikaci s jednotlivými ambasádami, Ministerstvem obrany České republiky a rozhovorům s klíčovými aktéry přechodu. Práce může být podnětem k dalšímu výzkumu, jenž by mohl směřovat například k pozorování funkčnosti a samostatnosti výše zmíněných šesti malých nově vzniklých obcí. Analýza by se mohla rozšířit o rozhovory s bývalým ministrem obrany Alexandrem Vondrou, který celý proces započal, a s nynějším ministrem obrany Martinem Stropnickým, jenž optimalizaci vojenských újezdů dokončil. Vzhledem k omezenému rozsahu diplomové práce nebylo možné plně využít zajímavého potenciálu tohoto tématu.

Summary

Military estate or military training areas can be found in the Czech Republic, Europe and in the World in several forms. We can divide them into three basic groups. First, countries where military areas are combined with civil inhabitants. Second, countries which have military areas without civilians. And third, countries which do not have military areas. The Czech Republic belonged to the first category till the January 1st 2016, but then the optimization was completed. The aims were to reduce military areas, cancel one of them and set aside civilians from these areas. The whole process was difficult and lengthy but at the end new six municipalities were established and civilians and parts of the areas were connected to municipalities bordering on military areas.

Použitá literatura

DRULÁK, P. a kol. *Jak zkoumat politiku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-385-7.

FIALOVÁ, Ludmila. Vývoj počtu obyvatel v současných a bývalých vojenských újezdech v České republice. *Česká demografická společnost*. 2012. 57. 6s. ISSN 1213-7480.

Glonek, Jiří. *Zaniklé obce vojenského újezdu Libavá*. Ostrava: Společnost přátel Poodří, 2007. S. 293. ISBN 978-80-254-0628-1.

HSIEH, Hsiu-Fang; SHANNON, Sarah E. Three Approaches to Qualitative Content Analysis, *Forum: Qualitative Health Research*, Vol. 15, No. 9, November 2005, pp. 1277-1288.

JINDRA, Jan. *Využití vojenských újezdů*. Vyd. 1. Praha: OKP MO, 2012. S. 9. ISBN 978-80-7278-586-5.

Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2012. S. 15. ISBN 978-80-7278-576-6.

Ministerstvo obrany České republiky. *Optimalizace vojenských újezdů*. Praha: OKP MO, 2015. S. 12.

ROUŠAR, Jaroslav. *Vojenské újezdy Armády České republiky*. Vyd. 1. Brno: CENTA, 2006. S. 252.

Internetové zdroje

Anketa ve vojenských újezdech už přinesla výsledky. *army.cz*. [online]. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/anketa-ve-vojenskych-ujezdech-uz-prinesla-vysledky-65220/

Armáda odváží stromy poničené kůrovcem a ničí cesty na Olomoucku, stěžují si tamní obce. *Rozhlas.cz*. [rozhlas]. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: rozhlas.cz/olomouc/zpravy/_zprava/armada-odvazi-stromy-ponicene-kurovcem-a-nici-cesty-na-olomoucku-stezuji-si-tamni-obce—1714723

BAUEROVÁ, Zlata. Život jako v rezervaci. Obce se dohadují s armádou kvůli vstupu do újezdu. *Idnes.cz*. [noviny]. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: brno.idnes.cz/vojensky-ujezd-brezina-obce-armada-dtk-/brno-zpravy.aspx?c=A170313_2311881_brno-zpravy_krut

Bývanie na dostrel. *tyzden.sk*, [noviny]. 29. 3. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: tyzden.sk/casopis/17266/byvanie-na-dostrel/

ČERMÁK, Stanislav. Vojenský obvod Lešť bude menší. Část pozemkov prevedú na Pliešovce. *zvolen.dnes24.sk*. [noviny]. 22. 11. 2013. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: zvolen.dnes24.sk/vojensky-obvod-lest-bude-mensi-cast-pozemkov-prevedu-na-pliesovce-165516

ČT1. Budeme mít vlastní záhonek, těší se lidé z Libavé na rozchod s armádou. *Česká televize*. [TV]. 29. 12. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1646182-budeme-mit-vlastni-zahonek-tesi-se-lide-z-libave-na-rozchod-s-armadou

Doskozil und Niessl eröffnen Radwege am Truppenübungsplatz Bruckneudorf. *bundesheer.at*. [online]. 3. 6. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: bundesheer.at/cms/artikel.php?ID=8377

DVOŘÁKOVÁ, Magdalena, Dopady rušení či zmenšení vojenských újezdů byly projednány se všemi budoucími obcemi. *Army.cz*. [web]. 27. 2. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/dopady-ruseni-ci-zmenseni-vojenskych-ujezdu-byly-projednany-se-vsemi-budoucimi-obcemi-107341/>](http://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/dopady-ruseni-ci-zmenseni-vojenskych-ujezdu-byly-projednany-se-vsemi-budoucimi-obcemi-107341/)

DVOŘÁKOVÁ, Magdaléna. Optimalizace vojenského újezdu: není čas otálet. *Army.cz*. [web]. 2014. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/optimalizace-vojenskeho-ujezdu:-neni-cas-otalet-100080/>](http://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/optimalizace-vojenskeho-ujezdu:-neni-cas-otalet-100080/)

Försvarmakten. *Skjutfält och avlysningar*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/viktiga-meddelanden/skjutfalt-och-avlysningar/#!/area/almo-ovningsfalt>](http://forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/viktiga-meddelanden/skjutfalt-och-avlysningar/#!/area/almo-ovningsfalt)

Informace o vojenských újezdech. *Ministerstvo obrany*. [online]. 4. 5. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>](http://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215)

Historický den pro obce, které dosud byly součástí vojenských prostorů. Jejich obyvatelé si dnes poprvé zvolí své zastupitele. *Parlamentní listy*. [noviny]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Historicky-den-pro-obce-ktere-dosud-byly-soucasti-vojenskych-prostoru-Jejich-obyvatele-si-dnes-poprve-zvoli-zastupitele-417434>](http://parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Historicky-den-pro-obce-ktere-dosud-byly-soucasti-vojenskych-prostoru-Jejich-obyvatele-si-dnes-poprve-zvoli-zastupitele-417434)

KAZATEL, Vladimír. Vláda projedná redukci vojenských újezdů. *mocr.army.cz*. [web]. 19. 11. 2013. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-projedna-redukci-vojenskych-ujezdu-91912/>](http://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-projedna-redukci-vojenskych-ujezdu-91912/)

KLIMKOVÁ, Petra. Lidé z Libavé si zvykají na svobodu bez diktátu armády. Občas to jde ztuhá. *idnes.cz*. [noviny]. 23. 10. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<olomouc.idnes.cz/libava-zivot-bez-diktatu-armady-nove-vznikle-obce-vojensky-ujezd-py2-/olomouc-zpravy.aspx?c=A161014_2279317_olomouc-zpravy_stk>](http://olomouc.idnes.cz/libava-zivot-bez-diktatu-armady-nove-vznikle-obce-vojensky-ujezd-py2-/olomouc-zpravy.aspx?c=A161014_2279317_olomouc-zpravy_stk)

KLIMKOVÁ, Petra. Nedomyšlená optimalizace. Armáda chce na Libavé cvičit i tam, odkud odešla. *Idnes.cz*. [noviny] 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: [<olomouc.idnes.cz/optimalizace-vojensky-prostor-libava-armada-strelnice-pip-/olomouc-zpravy.aspx?c=A161031_2282891_olomouc-zpravy_stk>](http://olomouc.idnes.cz/optimalizace-vojensky-prostor-libava-armada-strelnice-pip-/olomouc-zpravy.aspx?c=A161031_2282891_olomouc-zpravy_stk)

KUBISA, Vladimír. Neznámý svět vojenských újezdů. *Ministerstvo vnitra*. [web]. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx>

KUL. V újezdech chtějí čtyři samostatné obce, vznikne Město Libavá. *Česká televize*. [TV]. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1191543-v-ujezdech-chteji-lide-ctyri-samostatne-obce-vznikne-mesto-libava>

KUPKA, Petr. Obyvatelé na Libavě se děsí, že přijdou o práci. Starostu ale nepotřebují. *parlamentnilisty.cz*. [noviny]. 9. 10. 2011. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: parlamentnilisty.cz/zpravy/Obyvatele-na-Libave-se-desi-ze-prijdou-o-praci-Starostu-ale-nepotrebuji-210368>

Lidé z bývalých vojenských újezdů si zvolili své zastupitele. *novinky.cz*. [noviny]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: novinky.cz/domaci/392037-lide-z-byvalych-vojenskych-ujezdu-si-zvolili-sve-zastupitele.html>

MATUŠKOVÁ, Alena. Strategická transformace vojenského újezdu Brdy. *Regionální rozvoj. Mezi teorií a praxí*. [časopis]. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: regionalnirozvoj.eu/201504/strategicka-transformace-vojenskeho-ujezdu-brdy>

MELNÍKOVÁ, Marie. Zrušili vojenský obvod Javorina: pozemky případně obcím. *Korzar.sme.sk*. [noviny]. 1. 12. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: spis.korzar.sme.sk/c/5664074/zrusili-vojensky-obvod-javorina-pozemky-pripadnu-obciam.html>

Ministri za změnu hranic vojenských obvodů. *Ministerstvo obrany*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: mosr.sk/ministri-za-zmenu-hranic-vojenskych-obvodov/>

MO SR apeluje na veřejnost, aby dodržovala pravidla při vstupu do vojenských obvodů. *Ministerstvo obrany Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08].

Dostupné z www: <mosr.sk/mo-sr-apeluje-na-verejnost-aby-dodrziavala-pravidla-pri-vstupe-do-vojenskych-obvodov/>

Natura 2000 – Truppenübungsplatz Allentsteig. *tuepl.at*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <tuepl.at/cms/index.php?id=299>

Návrh na majetkové vyrovnanie vo vojenskom obvode Javorina. *Vláda Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-9623>

Nová éra Města Libavá: Místo vojenského přednosty má starostu. *Česká televize/ČT 24*. [TV]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1691365-nova-era-mesta-libava-misto-vojenskeho-prednosty-ma-starostku>

ONDERKA, Vladimír. Na Libavou přitekly desítky milionů, nové obce přesto shání dotace. *Idnes.cz*. [noviny]. 2015. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <olomouc.idnes.cz/libava-a-penize-pro-nove-obce-dgq-/olomouc-zpravy.aspx?c=A151218_2213401_olomouc-zpravy_lds>

Optimalizace VÚ – cíl, důvody, vyřešení problémů. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <mocr.army.cz/informacni-servis/optimalizace/cil/optimalizace-vu---cil--duvody--vyreseni-problemu-92152/>

Optimalizace VÚ. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <mocr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=214>

Parlament schválil voľný vstup do vojenských obvodov. *Ministerstvo obrany Slovenské republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <mosr.sk/parlament-schvalil-volny-vstup-do-vojenskych-obvodov/>

PERNICA, Bohuslav, PRUDKÁ, Šárka. Reintegrace území vojenského újezdu Brdy pod civilní správu a problém zajištění bezpečnosti na tomto území: případová studie. *Regionální rozvoj. Mezi teorií a praxí*. [časopis]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné

z www: <regionalnirozvoj.eu/201603/reintegrace-uzemi-vojenskeho-ujezdu-brdy-pod-civilni-spravu>

REDAKCE. Kde mají starostu, dostanou dvojnásobek – dvojí metr na obce z vojenských újezdů. *Česká televize/ČT24*. [TV]. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1682302-kde-maji-starostu-dostanou-dvojnásobek-dvoji-metr-na-obce-z-vojenskych-ujezdu>

RENTZSCH, Stefan. Aktiv im Umweltschutz: Die Bundeswehr ist grün!. *bundeswehr.de*. [časopis]. 21. 7. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <bundeswehr.de/portal/a/bwde/start/verwaltung/infra_umwelt_dienst/umweltschutz/!ut/p/z1/h>

SITA. Vojenský obvod Javorina zanikne. *Pluska.sk*. [noviny]. 28. 4. 2010. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <pluska.sk/slovensko/regiony/vojensky-obvod-javorina-zanikne.html>

SITA. Vojenský obvod Javorina je po 60 rokoch minulosťou. *Webnoviny.sk*. [noviny]. 1. 1. 2010 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <webnoviny.sk/vojensky-obvod-javorina-je-po-60-rokoch-minulostou/>

SITA. Vojenský obvod Lešť sa má zmenšiť. *ta3.com*. [noviny]. 19. 11. 2013. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <ta3.com/clanok/1030519/vojensky-obvod-lest-sa-ma-zmensit.html>

Sněmovna schválila zrušení vojenského újezdu Brdy a zmenšení zbylých újezdů. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/snemovna-schvalila-zruseni-vojenskeho-ujezdu-brdy-a-zmenseni-zbylych-ujezdu-105527/>

STREITKRÄFTEBASIS. *Kommando.streitkraeftebasis.de*. [online]. 7. 2. 2017. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <<http://www.kommando.streitkraeftebasis.de/portal/a/kdoskb/start/terraufg/truebpl/!ut/p/z1/04>>

ŠÍBL, Jaromír. Vojenský obvod Záhorie. *Sands.broz.sk*, [web]. 2011. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <forum.valka.cz/topic/view/146886/Lest-Vojensky-obvod>

TASR. Hranice vojenského obvodu by sa mali čiastočne zmenit. *naszvolen.sme.sk*. [noviny]. 21. 11. 2013. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <naszvolen.sme.sk/c/7008631/hranice-vojenskeho-obvodu-by-sa-mali-ciastocne-zmenit.html#ixzz4fpj0p7Li>

TAUBEROVÁ, Daniela. Konec armády na Libavé: vypadá to na velkorysý rozvod. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 26. 11. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-to-vypada-na-dustojny-rozvod-20121126.html>

TAUBEROVÁ, Daniela. Hlasování na Libavé: ze dvou obcí neplatí, přišla jen hrstka. *Olomoucký deník*. [noviny]. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/hlasovani-na-libave-ve-dvou-obci-neplati-prisla>

TAUBEROVÁ, Daniela. Na Libavou teď vede „dálnice“. Armáda chystá újezd pro civil. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 9. 12. 2014. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libavou-vede-dalnice-armada-chysta-ujezd-pro-civil-20141209.html>

TAUBEROVÁ, Daniela. Libavá žije první dny bez armády. Už řeší zavřený jediný obchod. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 5. 1. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/libava-zije-prvni-dny-bez-armady-20160105.html>

TAUBEROVÁ, Daniela. Na Libavé si po 70 letech zvolili vedení obcí, účast přesáhla i 80 %. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 16. 1. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-po-70-letech-voli-sve-radnice-zajem-je-velky-20160116.html>

TAUBEROVÁ, Daniela. Na Libavé je zájem o práci pro nové obce, kandidátů do voleb je dost. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 11. 11. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-libave-je-o-praci-pro-nove-obce-zajem-kandidatu-do-voleb-je-dost-20151111.html

TAUBEROVÁ, Daniela. Priorita pro Libavou? Udržet školu. V září otevře pod velením obce. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 19. 8. 2016. [cit. 2017-05-08]. olomoucky.denik.cz/zpravy_region/priorita-pro-libavou-udrzet-skolu-v-zari-otevira-pod-velenim-obce-20160819.html

TAUBEROVÁ, Daniela. Schváleno, Libavou zmenší. Obyvatele čeká anketa, co dál?. *olomoucky.denik.cz*. [noviny]. 4. 1. 2012. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: olomoucky.denik.cz/zpravy_region/schvaleno-libavou-zmensi-obyvatele-ceka-anketa-co.html

TAUBEROVÁ, Daniela. Vietnavec na Libavé otevřel chybějící obchod, místní jsou nadšeni. *olomoucky.deniky.cz*. [noviny]. 20. 5. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: olomoucky.denik.cz/zpravy_region/vietnavec-na-libave-otevrel-jediny-obchod-mistni-jsou-nadseni-20160520.html

The defence training estate. *Ministry of Defence*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: gov.uk/guidance/defence-infrastructure-organisation-and-the-defence-training-estate

TOMAN, Petr. V obcích po vojenském újezdu vyrazily k volbám. Z civilního vedení jsou nesví. *idnes.cz*. [noviny]. 17. 1. 2016. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: vary.idnes.cz/prvni-volby-v-obcich-po-vojenskem-ujezdu-ffx-/vary-zpravy.aspx?c=A160117_131705_vary-zpravy_kol

Truppenübungsplatz Allentsteig. *tuepl.at*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: tuepl.at/cms/index.php?id=281

Vláda schválila změny ve vojenských újezdech a další novely branných zákonů. *Ministerstvo obrany České republiky*. [online]. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www:

mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-schvalila-zmeny-ve-vojenskych-ujezdech-a-dalsi-novely-brannych-zakonu-91947/

VFE. Převedení vojenských újezdů pod civilní správu se zpozdí o rok. *Parlamentní listy*. [noviny]. 2014. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Prevedeni-vojenskych-ujezdu-pod-civilni-spravu-se-zpozdi-o-rok-332362

Vojenský obvod Lešť. *Forum.valka.cz*. [online]. 2006. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: forum.valka.cz/topic/view/146886/Lest-Vojensky-obvod

Vojenský obvod Valaškovce. *Forum.valka.cz*. [online]. 2009. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: forum.valka.cz/topic/view/77968/Vojensky-obvod-Valaskovce-1993-RRRR

Emailová korespondence

Emailová korespondence s Ing. Radkem Matalou. [online], 3. 5. 2017, kyiv@embassy.mzv-cz

Emailová korespondence s JUDr. Romanem Prosou. [online], 28. 4. 2017, consulate-Bucharest@mzv.cz

Emailová korespondence s Istvánem Taliánem. [online], 7. 5. 2017, daohungarykrat@hm.gov.hu

Emailová korespondence s Alenou Velíškovou. [online], 1. 2. 2017, alena.veliskova@mal.etat.lu

Emailová korespondence s Kristoffer Vold Ulvestad. [online], 1. 3. 2017, kristoffer.vold.ulvestad@mfa.no

Emailová korespondence s Dominikou Gasparovou. [online], 8. 3. 2017, dominika.gasparova@gov.se

Emailová korespondence s Ola Hoglund. [online], 20. 2. 2017, ola.hoglund@gov.se

Emailová korespondence s Helenou Tylšovou. [online], 20. 1. 2017, mil-s1@prag.auswaertiges-amt.de

Emailová korespondence s Ivanou Štefkovou. [online], 27. 1. 2017, Ivana.STEFKOVA@bmeia.gv.at

Další zdroje

Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení). *zakonyprolidi.cz*. [online]. 15. 5. 2000. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>>

Zákon č. 222/1999 Sb. Zákon o zajišťování obrany České republiky. *zakonyprolidi.cz*. [online]. 12. 10. 1999. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>

Ústava České republiky. *psp.cz*. [online]. 16. 12. 1992. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <<https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>

Google maps, Training Areas in Europe [cit. 2017-05-07]. Dostupné z www: <google.com/maps/d/viewer?mid=1OemqqnRVJt1hU3APreijpm1rxXk8&ll=55.5661644822902%2C17.091833500000064&z=3>

Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí. *Slov-lex.sk*. [online]. 20. 3. 1991 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/138/19950720.html>

Listina základních práv a svobod, Hlava druhá, Oddíl druhý, článek 21. *psp.cz*. [online]. 16. 12. 1992. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z www: <psp.cz/docs/laws/listina.html>

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Grafika č. 1: Mapa vojenských újezdů v Evropě (mapa)

Grafika č. 2: Mapa evropských zemí bez vojenských újezdů (mapa)

Grafika č. 3: Vojenské újezdy v České republice (mapa)

Tabulka č 1: Funkce vojenských újezdů

Tabulka č 2: Přehled vojenských újezdů a jejich využití v roce 2012

Tabulka č 3: Proces optimalizace od návrhu k platnosti zákona

Tabulka č 4: Vznik nových obcí z vojenských újezdů

Tabulka č 5: Přičleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Boletice k okolním obcím

Tabulka č 6: Přičleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Libavá k okolním obcím

Tabulka č 7: Přičleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Hradiště k okolním obcím

Tabulka č 8: Přičleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Březina k okolním obcím

Tabulka č 9: Přičleněná území a obyvatelé z vojenského újezdu Brdy k okolním obcím

Graf č. 1: Odpovědi respondentů

Graf č. 2: Odpovědi respondentů

Graf č. 3: Odpovědi respondentů

Graf č. 4: Odpovědi respondentů

Graf č. 5: Odpovědi respondentů

Graf č. 6: Odpovědi respondentů

Graf č. 7: Odpovědi respondentů

Graf č. 8: Odpovědi respondentů

Graf č. 9: Odpovědi respondentů

Graf č. 10: Odpovědi respondentů

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor s předsedou přípravného výboru

Příloha č. 2: Rozhovor se starostkou Města Libavá

Příloha č. 3: Rozhovor se starostkou Města Libavá, 2017

Příloha č. 4: Rozhovor s Vladimírem Kazatelem

Příloha č. 5: Anketa v Městě Libavá

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s předsedou přípravného výboru

I. Plány a návrhy Ministerstva obrany, vztahy s Ministerstvem obrany

1. *Byli jste seznámeni s jinými variantami MO na optimalizaci vojenského újezdu Libavá? Například sloučení s jinou obcí/vznik nové obce atd.?*

Ministerstvo jasně řeklo, že chce, aby obyvatelstvo bylo vyjmuta z vojenského prostoru. Bylo to opravdu jednoznačně dané, protože Ministerstvo obrany nemá nikde danou povinnost starat se o civilní obyvatelstvo. Byl to problém, který chtěli optimalizací vyřešit. Takže existovaly pouze dvě varianty, buď vznikne samostatná obec, nebo se Libavá přičlení k jiné obci. Buď k Domašovu nebo k Norberčanům nebo katastrálně ještě k Budišovu. Proběhla anketa mezi obyvatelstvem, kde si lidé rozhodli, že vznikne samostatná obec – Město Libavá a Heroltovice.

2. *Znáte podrobnosti o tom, kdo určil hranice obce a vojenského újezdu?*

Ministerstvo obrany dalo jeden návrh, který byl pro obec celkem špatný. Proto přípravný výbor navrhl maximální hranice s tím, že jsme nechtěli, aby byla omezena činnost armády. Historické hranice by zacházely do prostoru armády, proto jsme tímto směrem nešli. Navrhli jsme maximální hranice a potom došlo ke konsensu, kdy se mírně upravovaly. MO chtělo hranici, která by vedla hned za domy. Chtěli, aby obec dostala katastr pod sebe.

3. *Spolupracuje s obcí MO ve smyslu podpory či odborné pomoci?*

Spolupráce byla hlavně ohledně zákona, když se připravovala ta patnáctka. Dále ohledně majetku a jeho předání. Probíhala jednání, chtěli jsme, aby se všechen nepotřebný majetek, který MO nevyužívá, předal obci.

MO stále spolupracuje, protože momentálně dochází k předávání majetku. Pokud nastanou nějaké problémy, tak je řešíme s předsedou optimalizační komise, s panem

Kazatelem, který má opravdu zájem. Momentálně nás tíží po zimě špatné komunikace, tak se snažíme, aby se ještě opravily. Stále mají zájem o dění v obci.

4. Kontaktovalo Vás MO s odkazem na zájem o dění v obci?

Určitě se zajímají. Nepřestalo to po oddělení, že bychom se měli starat sami. I spolupráce obce s armádou musí proběhnout, protože je v zájmu obce, aby armáda nebo MO zůstalo.

5. Získali jste od zástupců MO nějaké informace, které je zaskočily v souvislosti s fungováním/nefungováním obce?

Nemáme problémy. Zatím nás ve veškeré činnosti, kterou by měla dělat obec, zaturuje město. Do 30. 6. 2016. (trvalé pobyty, stavební úřad apod.) Zjišťujeme náklady, s krajem budeme řešit školu apod.

II. Fungování obce

1. Fungovalo vše dle zákona 15/2015 Sb.? Tzn. předání majetků dle seznamu vlády, změny katastrálního území, změny hranic krajů apod.?

Předávání majetku dle seznamu vlády zatím probíhá. Teď řešíme majetek ASPO – to je armádní příspěvková organizace. Část majetku už máme převzatou. Začínáme evidenci bytů. Někde jsou problémy, např. komunikace nebo něco podobného, které by se měly ještě letos opravit. Ale myslím si, že to zatím funguje. Jak to bylo nastaveno v zákoně, tak všechno probíhá a není v tom problém. Snažíme se, i armáda, aby vše fungovalo podle zákona.

Problém např. byl, že vláda schvalovala až v prosinci seznamy majetku.

2. Cítíte spokojenost, či nespokojenost obyvatel? Skutečně toužili po „narovnání občanských práv“ tak, jak o tom hovoří dokumenty MO?

Za ministra Tvrdíka proběhla anketa, jestli obyvatelstvo má zájem být vyjmuta z vojenského újezdu. Obyvatelé řekli, že nechtějí. Při této optimalizaci bylo jasné řečeno, že se musí vyčlenit.

Všichni tvrdí, že jsme neměli občanská práva, že jsme nemohli volit, ale mohli jsme volit do Poslanecké sněmovny, Senátu, kraje. A myslím si, že nám ta samospráva nechyběla. Nemůžu hovořit za ostatní lidi, protože část chtěla do civilu, protože mají vidinu toho, že si můžou koupit dům, budou mít svůj pozemek. Ale druhá věc jsou poplatky. Některým lidem to vyhovovalo.

3. Skutečně došlo k tomu, že nové obce, které vznikly dle zákona 15/2015 Sb., dostaly do svého rozpočtu dvojnásobek příjmů z rozpočtového určení daní?

Dostali jsme 5 400 000, to je 75 % s tím, že těch 25 % dostaneme v lednu 2017. Ale problém je v tom, že je to dotace neinvestičního charakteru a zjišťujeme, že to bude celkem problém. Je to opravdu na rozjezd obce, abychom mohli začít fungovat, škola apod. Zatím byty spravuje majitel a vyúčtování máme v květnu. Peníze, které přijdou z nájmu, můžeme potom použít na investice

4. Dle zákona bude újezdni úřad zabezpečovat potřeby občanů (školství, zdravotnictví, požární ochranu, odvoz komunálního odpadu..) nejdéle 9 měsíců po vzniku obce. Tušíte, jak bude správa vypadat poté? Bude mít obec dostatek finančních prostředků?

Zdravotnictví, zatím funguje ošetrovna. Požární ochrana, také zatím zařizuje armáda a budeme o ní jednat s krajem. Škola, staneme se zřizovatelem. Budeme se ji snažit udržet. Dále chceme obnovit obchod. Komunální odpad, budeme muset udělat výběrové řízení. Zatím zjišťujeme náklady.

5. Dokážete vyjmenovat klady a zápory v souvislosti se vznikem nové obce Město Libavá?

Klady: podílet se na vzniku nové obce, rozhodovat, jak to bude fungovat. Někdo by řekl, že si může zvolit zastupitele, někdo, že si může koupit majetek, dům, zahradu, volný pohyb po vyčleněných plochách, rozvoj obce, protože armáda neměla potřebu rozvoje obce – turistika, podnikání.

Zápory: nevíme, jestli se nám podaří udržet školu, vše je to o penězích.

6. Jak probíhalo sestavování kandidátních listin? Máte těsný poměr v zastupitelstvu, 7:8, cítíte už teď nějaké pnutí?

Vyjasnili jsme si fungování a spolupracujeme. Snažíme se dělat vše pro obec. Z přípravného výboru jsme vytvořili jednu kandidátku. Protikandidátka byla vytvořena z ostatních občanů.

My jako přípravný výbor jsme si určili počet zastupitelů a bylo nám doporučeno, když jsme se jezdili ptát do okolních obcí, abychom si vytvořili radu, protože to je ochrana starosty. Proto jsme určili 15 členné zastupitelstvo.

7. Z jakých zdrojů jste čerpali při sestavování prvního rozpočtu?

Rozpočet zatím nemáme sestavený, zjišťujeme náklady. Spolupráce se Šternberkem, finanční úřady, spolupráce s ostatními obcemi. Příjmy z nájmu začnou až v příštím roce. Máme zpracovanou výnosnost lesa. Víme, jaké můžeme mít příjmy, ale nevíme, jak to bude reálně.

Příloha č. 2: Rozhovor se starostkou Města Libavá

I. Plány a návrhy Ministerstva obrany, vztahy s Ministerstvem obrany

1. Byli jste seznámeni s jinými variantami MO na optimalizaci vojenského újezdu Libavá? Například sloučení s jinou obcí/vznik nové obce atd.?

Když armáda rozhodla o vyčlenění Libavé, navrhla dvě varianty řešení. Buď se přidružíme k jiné obci, nebo si vytvoříme obec novou. Myslím, že na to bylo referendum.

Nevím, jestli existoval jiný optimalizační plán.

2. Znáte podrobnosti o tom, kdo určil hranice obce a vojenského újezdu?

Hranice určilo Ministerstvo obrany, ale myslím si, že to bylo v souladu s přípravným výborem, bylo to na základě diskuze. Ale nemám bližší přehled o tom, proč se ustanovily zrovna tyto hranice.

3. Spolupracuje s obcí MO, ve smyslu podpory či odborné pomoci?

Ministerstvo obrany s námi stále spolupracuje. Do 30. 9. 2016 dojíždějí služby, které jsou ve spolupráci s ministerstvem. Stále řešíme společné problémy, které vznikají ohledně oprav budov, silnic apod. Pokud vznikne problém, řeším ho já, dám pokyn újezdu, újezd se jím zabývá, takže si myslím, že vše probíhá v souladu.

Komunikace probíhá i s Ministerstvem obrany, pokud je problém, tak ho řeším přímo s panem Kazatelem, který má vše na starosti.

4. Kontaktovalo Vás MO s odkazem na zájem o dění v obci?

Stále dochází k nějaké spolupráci.

5. Získali jste od zástupců MO nějaké informace, které je zaskočily v souvislosti s fungováním/nefungováním obce?

Ne, o ničem nevím.

II. Fungování obce

1. Fungovalo vše dle zákona 15/2015 Sb.? Tzn. předání majetků dle seznamu vlády, změny katastrálního území, změny hranic krajů apod.?

Zatím převádíme majetky a vše plynule jde. Ještě žádný extrémní problém nenastal. Víím jen, že momentálně jsou nějaké spory mezi krajem a Ministerstvem obrany ohledně mostu, který je ve špatném stavu. Kraj si ho nechce převzít a ministerstvo se ho chce zbavit. Kraj věděl, že dostane komunikace spolu s tímto mostem. A psalo na ministerstvo, zda ho opraví. A ministerstvo nedalo žádnou zpětnou vazbu, zda most opravovat bude, či ne. Nakonec komunikace spadly na kraj. A teď vznikl problém, co s tím. Ti na to nemají peníze a ti na to peníze dát nechtějí. Ale to nejsou problémy obce,

nás v podstatě žádné velké problémy netrápí. Momentálně jsme ve fázi přebírání majetku a drobné problémy, které se vyskytnou, zvládneme v pohodě řešit.

2. Cítíte spokojenost, či nespokojenost obyvatel? Skutečně toužili po „narovnání občanských práv“ tak, jak o tom hovoří dokumenty MO?

Myslím, že obyvatelé o změnu nestáli. Protože vše bylo jednoduché, nikdo nic neřídil, vše řídila armáda. Ale na druhou stranu se sem nikdo nemohl přistěhovat, byl to uzavřený prostor, proto jsou byty osiřelé. A teď vzniká problém, že obyvatelé se musí naučit žít v plnohodnotné obci, tak jak je to všude, v celé České republice. A tady bude vznikat problém naučit lidi starat se o to svoje. Budou si muset začít hradit odvoz odpadů a uvědomit si, co je to třídění odpadu. Dále budou poplatky za psy, vše si budou muset začít hradit sami. Dle mého názoru, z pozice obce, zde lidé spoustu pozemků obývají neoprávněně. Bude těžké naučit lidi, že teď jsou pozemky obecní a pokud je chtějí, musí si nejdříve zažádat, budou je mít v pronájmu nebo si pozemek odkoupí, ale nemůžou ho jen tak využívat.

3. Skutečně došlo k tomu, že nové obce, které vznikly dle zákona 15/2015 Sb., dostaly do svého rozpočtu dvojnásobek příjmů z rozpočtového určení daní?

Ano, dostali jsme, máme to rozkouskované, teď jsme dostali určitou část a další dostaneme v září. Jedná se o účelovou, neinvestiční dotaci. Takže je to na běžný chod obce, ale nesmíme investovat.

Mělo by to být teoreticky vypočítané, takže částka by měla být dostačující. Otázka je, jak s tím budeme hospodárně nakládat.

4. Dle zákona bude újezdni úřad zabezpečovat potřeby občanů (školství, zdravotnictví, požární ochranu, odvoz komunálního odpadu..) nejdéle 9 měsíců po vzniku obce. Tušíte, jak bude správa vypadat poté? Bude mít obec dostatek finančních prostředků?

Školství: Teď je zřizovatel školy kraj a peníze do rozpočtu školy jsou přes Ministerstvo obrany. Od 1. 9. 2016 bude zřizovatelem školy obec, tím veškerá agenda spadá na nás.

U toho zdravotnictví je to tak, že teď nám zdravotnictví zajišťuje ještě armáda. Máme zde ošetrovnu, kde je vojenský lékař, kam chodí zdejší obyvatelé. Nevím, jak to bude řešeno dále, jestli by šla domluvit smlouva, aby tam mohli lidé dál chodit. Je tam také dětská lékařka, ale ta nespadá pod armádu, dojíždí sem a pokusíme se jí nabídnout prostory v rámci obecního úřadu. Požární ochrana, ta je zatím nevyřešená, protože my nevíme, co to obnáší. Pojedeme na kraj a budeme řešit, jak to zabezpečit. Jestli si my vytvoříme nějakou hasičskou jednotku, nebo se domluvíme s nějakou jinou obcí, nebo využijeme služeb armády. Dále musíme řešit odvoz komunálního odpadu. Právě řešíme, jestli navážeme smlouvu s firmou, která teď funguje, nebo řeknou stop, udělejte si nové výběrové řízení.

5. Dokážete vyjmenovat klady a zápory v souvislosti se vznikem nové obce Město Libavá?

Klady: tak jak si to na začátku nastavíme, tak to budeme mít. Protože si myslím, že když je rozjetá obec a má zajetou nějakou věc a přijde někdo nový a chce něco změnit, tak je to dosti problém. Dále možná tím, že jsme nová obec, máme ještě chvíli hájení, než přijde nějaká kontrola. Jako velkou výhodou vidím to, že si o všem můžeme rozhodovat sami.

Zápory: je to náročné, nové, obrovská zodpovědnost, nevíme, co nás čeká, nic nemáme, musíme vše vytvářet od začátku

6. Jak probíhalo sestavování kandidátních listin? Máte těsný poměr v zastupitelstvu, 7:8, cítíte už teď nějaké pnutí?

Zatím se ve všem shodneme, ale určité pnutí tam určitě je. Uvědomujeme si, že je třeba situaci řešit, že se nemůžeme hádat. Např. jsme se v přípravném výboru domluvili, že vytvoříme radu, aby na starostovi nebyla všechna zodpovědnost.

Jedna kandidátní listina byla sestavena z lidí z přípravného výboru, to nás bylo 10 a potom jsme přibrali dalších pět členů. Víím, že druhá kandidátka vznikla úplně narychlo, ale způsob sestavení neznám.

Co se týče volební účasti, tak si myslím, že ani vyšší být nemohla, protože tady je spousta lidí, co tady mají trvalé bydliště, ale fyzicky tady vůbec nebydlí a v podstatě jim je úplně jedno, co se tady děje. Možná neměli ani zájem se zúčastnit. Myslela jsem si,

že by mohla být vyšší, ale jak znám mentalitu některých lidí, kterým je úplně jedno, co se tady bude dít, protože to takhle bylo celou dobu postaveno, tak se tomu ani nedivím.

7. Z jakých zdrojů jste čerpali při sestavování prvního rozpočtu?

K rozpočtu vám nic neřeknu, protože ho má na starosti finanční výbor a ten ho ještě nemá připravený. Je ve fázi vývoje.

Byli jsme se poradit v okolních obcích. Ale obec, pro kterou je vše už automatické, nám neřekne, že ze zákona musíme mít tady tento dokument. A když se zeptáme, tak jim přijde divné, že to nevíme. Ale samozřejmě zjišťujeme, necháváme se inspirovat. Ptáme se v okolních obcích, jak mají nastavenou např. bezpečnost práce apod.

Příloha č. 3: Rozhovor se starostkou Města Libavá, 2017

I. Finance (rozpočet, dotace, převod majetku, byty, domy)

1. Do rozpočtu jste dostali dvojnásobek příjmů z rozpočtového určení daní.

Byla částka dostačující pro chod obce?

Peníze nám vystačily pouze na základní fungování obce. Na zakoupení techniky, vybavení, ale už na nic jiného. Dvojnásobné určení daní nepovažuji za šťastné řešení. Na peníze jsme dlouho čekali, stát nevěděl, o jakou přesnou částku se jedná, ani my jsme nevěděli, o jakou přesnou částku se jedná.

2. Považujete za problém, že se jednalo o účelovou neinvestiční dotaci?

Byl to problém, jelikož jsme přesně nevěděli, co znamená neinvestiční účelová dotace a na co vše se peníze vztahují. Nevěděli to ani na kraji, ptali jsme se na Ministerstvu financí, tam to také nevěděli. Po celou dobu jsme se snažili shánět informace a celková neinformovanost všech subjektů proces prodlužovala. Dlouho jsme tápali, snažili jsme se tím prokousat, dlouho trvalo, než si vše sedlo. A řeči typu, my vám pomůžeme, se nerealizovaly. Žádné pomoci se nám nedostalo. Já s paní účetní jsme se snažily získat informace, ale než jsme se někam dovolaly, než jsme vytříbily potřebné informace z toho kvanta, to byl proces velmi zdlouhavý až naprosto šílený.

3. Proběhlo sestavování prvního a druhého rozpočtu bez závažnějších problémů? Z jakých zdrojů jste při sestavování čerpali?

Sestavení prvního rozpočtu byl totální „masakr“. Ten jsme nastřelili naprosto rapidním způsobem tak, jak jsme si mysleli, že by mohl být. Jenže jsme zjistili, že rozpočet nekoresponduje s danou situací. Takže před samotným schvalovacím procesem na rok 2016 jsme museli dělat ještě spoustu úprav, než jsme ho schválili. Problém byl, že nikdo nevěděl, kolik je ten dvojnásobek rozpočtového určení daní. V dubnu 2016 jsme dostali 75 % předpokládaného dvojnásobku příjmu, což odpovídalo zhruba pěti miliónům. Teprve teď to na ministerstvu spočítají a dostaneme v roce 2017 vyúčtování za rok 2016. Ale my jsme si už během roku 2016 museli žádat o dalších 75 předpokládaných % na rok 2017. Mělo by to tedy být další pět miliónů, které jsme již započítali do rozpočtu na rok 2017, ale už jsme také věděli, že budeme mít peníze za pronájem bytů, polností, pastvin, nebytových prostorů, kolik dáme za školu apod. Nyní už víme, z čeho nám pramení příjem, takže tento rozpočet na rok 2017 je mnohem lepší. Při sestavování rozpočtu nám nikdo nepomáhal, naštěstí máme dobrou paní účetní, která byla v kontaktu s účetními z jiných obcí, ty si mezi sebou pomohly. V podstatě ona sestavila rozpočet sama podle toho, jak viděla, jak to chodilo v roce 2016.

4. Získali jste během roku fungování dotaci z kraje, EU apod.?

Žádali jsme o dotaci z Ministerstva životního prostředí na nákup kontejnerů. Nyní čekáme na výsledek. A dále budeme opravovat střechu větrného mlýna a to jsme žádali o dotaci přes ORP přes Šternberk. Dále bychom chtěli svůj vlastní vrt, svůj vlastní zdroj pitné vody, takže budeme žádat o dotaci na Ministerstvu zemědělství.

5. Proběhlo předání majetku do vlastnictví obce plynule bez potíží?

Dořešily se majetkové spory mezi Olomouckým krajem a Ministerstvem obrany?

Podle seznamu převáděného majetku, který sestavilo Ministerstvo obrany, jsme dostali vše. Veškerý majetek je převeden a už nebudeme žádný přebírat. Máme asi 500 ha lesa, 500 ha pastvin, v katastru máme necelých 3 000 ha pozemků. Předávali nám nově vystavěný vodovod a kanalizaci a při předání jsme chtěli s vojenským újezdem projednat, co všechno bychom chtěli ještě opravit, nastali menší pře, ale vše bylo nakonec vyřešeno. Spor, který vznikl mezi MO a krajem o neopravený most, skončil tím, že kraj si most převzal a spor tím skončil. Vše bylo nakonec předáno bez problémů.

Před předáním nám vystavěli nový vodovod a kanalizaci a v Heroltovicích, což je naše část obce, se vodovod ještě kope. Zatím co slíbili, to udělali. V blízké budoucnosti se nepočítá s tím, že by se byty nebo obydlené domy prodávaly, teď jsme vyhlásili záměr na odkup asi pěti nebo šesti neobydlených nemovitostí. Samozřejmě, lidé mají zájem na odkup, ale my musíme řádně stanovit cenu v čase a místě obvyklou, udělat geometrické zaměření parcel, dále to musíme zúradovat, vyvěsit, lidé se pak mohou přihlásit a to vše trvá. Takže to vidím spíše na běh na dlouhou trať. Zatím jen pronajímáme byty a prodáváme neobydlené domy.

II. Služby (škola, obchod, zdravotnictví, požární ochrana, odvoz komunálního odpadu)

1. Služby pro občany zabezpečoval újezdní úřad nejdéle 9 měsíců po vzniku obce. Jste nyní schopni zabezpečit veškeré služby pro občany?

My jsme od 1. 9. 2016 zřídili školu, takže obec má příspěvkovou organizaci. Obchod jsme obnovili, vypsalí jsme výběrové řízení, které vyhrál podnikatel z Moravského Berouna. Zdravotnictví zajišťuje vojenský obvodní lékař a dětská lékařka dojíždí z Budišova nad Budišovkou, ale ta tady byla ještě před osamostatněním obce. Požární ochranu jsme zatím nedořešili, jsme pouze zapojeni do integrovaného systému. Na zastupitelstvu padly návrhy, že bychom zřídili sbor dobrovolných hasičů, ale to by musel z občanů někdo zangažovat, a to se bohužel nestalo. Je možnost, že bychom požární ochranu dále využívali od vojenského újezdu, počítá se tam s nějakou úplatnou částkou, ale museli bychom jet na jednání ke krajským hasičům a zjistit, zda tato možnost lze opravdu využít. Pokud by řekli, že ano, tak bych musela tuto možnost řešit s resortem obrany. Kolik by obec musela platit apod. Co se týče odvozu komunálního odpadu, tak ten jsme zajišťovali od 1. 10. 2016. K 1. 1. 2017 jsme vysoutěžili firmu AVE, která sváží komunální odpad. Vojenský újezd dodržel svůj závazek, že po devět měsíců bude obci zabezpečovat veškeré služby pro občany a od 1. 10. 2016 už jela obec sama na sebe.

III. Správa obce (administrativa, zastupitelstvo, rada, klady, zápory)

1. Jste spokojeni s vytyčenými hranicemi obce?

V minulém roce zjistili, že jsou zvyklí na určitém území cvičit, ale to území už patřilo do katastru obce. Takže pro ně bylo snazší přijít na obecní úřad a zeptat se, zda si můžou na dané území např. skočit, než aby předělávali celý cvičební plán. Ale s tím museli počítat, mají na výcvik celý vojenský prostor a musí se s tím nějak poprat. Nyní jsou tedy střelby častější, zvýšil se jejich počet i tím, že nabrali spoustu nových vojáků a všichni se musí zacvičit. Ale tak, jak si to určili, tak to je. Minulý rok v dubnu jsme jim využití našich prostor dovolili na základě přátelských vazeb, ale od té doby už nepřišli. My jsme s vytyčenými hranicemi spokojeni, vojenský újezd a armáda tady vždy byly a budou a jsme na ně zvyklí. My víme, že když jsou střelby, tak jsou střelby, a nikdo se jim do toho neplete. V katastru máme asi 3 000 ha pozemků.

2. Považujete veškerou administrativu spojenou s chodem obce za bezpodmínečně nutnou?

Administrativou jsem přehlčená. Např. jsme řešili těžbu dřeva v našem lese a viděli jsme, že Vojenské lesy to řeší jiným způsobem než my, daleko jednodušeji a nechápeme, proč u nich to jde a u nás ne. A celkově administrativa je náročná.

3. Setkala jste se při zvládnání administrativy s nějakými problémy?

Problém bych asi viděla jen v tom, že některé věci se řeší až na poslední chvíli. Nemyslím tím z naší strany, ale např. když jsme zřizovali školu a vypsali žádost na požadovaný orgán, kde tyto žádosti řeší denně a umí v tom chodit, tak nechápu, proč potvrzení přišlo až poslední den v měsíci. Tím se vše protahuje a to vidím jako problém. Šílenou byrokracií, lhůty, dlouhé trvání.

4. Máte těsný poměr v zastupitelstvu, 7:8, došlo v průběhu roku vašeho působení k nějakému pnutí či konfliktům?

Řekla bych, že poměr 7:8 je naprosto irelevantní. Strany se vzájemně provázaly, vůbec bych neřekla, že jsou to lidé ze dvou stran, kteří jedou proti sobě. Spíše se to dělí na lidi, kteří chtějí a kteří nechtějí pracovat. Vždycky se shodneme téměř na všem. Máme v usnesení zastupitelstva spoustu kladných bodů. Myslím si, že v zastupitelstvu jsou natolik inteligentní lidé, že se vždy dohodnou. Máme společný cíl, aby obec fungovala, aby nezastydla, abychom zbytečně nevyvolávali konflikty, musíme prostě jet kupředu.

5. *Bylo vám doporučeno ustanovit si 15 členné zastupitelstvo s radou, vidíte v tomto rozhodnutí klady, nebo záporny?*

Co se týče rady, tak s tou problém nevidím. Když se máme sejít, tak se vždy sejdeme. Lidé fungují skvěle, vždy se domluvíme. Nikdy nebyl žádný problém. Problém je v tom, že je 15 zastupitelů a ne všichni pracují. Řekla bych, že z toho zastupitelstva je tak 7-8 lidí, kteří opravdu jedou, pracují a ti ostatní se jen vezou. Ale řekla bych, že to není jen náš problém, je to problém i v jiných obcích. Výbory máme tři, dva zákonné – finanční a kontrolní a jeden kulturní výbor a komisi bytového fondu.

6. *Dokážete vyjmenovat klady a záporny v souvislosti se vznikem nové obce?*

Můžeme se svobodně rozhodovat, co chceme dělat, kdy to chceme dělat, je to na nás. Za armády jsme se nemuseli starat o odvoz odpadů, o údržbu zimních komunikací, sekání letní zeleně apod. Teď musíme vše zabezpečit. Obyvatelé to vnímají jiným způsobem, mají hrozně moc připomínek, ale situace je taková, že všechno něco stojí. Člověk musí zvažovat varianty pro a proti. My můžeme v podstatě cokoliv, lidé si můžou koupit rodinný dům, zažádat si o zahradu, bez toho, aby jim někdo něco určoval. Záporny jsou v tom, že budeme muset lidi naučit, že pokud chtějí, aby obec fungovala, tak se musí zapojit všichni. Není to jen o tom, že čekají, že jim někdo něco nadiktuje a že jim někdo řekne, pojďme a teď zřídíme spolek. Musí také projevit vlastní iniciativu a to je možná ten kámen úrazu. Musíme si vzájemně uvědomit, že ne já jsem obec, ne zastupitelstvo, ale my všichni jsme obec.

IV. Vnější vztahy obce (MO, VÚ, pomoc okolních obcí)

1. *Spolupracuje MO stále s obcí ve smyslu podpory či odborné pomoci?*

Na našem katastru je spousta nemovitostí, které jsou majetkem armády. Takže komunikace s Ministerstvem obrany je, budeme řešit např. údržbu komunikací, protože nám přes obec jezdí nespočet vojenských tater, nákladních vozů apod., takže bychom se měli domluvit na finanční pomoci s údržbou komunikací. Ale co se týče odborné pomoci nebo podpory, tak to není žádná, ani ze strany vojenského újezdu.

2. *Pokračuje komunikace a spolupráce s vojenským újezdem? Zajímá se VÚ o dění v obci?*

K 30. 9. 2016 ukončili veškerý zájem o dění v obci. Je to hodně o lidech, pokud se osobně vydám na velitelství posádky, co máme tady naproti, a zeptám se konkrétního člověka, tak mi poradí, ale jinak nic. My jsme teď samospráva, máme své kompetence a je to nezajímá. Nějaká pomoc z jejich strany se neprojevuje, možná v maličkostech, ale jednalo se vyložene o lidskou pomoc, ale jako celek ne. V podstatě řídili i ostatní obce, jako Kozlov a Slavkov, a tam s nimi již nepřijdou do kontaktu vůbec. Já se tady alespoň na základě přátelských vazeb snažím sehnat alespoň malou výpomoc, ale aby nám nějak mentorovali, tak to vůbec. Asi mají příkaz nezasahovat.

3. Využíváte rady okolních obcí? Jsou sousední obce s vámi spolupracovat?

Např. zítra mám schůzku se starostkou z Domašova nad Bystřicí ohledně školky, ale spíše spolupráci využívá naše účetní s jejich, ty jsou hodně v kontaktu. V mikroregionu zatím zapojení nejsme, už jsem byla na jednání, ale to má ještě čas.

V. Občanská společnost (spokojenost, nespokojenost obyvatel, zapojení obyvatel do chodu obce, kulturní akce)

1. Cítíte spokojenost, či nespokojenost obyvatel?

To nedokážu říct. Mám pocit, že u lidí je teď spíše deziluze. Nevědí, co mají teď dělat, jsou spíše znechucení, neví, co bude, mají strach, jestli se obci dobře povede. Jsou spíše rozčarování. Někdo je spokojený, někdo ne.

2. Zapojují se obyvatelé do chodu obce? Navštěvují zasedání zastupitelstva apod.

Zasedání zastupitelstva navštěvují, do chodu obce se zapojují zřídka. Máme tři spolky. Fotbalový klub, rybářský spolek a okrašlovací spolek. Myslím si, že jejich zapojenost by mohla být větší, lidé by mohli být akčnější, mohli by se více sdružovat, ale je to náročné. Armáda je stmelovala, armáda je sdružovala a ta teď není.

3. Zvýšil se kulturní život v obci, turistika apod.?

Snažíme se, aby kulturní vyžití vzrostlo. Máme kulturní výbor, uspořádali jsme maškarní ples, budeme mít stavění máje, pálení čarodějnic, dětský den, ten se minulý rok velmi povedl, budeme mít vítání občánků, v létě jsme měli dvě zábavy, obecní ples.

Snažíme se lidem nabídnout kulturní vyžití a rozvíjet ho. Kdo chce, tak vždycky přijde a zapojí se, je to jen o lidech. Co se týče turistiky a návštěvnosti cizích lidí, tak přes víkendy, když je hezky, k nám zavítají cyklisti, ale tím, že tady ještě extra nic moc není, tak to není zatím příliš atraktivní místo. Nejvíce lidí přitáhne akce Bílý kámen.

Příloha č. 4: Rozhovor s Vladimírem Kazatelem, autentický přepis

1. Lhůta 9 měsíců na provoz

Když vzniká obec podle zákona o obcích, podle zákona 128, tak se rozdělí, do tří měsíců si vyrovnají majetek a dokončí. My jsme to původně také tak měli v úmyslu, ty tři měsíce, ale pak jsme zjistili, že těch problémů je tam celá řada, tak se navrhlo nejdřív do 31. 8. 2016 a důvod byl jediný, a to škola na Libavé, to jistě víte, že tam je základní škola a mateřská škola a MO na to poskytuje dotaci. Zakladatelem a provozovatelem je Olomoucký kraj, my tam posíláme zhruba 3 miliony korun. Ukončit školní rok v polovině nebo v březnu, v dubnu je hloupost. Školní rok končí 31. 8., takže jsme to tak navrhovali. Pak někdo říkal, že může být problém se školou, když se to bude převádět a podobně, tak to byl ten termín 30. 9., který je v zákoně. Proto je to 9 měsíců, a proto je to nadstandardní oproti vzniku jiných obcí, které se oddělují od jiné obce.

2. Jaké problémy se objevily?

Víte, jak se škrtyly rozpočty v minulých letech? To se škrtylo za každé vlády, to není o politice, ale pořád byl našponovaný rozpočet. A armáda určitě neměla na to, když se škrtylo ve výzbroji a ve výstroji vojáků a podobně, aby dělala drahé projekty, které zkrátka byly v těch újezdech pro potřebu obyvatel. Takže se dělalo pouze to základní a oddalovaly se velké investice. Příklad - vodovod na Libavé, odhad před deseti roky asi na 60 milionů, potom odhad 160, konečná cena zhruba kolem 120 milionů. Na to zkrátka armáda neměla a muselo tedy politické vedení, tehdy pan ministr Vondra, říct ano, je logické, když budeme něco předávat jako stát obci, že jim to musíme předat v provozuschopném stavu. To samé tam byly komunikace, stav budov a podobně. Na těch újezdech se dlouhodobě šetřilo. To byly ty problémy, které jsme věděli, že musíme vyřešit ve velmi krátké době. Samozřejmě, hlavní problém bylo zpracování toho zákona a vyřešení všech problémů, které s tím souvisí.

3. *Zavádění do praxe?*

Problémů tam byla celá řada. Když se podíváte do zákona o obcích na povinnosti, působnost přípravného výboru, tak on projednává věci spojené se vznikem nových obcí a všechno potom schvaluje zastupitelstvo. Jenže co teď, my jsme neměli komu předat majetek. V zákoně je logicky napsáno, obec může vzniknout, když splňuje tři základní atributy. Obyvatelstvo, katastrální území a majetek. K 1. 1. 2016 měla katastrální území, obyvatelstvo a majetek jaký? Žádný, což je hloupost, že jo. Takže, ty přípravné výbory měly navíc mandát ten, že mohly posuzovat seznamy majetku. Ty seznamy schvalovala vláda, které byly navržené. Jednání byla náročná. My jsme řekli, že majetek, který armáda nepotřebuje, nebo stát, tak že to těm obcím dáme. Podle mého názoru dostaly obce dostatek majetku, aby mohly fungovat. Fungovat mohou určitě, o tom jsem přesvědčený. Potom když to bylo ve Sněmovně, ten zákon, tak ještě dostaly dvojnásobek rozpočtového určení daní na první dva roky.

Jan Pejšek: Což byl návrh, to byla poslanecká iniciativa, tuším, a my jsme s tím souhlasili.

My jsme původně chtěli, aby obce dostaly nějaký startovací balíček, ale tam jsme narazili, že prý máme majetku dost a že dostaly dostatek majetku. Ale když to pak přišlo do Sněmovny, tak sami poslanci - a jak začnou? Čím? No a tam byl pozměňovací návrh, se kterým jsme souhlasili, protože ty obce mají alespoň něco do začátku. Obce od nás dostaly infrastrukturu, bytový fond, všechno, co chtěly, místní komunikace, de facto všechno, co armáda nepotřebuje. Příklad - na Libavé máme středisko obsluhující řízení, újezdni úřad, nechali jsme si to základní, co jsme potřebovali, máme tam kuchyň, máme tam dům armády, ale zbytek jsme převedli na obec, protože když to nepotřebujeme, tak proč té obci nevyjít vstříc. Teď je otázka, jak s tím budou nakládat, ale do toho my už nemáme absolutně co mluvit.

4. *I když dostali dvojnásobek RUD, tak jako problém viděli, že peníze nejsou investiční, že nemohou nakupovat.*

Je to logické. Oni v tuto chvíli dostali nějaký majetek v provozuschopném stavu, a pokud chtějí investovat, tak ať zažádají o dotace, ať si vezmou půjčku, ale tohle bylo

čistě na rozjezd obce, to znamená provozní výdaje. V tomto se jim snažím pomoci, jak to dopadne, nevím, ale 19. dubna tady bude zástupce ministerstva financí, ten to s nimi řešil, protože oni rozpočtové určení daní můžou dát jenom jednou, nebo dvojnásobek, tak teď hledali formu finance, jak to udělat. Takže pravda je, že s tím problémy mají, ale zase když jim to vysvětlím já nebo zástupce z financí, tak je to úplně jednoduchý. Přece na provoz můžu používat platy, tak lidi neplatím z té položky rozpočtového určení daní, zaměstnance a tak dále, ale platím to z té dotace. Já už jsem to vysvětloval, ono je to jednoduchý. Tak používám tedy tu dotaci - obec koupí tiskárnu z dotace, všechno dotace. Ale to jsou ty porodní bolesti obecních úřadů.

5. Kdo všechno se podílel na přípravě plánu optimalizace? Nespolupracovalo se s akademickými pracovníky?

Podílela se na tom zainteresovaná ministerstva. My jsme neměli čas na to, řešit akademické diskuse. Akademických názorů na Ústavu, na porušování Ústavy v újezdech a podobně jsme měli vyjádření X. Ona to pravda nebyla, protože lidé s tím podepisovali vždycky u trvalého pobytu, že si jsou vědomi toho, že nemůže volit zastupitelstvo, takže oni si to zvolili, ono to protiústavní nebylo. Každopádně, je to rarita na světě, že voják se stará. Někteří kritikové nám psali, že máme gubernie jak v 18. století v Rusku, tam to tak bývalo. Takže ty problémy tady byly. V mé komisi bylo Ministerstvo vnitra, zejména šlo o vznik nových obcí, Ministerstvo financí, zemědělství, životního prostředí a místního rozvoje. Takže pět ministerstev, byli tam zástupci dotčených krajů a potom podle potřeby i další. Policie ČR, HZS. Jednalo se i s lidmi z přípravného výboru.

6. Světový unikát, nedalo se vycházet ze zahraničních zkušeností?

To na tom bylo složité. To nebylo, že oni to udělali takhle, uděláme to podle nich, to bohužel. To se dělalo opravdu na zelené louce a naštěstí bylo na ministerstvu dost schopných právníků, kteří tu byli dlouho, třeba doktor Kostka, to je člověk, který dlouhodobě psal zákon. Ale ono je to všechno o znalostech problematiky. Ono bavit se s nějakým profesorem, který začne studovat to, co je vojenský újezd, to přeháním, to není legrace, protože my jsme na tom dělali dlouhodobě. První analýza, jak to udělat, byla

skutečně napsaná v roce 2002 a od toho, co jsme udělali, se lišila velmi málo. Každé dva roky nový ministr a vždy se to něčím zabrzdilo, takže to zkrátka mělo vývoj.

7. Varianty řešení vojenských újezdů?

My jsme navrhovali zrušit Brdy. To byl úkol, že zrušíme jeden až dva újezdy. Pokud byl úkol, proč máme pětinasobek rizikové plochy oproti jiným státům v Evropě, jeden až dva újezdy zrušit, tak jsme to udělali, jak jsme to udělali. Armádu nejméně bolí Brdy, zcela jednoznačně. Ty další varianty, jak to udělat, abychom vyřešili problém, tam to nemělo varianty. Buď zrušit, nebo vyčlenit. Ano, byla tady naprosto nesmyslná varianta - vystěhovat lidi z újezdů. No tuhle variantu jsme vůbec neřešili. Nebo v úvodu se neřekla, protože důvody jsou jednoduché - starý zákon, tam se jasně píše, že pokud bude občan vystěhován, musí mu být poskytnuté náhradní ubytování a musí mu armáda nebo Ministerstvo obrany platit veškeré náklady spojené s vystěhováním. Dva tisíce obyvatel. Zaprvé, kam je vystěhovat? Ty náklady jsou obrovské, to je jedna věc, ale druhá věc, co s tím majetkem? Kdybychom to nechali jako újezd, to bylo to podstatný, vystěhujeme Město Libavá, zůstane to jako obec a co s tím budeme dělat? S těmi domy, bytovkami, armáda to k ničemu nepotřebuje. Naopak jsme tam měli i majetek, který jsme nevyužívali, třeba areál Kozlov. Pokud byly varianty, tak naprosto nesmyslné. Jediná smysluplná buď zrušit a vynést, nebo ho zmenšit.

8. Libavá - kolik optimalizace stála?

Někde kolem 200 milionů korun.

9. Co armáda ušetří?

Na Libavé armáda ušetří cca 20 milionů ročně, protože příspěvek na školu, dopravní obslužnost cca 4 miliony, co jsme platili autobusy, sekání prostranství ve městě, údržba komunikací, s tím souvisí opravy, osvětlení, všechno, co s tím souvisí, tak ta Libavá tak vychází. Úplně přesné číslo ale nelze stanovit, protože jestliže jsme jeden rok opravovali komunikaci nebo most, tak ty náklady byly třicet milionů, pak když se tam opravy nedělaly, tak to bylo 15. Ale to všechno s tím souvisí, je třeba opravovat, takže já říkám, že úspory na Libavé budou pro MO příští rok, protože teď tam žádné úspory

nemáme, my ty činnosti pro ty obce děláme, například tu školu. Ale potom budou zhruba kolem těch 20 milionů korun ročně. Je mi jasný váš dotaz, a copak ta obec to utáhne? Za prvé jsou ty obce tři a za druhé ty obce dokáží hospodařit daleko lépe než Ministerstvo obrany. Příklad - údržba veřejných prostranství. My to musíme brát jako smlouvu od firmy, jako státní organizace. Ty obce, dělali jsme porovnání s Jílovou, a Jílová má náklady, my jsme na to měli asi 2,5 milionu, protože je to firma, samozřejmě. A Jílová to dělala za nějakých 150 tisíc, protože tam koupila traktůrek a dělají to tam nezaměstnaní. A funguje to a jsou spokojeni a je to úplně za jiné peníze, než když to dělá stát. A to je víc takových příkladů.

10. Spolupráce s dalšími obcemi, jak to vypadá s Libavou?

Ta spolupráce musí být pořád, protože budeme pořád sousedi. Budeme sousedi a sousedi musí normálně vycházet. Musíme vycházet lidem vstříc a těm obcím a oni naopak zase musí strpět, že občas budou noční střelby a budou tam létat letadla. To musí být vzájemná koexistence. V roce 2002 měly okolní obce obrovské problémy, Libavá, pořád přelety, hluk, nechtěly tam vojáky a tehdy byl ministrem Tvrdík, přijeli jsme tam a říkali jsme: Vy tady nechcete Libavou? Dobře, my ji zrušíme. My zrušíme velení pozemních sil v Olomouci, my to dáme jinam. A najednou bylo pozdvižení na vsi, najednou to pochopily okolní obce a zejména i Olomoucký kraj. Pak jsme tam dělali takzvané referendum nebo anketu a ptali jsme se lidí, zda souhlasí se zachováním vojenského újezdu Libavá. Účast byla 97 % a z toho asi 90 % bylo za zachování vojenského újezdu Libavá.

Lidé jsou z toho nešťastní, chtěli zůstat.

To je ten druhý pohled. Tvrdík, protože to bylo tenkrát, říkám, to je politika, bylo před volbami, takže Tvrdík nařídil - svoz odpadu děláme za ně, do té doby to platili, my jsme těm lidem vytvořili, abychom zachovali Libavou, protože on sice hrdě vystoupil, že to zrušíme, ale ona to taková švanda není, přizpůsobit vedení pozemních sil, máme tam útvary, máme tam sedmou mechanizovanou brigádu, to není žádná legrace, přestěhovat vojska jinam, to je jedna věc a druhá, že to bylo politickým způsobem, máme jednu brigádu v Čechách, jednu na Moravě, nemáme vojska na západní hranici jak kdysi, musí to být trošku vyvážené. Takže jsme tam udělali, respektive, Tvrdíkovu rozhodnutí, řadu

ústupků. Nájmy se nezvyšovaly, byly minimální, voda, minimální, všechno dotovala armáda, respektive Ministerstvo obrany, odpady, autobusy nadstandardně, škola na Libavé, pokud zůstane, zřejmě tam zůstane, už tam jednají, pokud vím, s ostatními obcemi, zda ta škola tam bude nebo ne, protože když se to vezme podle pokynů ministerstva školství, tak ta škola je s žáky výrazně poddimenzovaná, tam jsou třídy s deseti žáky. A tak dále a těch problémů je tam celá řada, a protože jsme jim nastartovali a vytvořili v roce 2002 takzvaný komunismus, tam v některých oblastech - poplatky za psy - neplatíme, poplatky za odvoz - neplatíme, zahrádky si najmeme, ale za korunu, takže samozřejmě se to potom lidem nelíbilo.

Jan Pejšek: Prostě měli nějaká práva omezená, ale zároveň, na druhou stranu, se o ně stát staral.

Jakoby nadstandardně, to je pravda. A kdybychom tohle v té době brali jako názor, tak to nikdy neuděláme.

11. Co se týče komunikace, byla anketa, bylo pak ještě něco obdobného?

V roce 2002 byla anketa, dopadla, jak dopadla, ale tam byl položen dotaz: Chcete vojenský újezd? V únoru 2012 jsme dělali další anketu, tam nebylo na výběr, ať si vyberou - buď půjdou k jiné obci, budou pod civilní správou anebo vznikne samostatná obec. A některé sídelní útvary se přidružily - Boletice ke Kájovu, ale někteří lidé chtěli, aby vznikla obec. Anketa měla všude vcelku na dnešní dobu velkou účast, nějak 90 % v těch sídelních útvarech, a zvolili si to lidi, ale už jsme se jich neptali – Chcete, aby se o vás Ministerstvo obrany dál staralo? Kdyby byl tento dotaz, asi bychom nic neudělali.

12. Na Libavé převážila varianta vzniku nové obce?

Jednoznačně. Nejmenší účast byla zrovna ve Městě Libavá, tam bylo přes 50 procent, tuším. A asi 70 % bylo pro vznik samostatné obce. Ale mezi námi, na Libavé nebyla jiná volba, protože podstatou toho, aby se šlo k jiné obci, je, aby ta obec s tím souhlasila. A Norberčany zásadně nechtěly, aby obec, která má 250 obyvatel, si vzala

pod sebe obec, která má 600, to není ono. A to samé Domašov, takže tam jsme za to byli rádi. A politici, to byla zase velká zkušenost pro mě, říkali: *Proč se jich budete ptát? Zkrátka se to zavelí, že budou tam.* A já říkám: dobře, zkuste se zeptat v Domašově, v Norberčanech, protože nemůžeme vytvořit obec Jílovou, když mezi tím jsou obce, ta obec musí mít jedno katastrální území spojený, takže těch problémů byla celá řada.

13. *Pokud by to v anketě nedopadlo, ale chtěli by připojit k jiné obci, co s tím?*

Když se tohle připravovalo, tak kdyby nechtěli, tak se teď spojili s Domašovem, Domašov má 400 obyvatel. Ale zase, to jen proto, že tam byl starosta, a teď zabíhám do konkrétností, ale takhle to nese život. On když přebíral Domašov, tak to byla zadlužená obec, která musela prodat i budovu obecního úřadu, protože tam to minulé vedení špatně zainvestovalo a byli zadlužení. Tak starosta byl na základě toho schopen vzít Libavou, protože věděl, že by dostal tolik majetku, že by to nějak dal dohromady, tak nakonec byl pro. Takže kdyby lidi nechtěli, tak by spadli pod Domašov, ale samozřejmě i tohle si oni řekli: No jo, Domašov je zadlužený.

14. *Hodnocení?*

Já to hodnotím dobře, protože problémy řešíme, ale celý proces, který skončil přijetím zákona, tak byl opravdu složitý, náročný, nebylo kde se učit, dělalo to se mnou pár lidí na plný úvazek, včetně majetkářů a problémy řešíme neustále. Ale já bych řekl, že díky tomu, že tyhle detaily se vychytají, tak že to bude fungovat. Já jsem přesvědčený o tom, že pět obcí bude fungovat úplně bez problémů. Ale kde můžou být problémy, tak je to zejména Město Libavá. Zejména proto, že tam mají školu. Zejména proto, že má obrovský intravilán, to znamená zastavěné území. Libavá předválečná, tam žilo tři tisíce obyvatel, bylo to město. Dneska je to město pouze navenek, je to vesnice, ale na obrovské ploše, takže jen údržba těch ploch a tak dále.

15. *V této fázi tedy už záleží na tom, jak si poradí Město Libavá.*

Ano.

Jan Pejšek: Z našeho pohledu asi ano, my jsme vyřešili dlouhodobý, neřešený problém a nějakou společenskou zakázku v tom smyslu, že ty újezdy u nás byly za A velké a za B tam bydleli lidi. Jinde lidé v újezdech asi nebydlí?

Ne, nebydlí, nesmí tam bydlet, to je protizákonné. V zákonu o evidenci obyvatel, tam byla normálně, jak je obecní úřad, ohlašovna. To se všechno z těch zákonů vyházel, tam se nelze přihlásit k trvalému pobytu na území vojenského újezdu. Újezdní úřad je správním orgánem, který plní působnosti X zákonů, ať toho našeho zajišťování obrany, nebo o ochraně přírody,

o ochraně zemědělského půdního fondu, dělá tam funkci stavebního úřadu, územního plánování, vodovody, kanalizace. Asi 12 zákonů, kde je jmenovaný, je to správní orgán toho území, ale už nemá v péči obyvatele.

16. Vy jste říkal, že teď už je to na těch obcích, ale přesto je tam z vaší strany nějaká vůle tomu pomoci? Zmiňoval jste to setkání, které bude v dubnu, plánuje se ještě něco podobného v rámci spolupráce?

Uvidíme, jak to vyjde, jaký budou mít zájem obce, protože aby to nevypadalo, že přijedte do Prahy a my to vyřešíme, to vůbec ne. Když mají jakýkoliv problém, tak všechno řešíme.

17. Když se Vám starostové takto ozvali, za dobu, co už obce fungují, byly tam třeba nějaké problémy, co se týče průjezdů?

Ano, my jsme je jednoznačně omezili, vydali jsme pokyn k omezení vstupu civilních osob na území újezdu. Všech, včetně Libavé.

Jan Pejšek: Ten újezd se zmenšil, armáda si nechala jen to, co potřebuje, ale o to víc se tady střílí, o to víc je tady teoreticky nebezpečno.

Tam chodit nebudou, tam nemůžou, protože podstatou je to, že ti lidé dostali vstupenky jen do některých částí, zhruba tak to fungovalo. Ale stejně lezli dál a dál. A když se potom střílí a

v cílové ploše uvidí, u každých střelb jsou pozorovatelé, kteří pozorují dalekohledem, a když tam potom zjistíte civilní osoby v ploše, za terči, tak se okamžitě přeruší palba, lidi se jdou vyhánět, ten výcvik, když je to z ručních zbraní, tak je to švanda, tak se to přeruší a oni za hodinu je tam někde najdou a vyženou a pokračuje se, ale když je velké cvičení, kde střílí letectvo, dělostřelectvo a všechno na sebe navazuje a teď se má zkoušet ta součinnost, po minutách a teď se to přeruší, tak si vezměte, kolik stojí vzlet letectva - to jsou milionové škody. Takže nám jde za prvé o bezproblémový výcvik armády a také bezpečnost a zdraví osob, jednoznačně. Takže tam lidi nepouštíme. A pokud ti starostové, třeba Vyškov se změnil minimálně, chtějí, že mají tam za barákem újezd a je to nespravedlivý, pak ano, v tom případě přednosta posoudí, zda tam probíhá vojenská činnost, a když tak jim vyčlení 500m, kilometr podle toho, kde vede nějaká komunikace.

Oni právě říkali, že tou cestou skrze vojenský újezd se lépe dostávali do Olomouce, že to nemuseli objíždět.

Tak pozor. Tam jsme nezměnili vůbec nic, protože jsme normální lidi. Když se tam nestřílí a jsou závory otevřeny, tak ty lidi průkazku mají a můžou tam projet. Ale platí na průjezd. V době, kdy tam není cvičení, protože na komunikaci se nic nenachází, ale do těch cílových ploch a podobně nebudeme lidi pouštět ani, když se tam necvičí. Tam je plno munice.

18. Měly ještě ty obce nějaké požadavky, které se třeba nedaly uskutečnit?

My jsme obcím daly opravdu dostatek majetku, opraveného a tak dále. No a samozřejmě, takové ty nápady, že nechtějí 2 hektary na osobu ale 10. Tak říkám: Vážení přátelé, ani náhodou. S tím já za ministrem v žádném případě nepůjdu. Ty dva hektary byly odvislé od toho, že jsme zjišťovali, někde se to dalo, někde ne, jaký majetek ty obce v době vzniku měly. A vytypovali jsme několik obcí v okolí újezdu, třeba Kájov, Jílová, kolik toho měly, když vznikaly, a kolik by měly mít ty naše. Příklad: nad Libavou je málo lesů, je tam zemědělská půda a ostatní plocha. U Luboměře jsou téměř výhradně lesy a zemědělská půda. Takže jsme dali dva hektary na obyvatele, ale bonita půdy je v nepoměru. Daleko lepší jak ve Městě Libavá. Protože se

musela udělat nějaká šablona, ale úplně přesně to nikdo neudělá. Takže ty zkoušky byly různé, jako postavte nám kulturák apod.

Příloha č. 5: Anketa ve Městě Libavá

Dobrý den,

mohla bych Vás požádat o Vašich 5 minut? Jsme studentkou Univerzity Karlovy, která provádí průzkum veřejného mínění zaměřený na vznik nového města Libavá a jeho problémy. Mohla bych Vás tímto požádat o zodpovězení krátkých otázek, které se týkají dané problematiky? Výsledky průzkumu použiji ve své diplomové práci.

I. Zánik vojenského újezdu a vznik nové obce

1. Vítáte zánik vojenského újezdu a vznik nové obce?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

Pozn.

2. Považujete přechod od správy vojenského újezdu ke vzniku nové obce za dostatečně připravený?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nevím

V čem konkrétně:

3. Převažují dle vašeho názoru v souvislosti se vznikem samostatné obce výhody a přínosy, nebo naopak rizika?

- a) Výhody
- b) Rizika
- c) Nevím

Pozn.

4. Můžete uvést konkrétní přínosy a rizika?

Přínosy

Rozvoj obce

Životní prostředí

Meziobecní spolupráce

Dotace

Soukromé vlastnictví

Rozvoj turistiky

Rizika

Nedostatek financí

Zadluženost obce

Neschopnost spravovat obec

Špatné služby pro občany

Omezený pohyb

Jiné:

II. Volby

1. Ceníte si možnosti, že si můžete vedení obce zvolit?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Je mi to jedno

Pozn.

2. Bude podle Vás obec fungovat lépe pod vedením samosprávy než pod vedením přednostou?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nedokážu posoudit

3. Jaká je Vaše motivace jít k volbám?

Pozn.

4. Znáte kandidáty ve volbách?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

5. Vnímáte, že kandidáti mají stejné programové priority nebo se spíše rozcházejí?

- a) Jsou téměř shodné
- b) Rozcházejí se v některých bodech
- c) Zcela se rozcházejí
- d) Nemohu posoudit